

[Boligministeren]

Der er tale om 15-årige lån, der ydes inden for en lånegrænse på 75 pct. af ejendommens belåningsværdi efter investeringen.

Lovforslaget tager sigte på at skabe mulighed for realkreditlån til såvel energibesparende foranstaltninger som påbudt brandsikring, også i de tilfælde, hvor realkreditlån ikke kan ydes efter ombygningsreglerne.

Ved lovforslaget gives endvidere adgang til at realkreditbelåne udlejningsejendomme, når de overdrages til lejerne på andelsbasis. Der er her tale om 20-årige lån inden for en lånegrænse på 80 pct. af ejendommens belåningsværdi.

Idet jeg i øvrigt henviser til lovforslaget og dets bemærkninger, skal jeg hermed anbefale lovforslaget til folketingets velvillige og hurtige behandling.

Den første sag på dagsordenen var:

1) Spørgsmål om meddelelse af orlov til og indkaldelse af stedfortræderen for folketingsmedlem Tove Nielsen.

Formanden:

Hvis ingen gør indsigelse, vil jeg betragte det som vedtaget, at den ønskede orlov meddeles fra og med den 5. december 1979, og at stedfortræderen indkaldes som midlertidigt medlem. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Indstilling fra udvalget til valgs prøvelse.

Forhandling

Tastesen (S):

Folketinget har nu vedtaget at meddele orlov til et medlem og at indkalde stedfortræderen.

Som ordfører for udvalget til valgs prøvelse skal jeg herefter tillade mig at gøre indstilling om, at stedfortræderen godkendes som midlertidigt medlem af folketinget.

Fru *Tove Nielsen* er valgt i Vestsjællands amtskreds, og i anledning af hendes orlov indkaldes 1. stedfortræder for venstre i denne amtskreds, gårdejer *Hans Jørgen Holm*.

Udvalget til valgs prøvelse har i et møde i går behandlet denne sag, og jeg kan herefter på udvalgets vegne afgive følgende:

Indstilling

Gårdejer *Hans Jørgen Holm* godkendes som midlertidigt medlem af folketinget fra og med den 5. december 1979.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Udvalgets ovennævnte indstilling vedtoges enstemmigt med 127 stemmer.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Forhandling om statsministerens redegørelse af 4. december 1979.

(Redegørelse nr. II. Redegørelsen givet 4/12 79).

Forhandling

Ole Espersen (S):

I forbindelse med fremlæggelsen af en så omfattende plan som den, regeringen netop har fremlagt, kan det være rimeligt at se planen i et vist perspektiv. Jeg vil gerne starte med at se den i perspektivet af en række af de udtalelser, der blev fremsat under valgkampen fra forskellige partier. Ikke for at hænge nogle partier op på valglofter, som jeg måske kunne hævde ikke var blevet opfyldt, men simpelt hen for at se, om den socialdemokratiske regering har taget et rimeligt og fornuftigt hensyn også til det, som andre partier har ønsket.

Partiet venstre udtalte bl. a. i sit valgoplæg – og jeg citerer kun fra de officielle valgoplæg – at »vi står over for de alvorligste økonomiske problemer efter krigsårene«.

Venstre ville derfor en politik, der kunne vende den økonomiske udvikling igennem en samlet indsats fra alle befolkningsgruppers side, og man understregede flere gange, at det var vigtigt, at alle grupper skulle med og bidrage hertil, og at alle måtte acceptere en nedgang i forbrugsmulighederne og en begrænsning af de offentlige ydelser.

[Ole Espersen]

Det konservative folkeparti udtalte, at der straks efter valget måtte startes med et stop for pris- og indkomststigninger, og at alt i øvrigt ville være mislykket, hvis man ikke skaffede vore erhvervsvirksomheder en bedre konkurrenceevne i forhold til udlandet.

Det radikale venstre fortalte os, at der var behov for en langtidsaftale med social garanti, og opfordrede til indgåelse af en 4-årig rammeaftale om den samlede indkomst- og omkostningsudvikling i landet.

Dette var, hvad tre borgerlige partier ønskede skulle komme ud af det valg, vi lige har overstået. Jeg kunne også citere udtalelser af lignende karakter fra andre partier.

Hvad sagde socialdemokratiet? Vi sagde, at en stram økonomisk politik ville være nødvendig i de kommende år, men at den ikke kunne bygges på tvang over for de største grupper i samfundet. Vi sagde, at stigninger i alle indkomster måtte begrænses, ikke kun lønnen, og at et særligt hensyn måtte tages til de økonomisk svageste grupper. En bred vifte af økonomiske foranstaltninger måtte bringes i anvendelse, sagde vi, og vi understregede gentagne gange, at den løsning, der skulle fremskaffes, måtte være socialt afbalanceret.

Hvad er det så, regeringen nu har lagt frem i går? Det er jo i virkeligheden præcis det, som vi selv sagde, men da bestemt også det, som en lang række andre partier gav udtryk for måtte gennemføres. Vi lægger op til, således som venstre gav udtryk for der var behov for, en samlet indsats fra alle befolkningsgrupper. Vi må, som partiet venstre sagde, alle acceptere en nedgang i forbruget. Vi gjorde, som det konservative folkeparti sagde: startede med et totalt stop for pris- og indkomststigninger.

Vi gør videre det, at vi, som det konservative folkeparti krævede, skaffer vore arbejdspladser en bedre evne til at konkurrere med udlandet. Det er jo i virkeligheden noget af det allervigtigste i den plan, regeringen har lagt frem, at hvis man tager de forskellige nationale foranstaltninger i betragtning og sammenholder dem med kursjusteringen, betyder det, at lønudviklingen på vores arbejdsmarked regnet i fremmed valuta praktisk taget vil stagnere, og det vil sige, at vi dermed i forhold til alle andre lande efter alt at dømme skulle skaffe vore arbejdspladser net-

op det, det konservative folkeparti efterlyste, nemlig en bedre konkurrencemæssig stilling.

Disse foranstaltninger skulle medføre, at vare- og tjenesteudvekslingsbalancen skulle være i orden fra 1983. Men fremfor alt: det, vi gør, gør vi, som vi lovede, ikke på grundlag af tvang over for store befolkningsgrupper, men på grundlag af et samarbejde. Vi bygger på en forståelse, der er skabt med de store organisationer, skabt på basis af deres store ansvarsbevidsthed.

Vi finder i vores gruppe, at den socialdemokratiske regering har gjort et godt stykke politisk håndværk, og når jeg kalder det et godt stykke håndværk, er det, fordi det er præget af tanker, ideer og planer, som skulle kunne vinde bred forståelse selv i et folketing, der er sammensat af mange forskellige partier. Det skulle kunne vinde forståelse, fordi det har opfyldt mange partiers krav om en politik, der hjælper, og fordi det er baseret på omfattende drøftelser og forhandlinger.

Den politik, der lægges op til, er netop ikke et fabriksprodukt, der bærer præg af at være fabrikeret ved hjælp af tryk på et par knapper, knapper, som jo ofte blev anvendt under valgkampen.

Det er nemt nok at love et indkomstop. Det er nemt nok at foreslå et prisstop. Enorme skattelettelser kan enhver love, og et mirakelsamfund koster det heller ikke noget at love vælgerne, men det at skabe en økonomisk politik, der i videst muligt omfang tager hensyn til de forskellige samfundsgruppers ydeevne og behov, en politik, som for en tid, fordi det er nødvendigt, bremser en i øvrigt gunstig udvikling uden at slå denne udvikling i stykker, en politik, som skaber flere arbejdspladser uden at forværre betalingsbalancen, en politik, som viser hensyn til de svagest stillede, som vi plejer at gøre det i dette samfund, og en politik, som samtidig mødes af forståelse og accept fra mange gruppers side, det er en politik, der har krævet en grundig indsats, en omfattende forhandling og en social forståelse. Vi mener specielt, at regeringen, i højere grad end mange måske havde ventet og troet det muligt, har skabt forståelse også for foranstaltninger, som desværre medfører en nedsættelse af reallønnen.

Når man ser på de reaktioner, der er kommet i de sidste dage, er det blevet alt for

[Ole Espersen]

klart, at det, som en række partier ønskede: en samlet indsats fra alle befolkningsgruppers side, nok ikke skulle tages efter pålydende. Man får indtryk af, at der er partier, der alene har ønsket at sætte ind mod lønindkomsterne. Havde vi haft et samfund, hvor vi centralt kunne regulere alle lønninger og alle formueforhold, kunne den økonomiske politik naturligvis være tilrettelagt herefter, men et sådant samfund har vi ikke, og jeg tror heller ikke, at de borgerlige partier ønsker sig det – det gør vi heller ikke i socialdemokratiet.

Men når vi ikke har et sådant samfund, hvor vi centralt kan regulere lønninger og formueforhold, må vi jo alle sammen finde os i, at vi bruger de andre midler, der så er nødvendige for at sikre en rimelig byrdefordeling. Det er baggrunden for, at der i den helhedsløsning, som regeringen har lagt frem, er en hel del andet end det, der blot vedrører lønudvikling, og dette andet er ikke blot ideologiske frynsere eller rent socialdemokratisk partipolitik, som nogle ønsker at sige det. Det er et led i en samlet plan, og denne samlede plan og dens enkelte led er nødvendige for, at bl. a. partiet venstres krav om, at alle befolkningsgrupper skal yde en indsats, også bliver realiseret. Det er lovforslag, der berører en udvikling inden for visse skatteregler, der har vist sig især at begunstige bestemte persongrupper. Det er lovforslag, der drager omsorg for, at grupper af personer, der måske kunne nyde vældig godt af et pristop uden at blive berørt af en lønbegrænsning, også kommer til at yde deres bidrag. Det er lovforslag, der drager omsorg for, at de, der allerede tidligere har givet afkald på indtægter, de kunne forvente, får ret til at forvalte de midler, der er opsamlet på grund af deres afkald. Det er lovforslag, der i al almindelighed skal sikre, at en skæv udvikling i vores samfundsøkonomi, en stærkt inflatorisk udvikling, bremses. Endelig er det et beslutningsforslag om medejendomsret og medbestemmelse, som uden at fjerne nogen som helst kapital fra erhvervslivet er rimeligt over for dem, der nu lider tab i deres realløn til fordel for kapitaltilvækst inden for det private erhvervsliv, og dermed også til fordel for konkurrenceevnen. Medejendomsret og medbestemmelse er i virkeligheden et tilbud om at være med til at skabe et bedre klima inden for vores produktion. Det er et tilbud,

som i allerhøjeste grad hviler på frivillighed, som alene hviler på frivillighed, når det drejer sig om spørgsmålet om, hvorvidt overskuddet skal placeres i den enkelte virksomhed eller ej. Der er ikke tale om nogen som helst form for tvangsplacering.

Der er politikere, og der er dagblade, som i de seneste dage har beklaget sig voldsomt over indgreb i forventede rettigheder eller forventede kapitaltilvækster, og der er tale om indgreb, og der vil blive tale om skuffede forventninger, men de, der taler så højt herom, har, så vidt jeg har bemærket, ikke på noget tidspunkt nævnt, at dyrtidsreguleringen for lønmodtagergrupperne er det eneste værn, der gennem årtier har været mod en lønudhuling. Det er et værn, som det har kostet arbejderklassen mange år og megen møje at etablere. Disse grupper, jeg nævnte, forventer åbenbart, at den arbejdende del af befolkningen uden at kny skal give afkald på dette værn mod lønudhuling, skal give afkald på denne ældgamle, velerhvervede rettighed, som dyrtidsreguleringen er, uden nogen som helst sikkerhed for, at andre grupper, som ofte får deres indtægter på en noget nemmere måde, også skal give deres rimelige afkald.

Jeg synes, det er en urimelig holdning i en situation som den, vi befinder os i, og jeg synes, at de, der giver udtryk for den, varetager særinteresser på en måde, som ikke er acceptabel.

Men lad mig understrege, at denne kritik, denne voldsomme kritik, der også har været, ikke forskrækker den socialdemokratiske gruppe, lige så lidt som vi lod os forskrække for nogle uger siden, da de samme grupper søgte at beskytte spekulationsgevinster i forbindelse med udstykning af ejerlejligheder.

Der er kommet voldsomme protester fra landbruget. Det overraskede noget, for netop landbruget er kendt for samarbejde og solidaritet, bl. a. i form af andelsbevægelserne. Landbruget, hvis situation ikke forværres af indgrebene, vil stilles bedre end de øvrige befolkningsgrupper og modsætter sig planen om særavgiften. Man vil vist, har jeg forstået det, ikke være med til at fordele de 200 mill. kr., som regeringen har lovet til særlig vanskeligt stillede landmænd. Det overrasker og gør påstanden om den store krise mindre troværdig.

Vi fornemmer, at landbruget har visse organisatoriske problemer, men jeg vil sige til

[Ole Espersen]

landbrugets folk: lær noget af fagbevægelsen, prøv at løse disse indre problemer selv i stedet for at overlade dem til regeringen! Jeg har bemærket, at der i dag eller i går er indgået et forlig med den organisation, der hedder R 80; det er mit håb, at prisen for dette forlig ikke har været for høj.

Vi har i min gruppe god samvittighed, når vi ser på den plan, der er lagt frem. Vi har denne gode samvittighed ikke blot i forhold til vore egne vælgere – det er en selvfølge, at vi har det – men også i forhold til de mange andre vælgere, der stemte på andre partier end socialdemokratiet, fordi de ønskede at gøre noget effektivt ved vore økonomiske problemer. Denne gode samvittighed over for disse mange, mange fornuftige vælgere gør, at vi føler os ret hårdhodede over for meget af den kritik – og den megen urimelig kritik – der er kommet de sidste dage.

Vi er positive over for en saglig drøftelse af planen som helhed såvel som om planens enkeltheder, men – som det er sagt mange gange – ingen skal tage fejl af, at den indbyggede balance skal holde.

Vi håber stadig, at ansvarligheden vinder over irritationen og de snævre interesser, for det er vel egentlig det, der ligger bagved, når man fra store borgerlige partiers side hidtil kun har haft kritik tilovers.

Det konservative folkeparti havde for et par år siden en valgplakat, hvor teksten lød: Slut med sur protest. Jeg behøver vist ikke at sige mere.

Dagen i dag og de kommende dage vil vise, om folketingets partier vil leve op til deres ansvarlighed i en situation, der kan blive historisk, eller om de sidste dages noget negative spil skal fortsætte. Jeg er bange for, at publikum måske er forberedt på det værste, men min gruppe og jeg har stadig et håb om, at det vil lykkes at finde frem til et samarbejde, der nu er mere nødvendigt end nogen sinde.

Ellemann-Jensen (V):

Det er med stor beklagelse, at venstre i dag må konstatere, at statsministeren med sin redegørelse om regeringens flerårige helhedsløsning ikke har præsenteret en løsning på landets økonomiske problemer, som lever op til den målsætning, statsministeren selv lagde frem i regeringens åbningsredegørelse for

kun en måned siden. Vores beklagelse bliver ikke mindre af, at regeringen kæder sine økonomiske forslag sammen med en række krav og forslag af rent ideologisk tilsnit, og at det sker på en sådan måde, at man med rimelighed kan tale om, at regeringen her på socialdemokratiets og LOs vegne søger at øve afpresning over for det øvrige samfund i en yderst vanskelig økonomisk situation. Det gælder først og fremmest regeringens kategoriske krav om nu at få etableret den centrale ØD-fond.

Men hvad var regeringens mål, sådan som statsministeren stillede det op for en måned siden? Ja, målet var at sikre en klar og vedholdende nedgang i Danmarks underskud over for udlandet i hvert af de kommende år. Nødvendigheden af at nå det mål står vist efterhånden de fleste klart. Det drejer sig jo om intet mindre end at sikre grundlaget for en fortsat velstand og økonomisk politisk frihed i det danske samfund.

Men når regeringen dette mål med sin flerårige helhedsløsning? Nej, det gør den ikke, og det fremgår klart af den redegørelse fra budgetdepartementet, som folketinget modtog i går, og hvori regeringens økonomer vurderer det rent økonomiske indhold af regeringens forslag. Der kan ikke – selv ikke ud fra de mest optimistiske forudsætninger – sikres den vedvarende nedgang i underskudet over for udlandet, som var målet. Vi vil i de kommende fire år ifølge regnekseksemplerne fra budgetdepartementet se underskud over for udlandet i størrelsesordenen 11–12 mia kr. om året og med en stigende tendens. Det betyder, at Danmarks gæld til udlandet om 4 år vil være steget til mindst 120 mia kr.

Så må jeg spørge statsministeren: tror statsministeren, at Danmark i de kommende fire år kan låne de næsten 50 mia kr. ekstra ude i verden, som denne udvikling kræver? Eller tror statsministeren, at det bliver nødvendigt med nye indgreb, måske allerede om et halvt års tid? Eller har statsministeren endnu ikke fået øje på den afgrundens rand, som den tidligere finansminister hr. Knud Heinesen har talt om? Og jeg må spørge videre: foruroliger det ikke statsministeren, at disse meget magre og helt utilstrækkelige resultater i vores balance over for udlandet ledsages af nogle mindst lige så beskedne resultater, når det gælder beskæftigelsen? For vi kan jo se frem til en fortsat stigning i le-

[Ellemann-Jensen]

digheden i de kommende fire år, viser regnestykkerne fra regeringens økonomer.

Hvis disse ting ikke foruroliger statsministeren, vil jeg gå et skridt videre og gøre opmærksom på, hvor skrøbelige forudsætninger selv disse meget beskedne resultater hviler på. Forudsætningen er jo dels, at vi ikke oplever nye olieprischok udefra, og det er noget, vi ikke kan gøre voldsomt meget ved. Forudsætningen er også, at det virkelig lykkes at holde lønudviklingen i ro, og at private erhvervsinvesteringer ikke bliver påvirket i negativ retning af regeringens helhedsløsning, og det er meget, meget optimistiske forudsætninger. Hvem tror i ramme alvor på, at loven om begrænsning af lønudviklingen vil få den virkning, som man påstår? Tror statsministeren med hele sin praktiske erfaring fra arbejdsmarkedet, at en lovgivning uden kontrol, uden sanktioner, med vældige forhøjelser af garantilønnen kan holde den øvrige lønudvikling i ro? Hvis statsministeren skulle tro det, kan jeg hviske ham i øret navnet på et par grafiske virksomheder her i hovedstaden, der i dag er lammet af arbejdsnedlæggelser, fordi de ansatte vil have samme lønglidning, som er givet til et par af de store bladuse her i byen, for øvrigt helt i strid med gældende lov om lønstop, men uden mulighed for beskyttelse imod sådanne afpresninger. Tror statsministeren, at etableringen af en central ØD-fond vil virke fremmende på investeringerne i det private erhvervsliv? Eller at en højere selskabsskat vil virke fremmende? Eller obligatorisk overskudsdeling? Eller investeringsfradragets bortfald? Eller den særskat, man taler om på et stort erhverv, nemlig landbruget? Nej, alle disse ting vil naturligvis virke negativt på de kommende års private erhvervsinvesteringer, hvis de altså blev gennemført.

Hvis nu man sætter sig og regner på de tal, som vi her i folketinget fik i går om virkningerne af regeringens plan, og hvis vi prøver at ændre lidt på forudsætningerne, hvis vi går ud fra, at lønindkomsterne ikke stiger 7 pct. om året i de kommende 4 år, men f. eks. 9 pct., og hvis vi regner med, at de private erhvervsinvesteringer bliver 10 pct. lavere end ellers – og det må vel siges, alt taget i betragtning, at være en forholdsvis venlig ændring af regeringens forudsætninger – sætter vi de ting ind i regnestykket, vil vi se, at hele den forbedring af den samfundsøkon-

omiske balance, som regeringen hævder at kunne opnå, vil være pist væk, når vi når 1983; mere skal der ikke til. Så skrøbelige lerfodder hviler regeringens forventede resultater altså på. Er der så noget at sige til, at mange stejler, når de får præsenteret de politiske krav, som regeringen på fagbevægelsens vegne stiller for at levere disse tvivlsomme og magre resultater?

Statsministeren sagde i sin redegørelse i går, at han havde mødt stor forståelse i næsten alle de organisationer, der er forhandlet med i de sidste uger, men det er dog vist et lidt forgyldt billede af den reaktion, som regeringens plan har fremkaldt. Lønmodtagerorganisationerne har været positive – javist, men fra det øvrige erhvervsliv har afvisningen af regeringens udspil været massiv, og dette er jo den virkelige baggrund for de forslag, der nu er lagt frem: den ene side har sagt klart nej.

Statsministeren var inde på, at socialdemokratiet og LO føler, at man har angrebet egne interesser stærkt, og vi hørte fra hr. Ole Espersen for et øjeblik siden, at man jo i virkeligheden gør, som venstre foreslog under valgkampen. Men det er jo ikke nok bare at tale om et løn- og prisstop og så i øvrigt komme med lovforslag, der i virkeligheden ikke lever op til denne overskrift, og der er jo ikke noget indkomststop i det, regeringen lægger frem. Det skal da siges, at det naturligvis er usædvanligt, at en socialdemokratisk regering foreslår indgreb i den automatiske dyrtidsregulering, i det bevægelige lønsystem osv., men landets økonomiske situation er så sandelig også usædvanlig.

Det er vigtigt med accept fra dem, der skal medvirke, siger statsministeren, og det er rigtigt, men når det måske fornemmes lidt vanskeligt at få denne accept, må man ikke glemme, at det også i høj grad skyldes, at f. eks. socialdemokratiets politikere indtil for få uger siden slog syv kors for sig, hver gang nogen af os andre talte om, at det kunne være nødvendigt at gribe ind i nogle af disse mekanismer.

Det er glædeligt, at statsministeren og regeringen nu kan erkende, at en stram indkomstpolitik er, for at bruge statsministerens egne ord, »den eneste forsvarlige løsning«. Men selv om man lader det lyde stramt, hvad man foreslår, er der indlysende svaghe-

[Ellemann-Jensen]

der, som gør, at det hele er utilstrækkeligt og utroværdigt.

Regeringen erkender jo for det første selv, at man lukker op for lønstigninger, der er stærkere end de lønstigninger, der finder sted i de lande, vi skal konkurrere med. Hertil kommer så svaghederne: først og fremmest den vældige forhøjelse af garantibetalingen, bevarelsen af en automatisk dyrtidsregulering, om end i ændret form, og så de manglende kontrol- og sanktionsregler i hele lønstoploven. Oven i det kommer regeringens manglende vilje til at gennemføre effektive offentlige besparelser.

Men hele denne »eneste forsvarlige løsning« vil statsministeren altså alligevel ikke være med til, hvis der ikke bliver givet en politisk betaling. Man forlanger en central ØD-fond på grundlag af de indefrosne dyrtidsmilliarder i ATP. Man forlanger en obligatorisk overskudsdeling, der også skal gå til en central ØD-fond. Man vil have en stram prislovgivning, som reelt betyder faldende indkomster for private erhvervsdrivende, mens lønmodtagernes indkomster jo fortsat kan stige. Man vil oven i det indføre en særskat i et erhverv, der allerede oplever direkte indkomstfald, nemlig landbruget. Selv om hr. Ole Espersen her i direkte og klar modstrid med offentlige og offentligt tilgængelige statistikker udtaler sig om, at landbruget er bedre stillet end andre samfundsgrupper. Uanset også, at et sådant indgreb vil få særdeles skadelige virkninger på samfundsøkonomien. Og videre: man vil skærpe beskatning af byerhvervene, man vil skærpe formuebeskatningen, man vil ændre folkepensionen til at være en social pension, en social ydelse. Man vil berøve folk dele af deres private pensionsordninger, og man vil i huj og hast gennemføre omlægninger i skattesystemet, som burde kræve lang tids grundigt forarbejde. Og alt dette er en helhed, siger statsministeren. Alt eller intet, lyder tilbuddet til folkettinget. Og hr. Ole Espersen taler om, at nu er han blevet hårdhudet. Samtidig med, at der flyttes hegnspæle, vil man altså slå andre oven i hovedet med disse hegnspæle.

Hvordan vil Danmark mon se ud om, skal vi sige 10 år, hvis regeringen får sin vilje, hvis regeringen får dette igennem? Ja, de økonomiske problemer vil ikke være løst. Vi vil hænge ud over afgrundens rand, forgældet i et omfang, som vores børn og børne-

børn bittert vil bebrejde os. Vi vil være rykket ned på listen over verdens rige lande, og arbejdsløsheden vil være enorm med de deraf følgende politiske og sociale spændinger. Vi vil have forladt, eller vi vil være på vej bort fra det grundlæggende liberale samfundssystem, der i dag præger det økonomiske liv i Danmark, og som har gjort Danmark rigt. En LO-dirigeret fond med et milliardbeløb vil stå for vurderingen af, hvilke ideer der er værdige til at blive omsat til virkelighed.

Se, det vil være et andet Danmark, et forarmet Danmark, forarmet politisk, økonomisk og moralsk, og det er ikke et Danmark, som venstre ønsker sig. Derfor vil vores behandling i de kommende dage af regeringens forskellige lovforslag afspejle denne holdning til, hvad der er brug for og ikke brug for i den krisesituation, Danmark befinder sig i.

Venstre vil gerne være med til at tage ansvar for at løse akutte økonomiske problemer. Vi tager gerne et medansvar for en politik, der har effekt, og det skal være vores tilbud til regeringen. Venstres opfattelse af, hvad der er nødvendigt i situationen, kan sammenfattes i et par hovedpunkter. Der skal sikres et virkeligt lønstop, ikke noget, der bare hedder det, men noget, som er det. Og sker det, vil vi også være med til et virkeligt stramt og effektivt prisstop.

Samtidig skal der gennemføres væsentlige besparelser på de offentlige budgetter, herunder ændringer i dagpengesystemet, og disse besparelser skal være så omfattende, at vi undgår nye stigninger i skattetrykket. Sker det, vil vi også sikre de nødvendige sociale sikkerhedsnet.

Så skal der føres en erhvervs politik, der fremmer investering og produktion uden at eksperimentere med samfundet og uden at lægge særlige byrder på erhvervene.

Regeringen har grebet dette helt forkert an. Det drejer sig jo ikke om, at man skal fordele fattigdom. Det drejer sig tværtimod om, at vi skal skabe grundlag for en fortsat velstand, og denne politik skal man gennemføre uden at etablere den centrale ØD-fond, som jo er hovedpunktet i regeringens række af krav til samfundet.

Jeg vil gerne slå fast, for at der ikke skal være nogen tvivl, at venstre under ingen omstændigheder vil medvirke til at etablere centrale ØD-fonds. Vi har tidligere peget på,

[Ellemann-Jensen]

hvordan vi er villige til at medvirke til en positiv og frivillig form for overskudsdeling og spredning af ejendomsretten. Det står vi ved. Men vi vil ikke støtte regeringens ØDKrav, uanset hvad regeringen så måtte tilbyde. Venstre vil ikke tillade, at den forhåbentlig forbigående krise i dansk økonomi bliver misbrugt til at lave samfundet om efter LO-ledelsens ønsker, og vi finder det helt malplaceret, at regeringen nu forlanger dette som betaling for indgreb, der i øvrigt ikke virker.

Nu må regeringen mande sig op, mande sig op til at komme med en løsning på problemerne, ikke bare med et diktat, der ikke har udsigt til at virke. Det skylder regeringen befolkningen.

Poul Schlüter (KF):

I statsministerens tale i går var der usædvanlig mange uhyrligheder. En af de værste fik vi i slutningen, for da sagde statsministeren, at regeringens forslag er den eneste løsning, som kan sætte en positiv udvikling i gang, den eneste forsvarlige løsning. Det lød næsten, som om statsministeren havde fået en åbenbaring. Sikken dog en gang tom retorik. Det havde været sandere, og det havde været mere oplysende, hvis statsministeren i stedet havde sagt: disse 18 forslag er den eneste løsning, hr. Thomas Nielsen vil tillade, og han er den eneste, regeringen ønsker at tage afgørende hensyn til. Så havde tingene været sat på plads.

Selvfølgelig er det ikke den eneste mulige løsning. Statsministeren kan blot se sig omkring og kaste blikket på f. eks. vore nabolande. I alle andre lande løser man disse års tunge problemer anderledes, end det danske socialdemokrati vil det. Det gælder i Vesttyskland, det gælder i Norge, det gælder i Sverige, det gælder i Finland. Og dér lykkes det, for dér bruger man andre metoder.

I intet land er det gået dårligere under disse års krise end i Danmark. Vi har bundrekorden. Det har vi, når det gælder arbejdsløsheden, det har vi, når det gælder betalingsbalanceunderskuddene. Det har vi, når det gælder gældsætning til udlandet. Det har vi, når det gælder uorden i økonomien. Det er gået enestående elendigt i de år, statsministeren har heddet Anker Jørgensen.

Og nu kommer så 18 forslag, hvormed regeringen skraber bunden. Efter valget i oktober møder vi for første gang i vor politiske historie en socialdemokratisk regering, som gør sig til et rent ekspeditionskontor for LO-toppens politiske mål. Regeringens 18 lovforslag er samlet den mest socialistiske politik, som nogen sinde er blevet forelagt i folketinget. Gennemføres de 18 forslag som skrevet, vil vi være så tæt på et socialistisk samfund, som man nu engang kan komme uden direkte statsovertagelse af produktionsmidlerne. (*Muntherhed*). Det er sandelig ikke noget at grine ad, for det vil være en hård straf over et samfund, som i løbet af de seneste årtier to gange har været i stand til at fordoble befolkningens og først og fremmest lønmodtagernes levestandard.

Men det skal der nu gøres op med. Nu skal de 18 forslag gennemføres. Det vil være et fantastisk misbrug af Danmarks elendige økonomiske situation, som ingen har et større enkeltansvar for end socialdemokratiet.

Gennemføres de 18 forslag, vil det være et dødsstød mod de sidste rester af lyst, vilje og evne til, at borgerne og virksomhederne kan bringe landet gennem krisen i kraft af arbejdsindsats, i kraft af øget produktion, i kraft af igangsætning af nye arbejdspladser, der kan klare sig, fordi produktionen sker til konkurrencedygtige priser. Hvem vil have lyst og evne til at drive privaterhverv, til at løbe en risiko i fremtiden? Jeg garanterer for, at det bliver færre end før. Med det samfundsmønster, socialdemokratiet nu vil virkeliggøre, vil der blive ti unge, der stiller sig op i køen for offentlig ansættelse, for hver én, der søger ind i private, produktive virksomheder.

Regeringens 18 forslag er opbygget, så de kommer til at betyde en stadfæstelse og forlængelse af den nye fattigdom i det danske samfund. Regeringens forslag løser ikke problemerne, men umuliggør, at de løses. Det fremgår også af regeringens egne triste tal.

Socialdemokratiet har nu i årevis været garanten for, at vi i Danmark skulle have en alt for høj, nødvendig arbejdsløshed.

Nu kommer man så med en kæmpeplan, og man siger, at den skal afstedkomme, at i 1983 får vi 55.000 færre ledige. Men hvordan hænger det sammen? Det er færre end ellers, og hvad bliver det til, inden vi når 1983? Netop nu har vi omkring 140.000 arbejdslø-

[Poul Schlüter]

se, men regeringens egne tal fortæller, at når regeringens politik gennemføres, skal vi slutte med at have over 200.000 arbejdsløse i 1983. Det er moderne socialdemokratisk politik. Det er en håbløshedens politik. Understøttelserne vil så vokse i løbet af de kommende tre år, så de bliver i størrelsen 20 mia kr. om året. Og så skal vi bruge 4½ mia kr., siger regeringen, på kunstige beskæftigelsesforanstaltninger. Det er jo en rystende falliterklæring. Den politik, som nu er fremlagt, viser, at socialdemokratiet én gang for alle har opgivet, at landet skal klare sine problemer på naturlig vis gennem den produktion, som skal skabes i vore tusinder af virksomheder.

Prisen for at føre socialdemokratisk politik vil være, at betalingsbalancen fortsat er i uorden. Regeringens egne tal viser, at om tre år vil vi møde et betalingsbalanceunderskud, som ikke er mindre end i dag.

Vi stiler stadig mod afgrundens rand. Tempoet i bevægelsen bliver ikke engang sat ned. Vi får en ny kæmpestigning i vor udlandsgæld. Det bliver endnu mere håbløst for de unge at se fremtiden i møde.

Hvorfor går det nu sådan? Det gør det, fordi regeringen har valgt de forkerte midler. Stort set fører man nu ingen indkomspolitik. Det er et mægtigt illusionsnummer at kalde regeringens forslag indkomspolitik. Regeringen beregner selv sin politik til at ville betyde indkomststigninger i den kommende tid i niveauet 7 pct. Men det er jo fup i mesterklasse. Der kan ikke være ét menneske, som for alvor tror på, at indkomststigningerne ikke bliver større. Det ligger bl. a. i, at regeringen bygger på en forhøjelse af garantilønnen, og det får naturligvis afsmittende virkning. Det kan ingen benægte. Det er sandsynligere, at vi nu får en indkomstudvikling i niveauet 8, 9 eller 10 pct., men det vil så sige, at vi fortsat ikke i Danmark får en lavere indkomstudvikling end i andre lande. Det skal fortsat gå dårligere i Danmark end i andre lande.

Og så kommer det store spørgsmål: hvad skal nu LOs top have til gengæld for, at der stadig ikke føres ægte indkomspolitik? For det første en kæmpemæssig skattestramning. Hvor stor? Så vidt jeg kan skønne, betyder regeringens skattestramninger mindst 5 mia kr. yderligere inddraget i statskassen på årsbasis, når forslagene virker fuldt ud. Hvem

skal denne gang betale? Først og fremmest de produktive erhverv.

Det andet skal så være ØD. Nu skal vi omsider have ØD gennemført ved tvang og med den store, kollektive fond. Hvad drejer det sig om? Det drejer sig ikke om flere penge, hver enkelt lønmodtager får mærkeseddel på. Håndører vil det være for den enkelte. Men det betyder den definitive magt til organisationslederne. Socialdemokratiet vil nu sørge for, at hr. Thomas Nielsen og fru Kirsten Stalknecht bliver landets største finanspampere.

Men hvorfra ved regeringen, at dette ønskes af lønmodtagerne? Hvor er holdepunktet for, at lønmodtagerne stiller som betingelse, at nu skal vi have ØD med central fond? Der er intet holdepunkt. Gennem årene har snese af opinionsundersøgelser klart vist, at landets lønmodtagere ikke ønsker ØD med central fond. Lønmodtagernes organisationer er ikke valgt til at drive almen politik. Der har aldrig været stemt om ØD blandt lønmodtagerne, men nu skal vi have det alligevel. Det siger vi nej til.

Så må man naturligvis spørge, hvad vi vil sætte i stedet. Et reallønsfald på 5 pct. anerkender vi er uundgåeligt. Det må vi nok bygge på. Men det mener vi man kan opnå på en langt mindre skadelig måde. Hellere på grundlag af en nulløsning end på grundlag af regeringens forslag. Vi kan skabe en ordning, som er lige så god – eller lige så ringe – for lønmodtagerne uden at bygge på regeringens principper. Det kan gøres, så vi gavner beskæftigelsen mere, så vi gavner betalingsbalancen og statsfinanserne mere, og så vi gavner velstanden på længere sigt mere, fordi vi sikrer nye investeringer, ny produktionsevne. Men det vil regeringen ikke.

Det konservative folkeparti har forelagt to planer her i tinget. Den ene er vor 4 punkts plan, den anden vore ændringsforslag til finanslovsforslaget. Samlet vil disse to planer sikre en forbedring i statsfinanserne på op mod 18 mia kr. i året 1982. Det er en politik, som vil fjerne nettokasseunderskuddet helt. Men det bekymrer åbenbart ikke finansministeren, at han nu i en lang årrække skal fortsætte med det helt uforsvarlige underskud på statens budget.

Vore to planer er naturligvis vort grundlag for forhandlinger, det er ligetil. Men bliver der forhandlinger? Statsministeren talte jo

[Poul Schlüter]

næsten, som om han var generalsekretær i et land med etpartisystem. Der var ingen invitation til samarbejde med borgerlige partier. Jeg har hørt mange statsministertaler gennem årene. Jeg har hørt mange regeringer forlægge en helhedsløsning. Altid før er der sluttet med en appel om et bredt samarbejde. Det forsømte statsministeren i går. Han sagde, at regeringens politik må gennemføres. Der var ingen invitation til et bredt samvirke.

Var det et ultimatum? Skal det opfattes som et ultimatum, så bliver svaret fra det konservative folkepartis side et nej. Vor hovedbetingelse for forhandlinger med regeringen er, at regeringen vil acceptere, at der savnes flertal i befolkning og her i salen for gennemførelse af ØD med en central fond. Dette afgørende led i regeringens løsning må udgå, ellers er forhandlinger omsonst.

Men jeg må også rejse det spørgsmål i dag: kan man længere indgå pålidelige aftaler med socialdemokratiet? Kan man stole på statsministeren? I hans tid er det blevet vane at løbe fra aftaler, og det er en dybt alvorlig ting for vort folkestyre med dets gamle traditioner.

Man er løbet fra et boligforlig, man er løbet fra et pensionsforlig, man er på vej til at løbe fra et forsvarsforlig, og man løber fra et ATP-forlig.

Der var mange kønne ord i statsministerens tale, men de hjælper kun lidt. Det er resultaterne, der tæller. I statsminister Anker Jørgensens tid har resultaterne været dårlige resultater.

Thorndahl (FP):

I forlængelse af de foregående taler kunne jeg tænke mig at indlede med at citere boligminister Erling Olsen fra et indlæg i Sjællands Tidende den 20. august 1979. Boligministeren siger:

»Socialdemokratiet har ingen chance som et militant parti. Det skal være moderat, så er der temmelig store chancer for, at partiet også eksisterer om 25 år.«

Og det har boligministeren utvivlsomt ret i.

I statsministerens redegørelse i går behandlede de sædvanlige, men meget alvorlige problemer: det enorme betalingsbalanceunderskud og den store arbejdsløshed. Jeg synes alligevel, der var noget, statsministeren

glemte, men jeg ved naturligvis ikke, om det skyldes dårlig samvittighed. Vi nærmer os jo snart et 5 års jubilæum, hr. statsminister. Det er nemlig snart 5 år siden, statsministeren og socialdemokratiet gik til valg på at redde landet gennem socialdemokraternes helhedsplan. Socialdemokratiet og statsministeren vandt valget for nu snart 5 år siden og regeringsmagten, og statsministeren har nu i snart 5 år i træk heddet Anker Jørgensen.

Hvilke garantier gav statsministeren den danske befolkning for nu 5 år siden som forløber for denne sammenhængende regeringsperiode? Jo, man sagde til den danske befolkning: socialdemokraterne kan løse problemerne. Ved en hurtig og bevidsttsministeren den dannskabes den optimisme og tro på fremtiden, der er forudsætningen for igen at få fuld beskæftigelse og økonomisk stabilitet.

Det var jo et stærkt løfte, og det er klart, at et sådant løfte virkede på de vælgermøder for 5 år siden. Da var der naturligvis også mange vælgere, der stillede det spørgsmål: ja men hvad med oliekrisen? Den var jo netop lige begyndt, og det var meget foruroligende på det tidspunkt. Men den socialdemokratiske folketingskandidat, der blev stillet over for disse spørgsmål på vælgermøderne, tog det i stiv arm. Han eller hun slog blot op i socialdemokraternes helhedsplan og fastslog fuldkommen skråsikkert: nogle mener, at problemerne ikke kan løses. De siger, at det udelukkende skyldes årsager, vi ikke har indflydelse på. En sådan selvopgivenhed forstærker pessimismen og øger problemerne. Ja, sådan var det altså.

Socialdemokratiet og statsminister Anker Jørgensen klarede den internationale, økonomiske krise. De klarede også samtidig betalingsbalanceunderskuddet, og de genskabte sandelig også den fulde beskæftigelse. Det var i hvert fald det, man gik til valg på, og det var det, man garanterede den danske befolkning.

Men, hr. statsminister, hvordan er det så gået efter 5 års sammenhængende socialdemokratisk ledelse af dette land? Ja, den minister, der i de 5 år – og man må indrømme, at det er sket med usvigelig sikkerhed og uden svinkeærinder – har styret Danmark lige direkte mod afgrunden, har jo taget sig en pause på udskiftningsbænken, og statsministeren har også i den seneste tid udtalt sig i

[Thorndahl]

meget dystre vendinger om Danmarks situation og Danmarks fremtid.

I det økonomiske råds redegørelse om dansk økonomi af maj 1979 er resultatet af socialdemokratiets hurtige og bevidste indsats jo også tydeligt gjort op, og socialdemokratiet og statsministeren har simpelt hen både med hensyn til betalingsbalancen og med hensyn til arbejdsløsheden anbragt Danmark i den mest håbløse situation blandt samtlige industrialiserede lande.

Hvis vi derfor på baggrund af den enorme forskel, der har været mellem garantierne og de givne løfter fra socialdemokratiets side og de resultater, vi i dag kan gøre op på baggrund af fem års ledelse under den nuværende statsminister, ligesom skal vurdere fremtiden og de tilsagn og løfter, der ligger i dag med samme statsminister, må udgangspunktet egentlig være, at socialdemokratiet i de forløbne fem år har stået for et gigantisk folkebedrageri. På den baggrund kan det ikke være rimeligt, at socialdemokratiet forventer, at befolkningen eller folketingets partier skal fæste tillid til socialdemokratiets løfter, planer og vurderinger, eller hvad det nu hedder; det må være en naturlig og logisk konsekvens af bedømmelsen af den præsterede indsats.

Jeg må selvfølgelig – ret skal være ret – indrømme socialdemokratiet, at der trods alt har været en vis udvikling fra 1974 til i dag. Dengang, i 1974, hed løsningen socialdemokraternes helhedsplan. Det gør den ikke mere. Nu hedder den helhedsløsningen. Så noget er der trods alt ændret.

Der tales i den økonomisk-politiske debat meget om vore grundlæggende balanceproblemer. Det vil sige, at vi har både den store arbejdsløshed og et stort betalingsbalanceunderskud, og når man efter de almindelige socialdemokratiske teorier forsøger at nedbringe arbejdsløsheden, forøges betalingsbalanceunderskuddet tilsvarende, og omvendt, hvis omvendt. Men der er i virkeligheden et endnu væsentligere balanceproblem, som jeg senere skal vende tilbage til.

Når man nu ved, hvordan de almindelige socialdemokratiske politiske tankegange er, er det såmænd i og for sig ligetil at ryste en sådan beskæftigelsesmæssig og økonomisk cocktail sammen, sådan som vi nu har set det så mange gange før. Der skal være et

beskæftigelseselement i den, og det vil sige, at man fra regeringens side roder lidt rundt i disse virksomhedsstøtteordninger, vi har, flytter pengene lidt rundt mellem virksomhederne, og desuden sender man jo også nogle hundrede millioner kroner, eller hvor meget det nu kan være, ud til beskæftigelsesfremmende foranstaltninger, der stort set er uproductive og samfundslige gyldige offentlige beskæftigelsesarbejder. Så skal der selvfølgelig også være disse sociale kompensationer, som man vel nok mest af stemmefiskerimæssige grunde indarbejder i den samlede pakke, og de bliver så ydet til det, man kalder de socialt svageste grupper, der tilsyneladende definitionsmæssigt mest afgrænses af hensynet til, hvad der gavner socialdemokratiet mest ved det kommende valg.

Så skal der også laves lidt ændringer af skattelovgivningen, tilsyneladende mest ud fra almene misundelsespolitiske betragtninger, og så, når vi har et pris- og lønstop, skal det hænge sammen. Men fundamentet, det, det har drejet sig om i alle disse løsninger, har jo først og fremmest været at samle en eller anden afgiftsbuket. Det har man ikke gjort denne gang. Denne gang er menuens hovedret ændret. Man har grebet ind i dyrtidsreguleringen og i et vist omfang også i det bevægelige lønssystem. Fremover skal olierisistigninger altså ikke give lønmodtagerne kompensation over dyrtidsreguleringen, og belønningen skulle så være, at man nu begynder på ØD-ordningen. Og som sædvanlig pyntes hele anretningen op med lidt talmagi og serveres i øvrigt med de karakteristiske alvorstunge miner.

Men en ØD-ordning, med eller uden central fond, beskærer naturligvis lønmodtagerens indtægtsgrundlag, sådan må det jo være, og det vil sige, at indgrebet over for den automatiske dyrtidsregulering ledsages af en yderligere forringelse af lønmodtagernes vilkår gennem indførelsen af en ØD-ordning. I den anledning skal jeg kraftigt understrege, at fremskridtspartiet finder den automatiske dyrtidsregulering rigtig, og at vi derfor vil kæmpe for at bevare beskyttelsen af den realløn, lønmodtagerne har forhandlet sig frem til eller i hvert fald opnået, når overenskomsterne indgås.

I den forbindelse er det rimeligt at understrege, at ØD ikke er noget folkekrav. Det er det ikke på nogen som helst måde. Selv med

[Thorndahl]

den megen indoktrinering fra LO-toppens side gennem adskillige år, er der blandt LO-medlemmerne et klart flertal eller i hvert fald et konstateret flertal mod ØD.

Sammenfattende kan man om regeringsforslagene sige, at de hverken motiverer lønmodtagerne eller virksomhederne til en ekstra indsats, den indsats, der virkelig er nødvendig, hvis vi skal sikre Danmarks fremtid. Tværtimod – det er i hvert fald det, man kan konkludere – præmierer socialdemokratiet de dovne og dem, der solder deres penge op. Og selv efter de meget optimistiske beregninger, som man i ministerierne har foretaget, fortsætter Danmarks pantsætning til udlandet stort set med uformindsket styrke også efter en eventuel gennemførelse af denne helhedsløsning.

Vort afgørende balanceproblem er imidlertid, at vort samfund ikke fungerer som en helhed. Det er præget af et afgørende skel mellem offentlig og privat virksomhed, det er præget af indbyrdes mistillid mellem befolkningsgrupper og et helt umådeholdent socialdemokratisk inspireret kontrolsystem. Og dette grundlæggende balanceproblem løser regeringens forslag jo ikke, tværtimod. Vore større virksomheder vil derfor fremover kun investere i et begrænset omfang, og en del af den beskudne ekspansion vil fortsat finde sted i udlandet. Vore mindste virksomheder vil fortsat køre på lavt blus, sådan at indehavernes familier lige kan klare dagen og vejen. Der er næppe mange medlemmer af dette ting, som ikke kender adskillige småvirksomheder, som egentlig sagtens kunne ansætte flere, men som ikke gør det, fordi de ikke tør løbe den økonomiske risiko, så længe socialdemokraterne har ledelsen af landet, og som egentlig heller ikke orker det enorme papirapparat, som den socialdemokratiske skrivebordspolitik har væltet ned over dette land. Der er mange, der simpelt hen føler, at det at drive virksomhed i dette land under socialdemokratiet er som at spille russisk roulet.

For lønmodtagerne gælder det, at det ikke rigtig kan betale sig at yde noget ekstra, og selv om velstandsniveauet gennemsnitligt fortsat er højt, er den sunde menneskelige reaktion på socialdemokratiets straffeekspeditioner mod flid og dygtighed, at man i hvert fald ikke vil være til grin. Derfor ser vi den store vækst i bytthandler med varer og tjenesteydelser uden om det økonomiske sy-

stem. Vi ser den betydelige vækst i gør-det-selv-arbejder. Det kan jo ikke mere betale sig at videreuddanne sig inden for sit arbejdsområde. Familiernes økonomi har det langt bedre, hvis man kan lære at fuske lidt med en række af de ting, som man ellers tidligere lod håndværkere og andre tage sig af. Samfundsmæssigt er det imidlertid en særdeles uheldig udvikling. Vi får stadig mindre ud af vort meget dyrt købte høje uddannelsesniveauer og stærkt udviklede arbejdsdifferentiering.

Alt dette i forening betyder, at samfundøkonomien udvikler sig trægt. Samfundet er nu blevet overstyret i så mange år af socialdemokratiet, at mulighederne for yderligere fremgang reelt er blevet udtømt. Det understreger regeringens helhedsløsning jo godt.

Hvad er så fremskridtspartiets løsning? Ja, i den aktuelle situation har vi beskrevet det i »Redningsplanen for Danmark«. Det, der først og fremmest skal opnås, det er, at de, der nu engang trækker læsset her i Danmark, føler sig motiveret til at gøre en ekstra indsats, og det kan vi gøre ved at lette skatte trykket. Skal der være orden i dansk økonomi, og det skal der, så er vi selvfølgelig nødt til at reducere de offentlige udgifter, og det er jo let i Danmark med de enorme og kolossale overdrivelser, der er i det offentlige forbrug.

Lad mig i den forbindelse understrege, at fremskridtspartiet ønsker en stor offentlig sektor, men bestemt ikke større, end hvad samfundet alt i alt kan bære. Vi skal samtidig fjerne meget store dele af den kontrol, registrering og styring, som den socialdemokratiske skrivebordspolitik og det, jeg kan kalde den sygelige akademikerperfektionisme, har drevet landet ud i, og som af normale mennesker opleves som en ulidelig spændetroje.

Socialdemokratiet tror, at samfundet falder sammen, hvis ikke det offentlige styrer meget store dele af det enkelte menneskes økonomi, forbrug, fritid og arbejdstid. Denne vurdering er rigtig og kun rigtig under én eneste forudsætning: at man i bund og grund har mistillid til sine medmennesker. For de mennesker, der deler denne opfattelse, er socialdemokratiets og regeringens helhedsløsning det helt rigtige valg, det må erkendes, men valget mellem socialdemokratiet og fremskridtspartiet er også valget mellem mistillid og tillid til den danske befolkning.

[Thorndahl]

Fremskridtspartiet ønsker simpelt hen et samfund, der afviser umyndiggørelsen, bygger på tillid til borgerne og vender sig mod ufriheden. Når vi frem dertil, har vi samtidig fået sat det lokomotiv for vor samfundsökonomi, der vil stimulere vore medborgere til for samfundets og for deres egen skyld at gøre den indsats, der er forudsætningen for, at der igen bliver orden i Danmarks hus.

Gert Petersen (SF):

Ja, nu skal den hårdt ramte danske befolkning altså reddes igen. Det er den jo blevet mange gange, siden kapitalens seneste verdenskrise begyndte, og hver gang den er blevet reddet, er det gået værre.

Vi fik i 1974 afgiftsforhøjelser på 2-3 mia kr. Vi fik nye afgiftsbyrder i 1976 på 3,2 mia kr., nye afgiftsforhøjelser i 1977 på netto 6½ mia kr., i 1978 på 6,8 mia kr. og i 1979 på 4,6 mia kr. Det giver tilsammen en byrdeforøgelse på befolkningen på 24 mia kr. over 5 år. Desuden blev lønmodtagerne tvunget til at give afkald på ca. 10 mia kr., som så blev sat hen til en slags bunden alderdomsopsparing.

Disse tal har jeg taget fra den beretning, som formanden for LO for ikke så længe siden afgav til LOs kongres. Derfor er det ikke noget under, at man i samme beretning kan læse:

»Fra marts 1976 til marts 1979 er den gennemsnitlige realløn inden for LO-området faldet med ca. 4 pct.«

Og nu skal den altså på et enkelt år reduceres med hele 5 pct. - hvis det slår til - og det endda med LO-formandens velsignelse.

Den hidtidige krisepolitik har ikke hjulpet. Hvad gør man så? Man kører videre derudad.

Naturligvis er en helt anden politik nødvendig og mulig. Vi er enige med regeringen i, at udsigterne er dystre, og at man ikke bare kan lade stå til. Vi erkender også de givne vilkår: det er kapitalismens, og dem skal vi fungere under. Men derfor behøver arbejderbevægelsen ikke at føre en politik udelukkende eller helt overvejende på kapitalens betingelser og stort set uden hensyn til en virkelig social balance. Der er tværtimod brug for en politik, der bryder med kapitalens logik. Man må bryde med den kapitalistiske markeds mekanisme helt anderledes

radikalt end de spage ansatser, der findes i regeringens oplæg. Den offentlige erhvervsstøtte skal ikke bruges til almindelig forgyldning af kapitalismen, men målrettes derhen, hvor den gavner beskæftigelse og arbejdsmiljø og samfundets behov, altså bruges som et styringsinstrument i samfundets interesse.

Man må opgive troen på, at Danmark kan eksportere sig ud af krisen. Vist skal der spares, men det er importerede varer, der skal spares på. Selvfølgelig vil Danmark altid være afhængig af en stor udenrigshandel, men derfor kan vi godt satse bevidst på at øge selvforsyningsgraden ved udvikling af genbrugsproduktion, af vore egne importkonkurrerende industrier, af vedvarende energikilder og ved inddragelse og billiggørelse af Nordsøens rigdomme på energiråstoffer.

Det er nogle af hovedpunkterne i den krisepolitik, socialistisk folkeparti har udarbejdet. I den periode, det varer, indtil disse og andre tiltag begynder at virke, må man begrænse merimporten gennem direkte indgreb.

Der er brug for en langt mere omfattende skattereform end den, regeringen nu lægger op til, for slet ikke at tale om den boligreform, der åbenbart er blevet væk for regeringen. Sådanne reformer kan både sikre øget social retfærdighed og mindske overforbrug hos de velbærgede og dermed være med til at rydde op, samtidig med at den sociale balance opretholdes.

Enhver krisepolitik, også den, socialistisk folkeparti står for, må rumme ubehageligheder. Vi accepterer, vi tager til efterretning i vores krisepolitik de byrdeforøgelser, som er pålagt befolkningen, også de ekstra 11 mia kr., afgifterne steg med i 1978-79, og den importafgift, vi foreslår, er også en byrdeforøgelse. Men til gengæld og netop af hensyn til den sociale balance foreslår vi momsens på fødevarer nedsat til 10 pct. og på længere sigt helt afskaffet. Vi har beregnet, at man med en sådan krisepolitik vil være i stand til i løbet af godt og vel et års tid at forøge beskæftigelsen med ca. 90.000, at forbedre betalingsbalancen med godt 2 mia kr. og statsfinansieringen med godt 5 mia kr.

Men selv om der altså kunne og burde føres en anden politik, så ser vi denne regering køre videre ud ad de spor, der er blevet lagt i de sidste fem år, blot med den forskel, at tempoet nu bliver sat op til noget helt forrygende. Nogle mener, at det er afgrunden,

[Gert Petersen]

der venter forude, og at vi nu kommer endnu hastigere hen mod den. Måske, jeg ved det ikke, men i hvert fald er der fare for, at det snart bliver svellerne, det tog kommer til at køre på. Det signalsystem, togføreren anvender, er det indkomspolitiske. Indgreb mod lønningerne kommer først, og dertil hører også forhindring af, at lønmodtagerne får kompensation for de skete prisstigninger.

Det hele suppleres af en stadig voksende kolossal byrde af afgifter og dertil et lige så kolossalt system af generelle erhvervstilskud, der forgylder kapitalen i bred almindelighed. I perioden 1974-1979 bevilgede staten - stadig væk ifølge LO-formandens beretning til LO-kongressen - ekstra tilskud til erhvervslivet i størrelsesordenen 9,3 mia kr., og derudover hjalp statsmagten arbejdsgiverne til at spare ca. 10 mia kr., som de ellers skyldte lønmodtagerne som dyrtidspenge.

Oven i det hele kommer en snart permanent ophævelse af lønmodtagernes ret til at være medbestemmende over egne løn- og arbejdsvilkår. I 1975 kom det første overenskomstdiktat, i 1976 fastlagde folketinget lønrammen for næste overenskomst, og i 1977 dikterede det så overenskomsten. Det samme gentog sig i 1979. Den megen tale om økonomisk demokrati og medindflydelse må ærlig talt forekomme lønmodtagerne noget forbavsende, når denne tale kommer fra de samme, som med så megen konsekvens har frataget lønmodtagerne deres hidtidige ret til medindflydelse på egne arbejdsvilkår. Det er ikke underligt, hvis de ikke rigtig tror på de kønne ord.

Men det hele er skam sket og sker i den bedste mening. Den bagvedliggende teori er den, at erhvervslivets profitter er kilden til samfundets rigdom, til nye investeringer, eksport, beskæftigelse osv., og at alle kræfter må samles om at sikre erhvervslivet de størst mulige profitter.

Må jeg tilføje, at det ikke er forkert, at ethvert samfund naturligvis lever af produktion, og hvis livet skal op over et vist primitivt niveau, så hjælper det ikke at spise hele produktionen op, der må også være et merprodukt, som kan bruges til andet end forbrug. Men fejlen i ræsonnementet er, at kapitalens profit aldeles ikke har den funktion at tjene samfundets behov. Hvis nogen vil tvinge den ind i sådanne baner, så vil den gøre alt for at unddrage sig denne tvang, og så får

vi en konfrontation, en skærpet klassekamp. Kapitalens profit er alene indstillet på at tjene og forøge kapitalen, og derfor er indkomspolitikken også dømt til at slå fejl som et samfundsökonomisk instrument i den brede befolknings interesse.

Alligevel råder der betydelig enighed mellem socialdemokratiet og de borgerlige partier om indkomspolitikken fortjenester. Men de er ikke helt enige om udformningen, og det er det, der afspejles i den diskussion, der nu udfolder sig mellem nogle af de borgerlige partier og socialdemokratiet. De borgerlige partier vil nemlig helt overlade til erhvervslivet at bestemme over profitternes anvendelse, mens socialdemokratiet drevet af pres fra dele af arbejderklassen, især fagbevægelsen, nu tvinges til at kræve lidt mere styring af anvendelsen af disse profitter. Men samtidig vil man altså fastholde, ja skærpe indkomspolitikken. Jeg tror, det er, fordi man er bange for den konfrontation, som et egentligt brud med kapitalens logik, som jeg var inde på, nødvendigvis fører med sig.

Derfor er det foreliggende oplæg fra regeringen i sin helhed et mystisk kompromis. Det er også derfor - naturligvis - at det bliver kritiseret så stærkt fra indtil flere forskellige sider.

Man vil således ophæve nogle af de erhvervstilskud, som man med sikkerhed ved ikke fremmer beskæftigelse, og man vil erstatte dem med en selektiv styring, men stadig alt for beskeden. Man vil sætte ind mod pengeanbringelser af den type, der hidtil har lokket de af profitterne skabte midler bort fra produktionen. Det kombinerer man med visse forsøg på at skjule uligheden i det hele. En alt for åbenlys ulighed kan fremkalde bitterhed i socialdemokratiets egen basis, og man føler sig tvunget til at foreslå formue- og selskabsskatten skærpet noget.

Hertil kommer en indrømmelse til dem, der håber, at investeringsfaktorer uden for den egentlige privatkapitalistiske sfære engang kan komme til at spille en rolle. Derfor foreslages om overskudsdeling, om Lønmodtagernes Dyrtidsfond.

Nu beskæmmer håbet jo ingen, men alligevel bør det bemærkes, at overskudsdelingen, som i øvrigt - det være sagt trøstende til de borgerlige partier - foreslås at foregå i forholdet 10 pct. til lønmodtagersiden og 90 pct. til kapitalistsiden, skal opveje, hvad der

[Gert Petersen]

for mig står som det groveste angreb på de faglige rettigheder og reallønnen, vi har oplevet, siden Danmark fik sin frie forfatning i 1849. Det bør også bemærkes, at Lønmodtagernes Dyrstidsfond skal finansieres af midler, som skulle have kompenseret lønmodtagerne for indtrufne prisstigninger, og som de i øvrigt selv er blevet tvunget til at indbetale over skatterne.

Alligevel er det vel nok sådanne forslag, der har fået den borgerlige opposition til at råbe op om den skinbarlige socialisme. Jeg vil godt berolige de borgerlige: det udspil, vi har fået her, har intet med socialisme at gøre. Når vi inden for socialistisk folkeparti kritiserer lande, der kalder sig socialistiske, fordi vi finder, at de krænker socialismen og socialismens ideer, så er det lige nøjagtig, når de gør det, som denne regering, i øvrigt i princippet med de borgerliges fulde velsignelse, lægger op til at gøre: en central fastsættelse af lønningerne uden utidig indblanding fra fagbevægelsens medlemmer.

Det kan godt være, at Bresjnev synes, det er socialisme. Det kan være, at hr. Poul Schlüter synes, det er socialisme. Det har dog ikke afholdt hr. Poul Schlüter fra at være med til det ved forskellige lejligheder, og hvis han har noget imod det i denne omgang, så er det, fordi han mener, at denne statscentralistiske model åbenbart ikke går langt nok. Vi andre synes det ikke, vi andre ved, at den slags ting intet har med socialisme at gøre.

Jeg vil godt gøre opmærksom på, især over for socialdemokratiet, som er det største arbejderparti herhjemme, at nu har fagbevægelsens medlemmer været sat ud af spillet i de sidste 5 år. De skal også sættes ud af spillet, ser det ud til, i 1981, fordi der står i dette oplæg, hvordan fagbevægelsen skal indrette sig i 1981. Da planen er langsigtet, kan der såmænd godt gå en halv snes år med disse tilstande. Mon man har tænkt over det i den fagbevægelse, som nu har givet sin velsignelse? Hvad bliver der egentlig af fagbevægelsen efter 10-15 års umyndiggørelse? Det ender med, at den kommer til at spille den samme tilbagetrukne, lidt anonyme rolle som et kontor i arbejdsministeriet, hvis da ikke arbejdspladserne og fagbevægelsens menige medlemmer selv tager hånd i hanke med sagerne og nu vender sig mod denne grove umyndiggørelse af arbejderne og lønmodta-

gerne. Jeg både håber, tror og opfordrer til, at det vil ske. Her er det i sandhed mere end betalingsbalancen, der står på spil. Det er en af demokratiets grundpiller, man er i færd med at underminere, det er fagbevægelsens selvstændighed og i ganske særlig grad - dette være også sagt til de faglige ledere - fagbevægelsens medlemmers medleven og medindflydelse.

Jeg har her koncentreret mig om indgreb i overenskomster og lønninger, fordi det - selv om nogle gerne vil have det til at se anderledes ud - er det afgørende og centrale element i regeringens såkaldte kriseplan. Socialistisk folkeparti vender sig kategorisk og ubetinget mod dette indgreb. Der eksisterer andre og langt bedre muligheder. Jeg synes ærlig talt, at når regeringen kun høster utak for sit knæfald for hr. Poul Schlüter og hr. Christophersen, så synes jeg, at man skulle holde op med det knæfald og slå ind på en anden politik og udnytte de andre muligheder, som findes.

Men nu vel, når vi ser på den samlede pakke, så er der - som jeg har været inde på - nogle mindre modsigelser i den. Jeg sagde, det var et mystisk kompromis, og derfor er der da også en række ting, som socialistisk folkeparti kan støtte. Regeringens motiver til at fremsætte disse forslag er ikke nødvendigvis de samme, som får os til at støtte dem. Vi ser dem ikke som en del af indkomstpolitikken, men vi ser dem som skridt, det er rigtigt at få taget, og som engang skal videreføres.

Socialistisk folkeparti har hele tiden sagt, at alle muligheder for en reformpolitik bør udnyttes. Vi vil ikke forskertse sådanne muligheder, selv om vi anser regeringens hovedlinje i indkomstpolitikken for at være helt forkert i samfundsøkonomisk henseende og til skade for lønmodtagerne. Indkomstpolitikken vil med sikkerhed bryde sammen før eller senere, som det skete i Holland, som det skete i Storbritannien, som det er sket i en række andre af de lande, vi plejer at sammenligne os med. Men så er det til gengæld vigtigt, at der er reformer, der står tilbage, og som man kan bygge videre på.

Niels Helveg Petersen (RV):

Efter nu at have påhørt de tidligere taler, have påhørt hr. Ellemann-Jensens tale og hr. Poul Schlüters tale og derefter hr. Gert Peter-

[Niels Helveg Petersen]

sens tale, så er jeg ikke mere sikker på, at det egentlig er de samme ting, vi behandler her. Sjældent, tror jeg, har man hørt så vidt forskellige fortolkninger af et samlet udspil, som der her er ført frem. På den ene side fremhæves det, at dette er vejen til den skinbarlige socialisme, på den anden siden opfattes dette som et hårdt anslag imod arbejderbevægelsens interesser. Der er noget, der ikke rigtig passer. Jeg vil begynde med at fremhæve nogle af de positive træk ved regeringsforslagene.

Sandheden er, at regeringen lægger op til en langt kraftigere dæmpning i løn- og omkostningsstigningen end den, f. eks. SV-regeringen lagde op til. Det lønforløb, der nu gribes ind i, det er det lønforløb, der blev gennemført, vedtaget af SV-regeringen i foråret med venstres stemmer, og det er det lønforløb, der dengang af hr. Ellemann-Jensen blev betegnet som det strammeste i 20 år. Når nu regeringen griber ind over for dette lønforløb og formindsker det – efter egne beregninger fra ca. 16 pct. over 14 måneder til ca. 7 pct. – så er der tale om en kraftig dæmpning, og man skulle jo så have troet, at i hvert fald ordføreren for partiet venstre ville føre en anden tone. Jeg er da helt overbevist om, at hvis venstre i regeringssamarbejdet med socialdemokratiet kunne have opnået bortfald af 2 dyrtidsportioner, fjernelse af energiposten i dyrtidsreguleringen, stop for det bevægelige lønsystem, så havde syv ville heste ikke kunnet tvinge venstre ud af SV-regeringen.

Jeg vil også gerne pege på over for hr. Ellemann-Jensen, at jeg synes, at en større ydmyghed var på sin plads, efter at partiet venstre nu inden for de sidste 5 år to gange har været i regering, første gang alene, anden gang sammen med socialdemokratiet. Begge gange har det været 13 måneder, og begge gange har den økonomiske situation set værre ud, da venstre forlod regeringen, end da de trådte til. Det burde føre til større ydmyghed. Venstre har et stærkt medansvar for den økonomiske politik, der har været ført igenem de senere år.

Tilsvarende vil jeg sige til hr. Poul Schlüter, at det, der her er fremlagt, jo i sin indkomstvirkning og sin omkostningsvirkning er strammere end det, som det konservative folkeparti gik til valg på. Det konservative folkeparti gik f. eks. til valg på, at nogle dyr-

tidspportioner skulle kompenseres ved højere lønmodtagerfradrag til en omkostning i milliardstørrelsen, vel omkring 5 mia kr. Her er der tale om i regeringsforslaget, at dyrtidsportioner fuldstændig forsvinder ud i den blå luft, samtidig med at oliepriserne tages ud, og samtidig med at der ikke bliver nogen kompensation for prisvirkningen af kronejusteringen. Jeg vil i øvrigt gerne pege på, at med det, der her er fremlagt, er det første gang, at dyrtidsportioner totalt pilles ud af den automatiske dyrtidsregulering.

Derfor står jeg helt uforstående over for den tone, som repræsentanter for venstre og konservative har anlagt over for pris- og løndelen i regeringsforslaget. Jeg står også helt uforstående over for den negative tone, der har været over for denne del af regeringsforslaget i kommentarerne fra en række erhvervsorganisationer. Man ser let og elegant bort fra de positive virkninger, der gemmer sig i regeringsforslagene. Det anser jeg ikke for at være ansvarligt og et ansvarligt bidrag til løsning af landets økonomiske problemer.

Men, siger man – og det har man sagt både fra venstres og fra konservatives side – det er ikke nok. Det er jeg enig i. Dette kan kun være det første skridt, en begyndelse. En politik som den, der her lægges op til på løn- og omkostningssiden, er en politik, der skal videreføres i en længere periode for at sikre et stadigt fald i underskuddet på betalingsbalancen. Det drejer sig om, at en sådan politik må føres ikke kun, som denne plan omfatter, i 5 kvartaler frem til marts 1981, men at der også i hele 1981 og hele 1982 og hele 1983 må føres en politik, der vil give en opbremsning i løn- og omkostningsudviklingen, en opbremsning i inflationsudviklingen. Hvis vi kan videreføre en sådan politik ud over 1981, så har vi selvfølgelig også muligheder for i den periode at nå betydeligt større resultater end dem, der umiddelbart fremkommer ved, at der her fremlægges en politik for 5 kvartaler.

Jeg kunne da i øvrigt godt tænke mig at spørge: hvor stort et øjeblikkeligt reallønsfald vil venstre og konservative egentlig anbefale? Vil det konservative folkeparti f. eks. anbefale over for tjenestemænd og funktionærer et større reallønsfald end 5 pct. i det år, vi går ind i? Hvis ikke det er tilfældet, så er der jo ikke meget mening i så negativt at

[Niels Hølvæg Petersen]

fremhæve virkningerne af de forslag, der foreligger.

Jeg siger ikke dette, fordi jeg falder i svime af benovelse over det, der er forelagt. Det er nødvendigt, men jeg siger det for at understrege, at det sigte, der ligger her, må videreføres i de kommende år. Regeringen bruger faktisk en forkert betegnelse på sine forslag: man kalder det en flerårig helhedsløsning. Det er det ikke. Det er en løsning for 5 kvartaler, det er en kvartalsløsning. Og et af de væsentligste kritikpunkter mod forslagene i deres helhed er, at der ikke siges noget som helst præcist om udviklingen i 1981-1983.

Vi vil i de videre drøftelser om dette sætte stærkt ind på at få fastere formulering af, hvad der skal ske, når virkningerne af dette udløber i marts 1981.

Der er i pris- og lønindgrebene en række enkeltheder, som nøjere må diskuteres i udvalgene. Det gælder ikke mindst forhøjelse af garantibetalingen, hvor vi frygter, at den for de unge indebærer yderligere risiko for ledighed.

Men alt i alt må vi mene, at pris- og lønforslagene i denne pakke er et udtryk for en betydelig vilje hos regeringen til at gå i gang med den nødvendige opretning. Og det ville være helt uansvarligt, hvis der ikke i folketinget var en vilje til at gennemføre forslagene om pris- og lønindgreb.

Vi har i diskussionen om indkomspolitikken og inflationsopbremsningen ustandselig fremhævet, at tilbageholdenhed med lønindkomsterne kun blev afbalanceret og rimelig, hvis der samtidig, ikke mindst over skattelovgivningen, blev gjort en virkelig indsats for at sikre en samlet bedre fordeling af indkomst- og forbrugsmuligheder, og dette sigte finder vi også i visse af regeringens forslag. Vi synes, det er et fremskridt, at regeringen nu tager fat på at omdanne fradrag i indkomst til nedslag i skat, samtidig med at provenuet af denne omlægning skal anvendes til en forlængelse af proportionalstrækket. Der er en lang række fordele principielt ved at følge denne linje.

Vi vil selvsagt meget nøje vurdere de metoder, regeringen anbefaler, og virkningerne af regeringsforslagene. Det er vigtige spørgsmål, og forslaget, som det foreligger, giver ikke mulighed for en tilstrækkelig belysning af de konkrete virkninger. Vi vil altså under udvalgsarbejdet aktivt gå ind i diskussionen

om forslaget, og vil vil gøre det med det fortegn, at vi positivt og principielt er indstillet på, at en sådan omlægning er rigtig, og jeg minder om, at den var en del af det grundlag, det radikale venstre gik til valg på.

Over for denne del af regeringsforslagene må jeg også konstatere en næsten total mangel på forståelse for tingenes sammenhæng hos venstre og konservative. De nuværende fradragsregler har to negative virkninger: for det første giver det en skæv fordeling af skattebyrden, og for det andet – og det burde dog i det mindste interessere partiér, som interesserer sig for erhvervslivets forhold – er det medvirkende til at jage renten i vejret og dermed give en forvriddning af hele vores erhvervspolitik.

Vi er også enige i, at det er nødvendigt, naturligt og rimeligt at kæde en løntilbageholdenhed sammen med en obligatorisk overskudsdeling. Hensigten med indgrebene over for omkostningerne er at styrke virksomhedsindtjeningen. Men det forudsætter, at det ikke kun er ejerne af virksomhederne, der får en fordel. Vi mener, det bør være sådan, at de ansatte får en andel af de værdier, der skabes, bl. a. i kraft af en større løntilbageholdenhed. Dette principielle udgangspunkt kan vi altså dele med regeringen.

Til gengæld er vi aldeles uenige med regeringen om metoden. Vi kan ikke stemme for overskudsdeling baseret på en fælles fond, som skal eje lønmodtagerkapitalerne i de enkelte virksomheder, fordi det skærer forbindelsen mellem virksomhedens resultat og de ansattes indsats over, og derved forskertser man et af de vigtigste formål med overskudsdelingen: at styrke de ansattes interesse og engagement i virksomhedens trivsel og indtjening. Regeringens forslag på dette punkt må ændres, og den centrale fond må tages ud. Men jeg understreger, at sigtet: at sikre de ansatte en andel af værdier, der skabes i en periode med stærk tilbageholdenhed med lønninger og omkostninger, deler vi helt og fuldt.

Jeg har i øvrigt i denne forbindelse et hjerteresuk. Hvor ville det dog være opløftende, hvis der i erhvervenes organisationer var nogle, der dog kunne se perspektivet i dette! Vi ved, at de findes, men det kommer aldrig frem i den offentlige debat. Jeg er overbevist om, at hvis der fra erhvervene og erhvervenes ledere kom mere positive signaler og ud-

[Niels Helveg Petersen]

tryk for en vilje til at gå ind i sådanne overvejelser, så kunne der løses op for denne sag, og så kunne der komme et positivt resultat ud af det.

Vi nærer i det radikale venstre meget store betænkeligheder ved forslaget om statsgrundskyld for landbruget. Forslaget bærer præg af hastværksarbejde og hviler på en fejlslutning. Man kan ikke isoleret se på devalueringfordelen for landbruget. Det, man må se på, det er vilkårene for landbrugserhvervet som helhed, og landbrugserhvervets fremtid er præget af stor usikkerhed i EF og uden for EF, og det er præget af fald i reallønnen. Det er sådan, at fjerner man devalueringfordelen nu og her, så vil faldet i realindkomsten i landbruget blive betydeligt større end faldet i reallønnen for byerhvervene.

Derfor vil jeg gerne henstille til overvejelse, at man i stedet for det forslag, der her foreligger, overvejer en slags konjunkturbestemt eller indkomstbestemt statsgrundskyld. Stiger indtægterne i landbruget ud over de stigninger, der sker i øvrige erhverv, så kan det være rigtigt at sætte ind. Det vil være mere konstruktivt og mere forståeligt for landbrugserhvervets udøvere.

Så skal jeg ganske kort sige om forslaget om kapitalpension, at vi er dybt betænkelige ved, at man ændrer beskatningsreglerne for kapitalpension, der er optjent ved indbetalinger før forslagets fremsættelse. Vi vil meget grundigt og kritisk diskutere dette forslag i udvalget.

Og lad mig føje til, så regeringen ikke tager fejl af vores holdning: jeg vil anmelde det radikale venstres absolutte modstand imod en indtægtsregulering af folkepensionens grundbeløb. Det ville være et brud med en politik, vi har stået for gennem en årrække, og regeringen skal ikke forvente vores støtte til dette.

Det vil fremgå af, hvad jeg har sagt, at vi ser positive træk i regeringens forslag. Vi er parat til forhandling. Vi møder med en række synspunkter på detaljen og på større enkeltheder i forslagene. Vores opgave er ikke at spænde ben, men at sikre en bedre balance i de samlede forslag.

Til sidst vil jeg understrege, at regeringen skal være klar over, at vi mener det alvorligt, når vi siger: det radikale venstre stemmer ikke for en overskudsdeling med central fond. Regeringen vidste, da den fremlagde

dette forslag, at det var der ikke flertal for i folketinget, og denne debat tjener kun til en bekræftelse på, hvad vi vidste om dette i forvejen.

Arne Melchior (CD):

Der er 19 dage til jul. Vi har 18 forslag plus en devaluering, 19 ruder i julekalenderen; bare det var så nemt, som når lågerne skal lindes på den derhjemme! Det er, som om regeringen forestiller sig, at dette, som statsministeren har kaldt det hårdeste indgreb nogen sinde, skulle kunne behandles som en julekalender. Og hvis vi så er rigtig søde herinde i folketinget, så kan befolkningen altså som mandelgave få et meget vidtgående forslag om medbestemmelsesret og medejendomsret i erhvervslivet. Jeg er bange for, at det bliver en bitter mandel at sluge.

Men det kan også gå anderledes, hvis vi ikke er flinke nok. Så bliver mandelgaven til befolkningen nok et valg. Og så bliver der altså en valgkamp og regeringsdannelse og nye forarbejder til nye forslag, og det kan i hvert fald ikke tage under 2 måneder; de tror jeg nok kunne anvendes til mere konstruktive arbejder.

Der skal ikke være nogen tvivl om, at skulle det ende i et valg, som meget jo tyder på, vil CD ikke høre til de skuffede. Alle er da klar over i dag, at der er vel ingen, der har mere brug for et valg end CD. Vi var jo ikke allerheldigst sidst, men mon ikke det skulle gå betydeligt bedre næste gang? Mon ikke der i dag sidder adskillige hundredtusinder, heriblandt ikke mindst ejere af deres boliger, enten det er huse, gårde eller lejligheder, og fortryder, at de ikke fik sat krydset ved liste M, ved centrum-demokraterne, den 23. oktober? Det tror jeg, og derfor ser vi valgmuligheden i møde med megen sindsro.

Men det er jo altså blevet decemberdage, og Berlingske Tidende skriver i sin leder i dag:

»Aldrig har man set en regering, der er i mindretal, så kynisk søge at påtvinge flertallet sin politik.«

Det er jo ikke rigtigt. Det er i disse dage nøjagtig 5 år siden, at en regering under anførsel af daværende statsminister Hartling gjorde det samme. Måske kan man med en let omskrivning af et gammelkendt ord om,

[Arne Melchior]

at dagene længes, sige: dagene mindsker, valghesten vrinsker.

Der er åbenbart noget i denne mørke tid som gør, at en regering, også her en nytilsat, tidligere en meget smal regering, vil sætte sine mandater og sin magt på prøve. Jeg forstår bedre statsminister Anker Jørgensen, han har da 69 mandater at basere sin revolverpolitik på. Med revolver mener jeg ikke her, at han overfalder sagesløse mennesker, men at han prøver at skyde sig igennem, som statsminister Hartling i sin tid sagde i sin tiltrædelsestale at han ikke ville, men som han gjorde 3-4 gange i løbet af 1974, indtil det brast for ham. Statsminister Hartling talte også dagene til et valg, hvor han kunne indkassere nogle gevinster, men han tabte altså regeringsmagten og indflydelsen. Dengang hed det den nødvendige politik, og det var et alt eller intet. I dag hedder det helhedsløsning og en balance, som der ikke kan pilles ved.

Der er positive ting, der er ting at forhandle om i regeringens oplæg. Der er også stærke ting, og der er modige ting i regeringens buket. Men det er, ligesom om modet og balancenerven svigter. Jeg ser mig til opretning af dette mod og denne balancenerve nødsaget til at bruge det meste af mine 15 minutter på de kritiske bemærkninger, CD har. Det er altså mange, nok til at fylde to ordførertaler. Dette skal altså ses på baggrund af, hvad jeg har sagt, at der er positive ting, der er noget at forhandle om, men der skal gives tid til den forhandling, der er brug for.

Nu vil statsministeren hævde, og hr. Ole Espersen i dag, at det er det absolutte balancepunkt, der er nået. Det kan jo også godt synes sådan, for når Berlingske Tidende og Ekstra Bladet for en gangs skyld kan være enige om, at disse forslag ikke duer, så sidder statsministeren vel og læner sig tilbage i stolen og siger: nå, men når de to modpoler synes det, så er det nok temmelig balanceret. Ja, man kan jo også se, at både sømændenes formand og grossererernes formand siger, at det ikke duer, og man kan jo altså se, at hr. Glistrups parti og hr. Wilhjelm's parti siger, at det ikke duer. Og selv om også Bresjnev og hr. Poul Schlüter – vel også to modsætninger – siger, at det ikke duer, ja, så skal man ikke i regeringen lade sig forlede af, at det er beviset for, at det duer.

Må jeg sige noget om balance. Vi forestiller os en fuldsat bus, der en regnvejrsaften som i disse dage kører ud ad vejen. Der er 70 mennesker i den, der er 35, som sidder på de dertil indrettede pladser, der er 35, som må stå op i gangene. Så ser chaufføren i sit bakspejl, at de 35, der sidder, har det bedre end dem, der står op og hænger i stropper og må holde sig fast på anden måde. Mange af dem bliver endda trådt over tærne. Så standser chaufføren bussen og dekretterer, at nu skal alle 70 stå op, således at det kan garanteres, at også de 35, der før sad, bliver trådt over tærne, og så kører han videre i forvisning om, at nu har han skabt retfærdighed, udligning og balance. Næh, de siddende skal nok rykke sammen, så der bliver plads til, at flest muligt kan sidde ned og de, der er nødt til at stå op, kan stå så komfortabelt som muligt. Jeg tror nok, at en bedre løsning på balanceproblemet var, hvis man skiftedes til at sidde ned og stå op.

Derfor er det urimeligt, at regeringen sætter sig selv det mål, at denne buket af lovforslag i sig selv skal give balance, for den skal jo igen gå ind i en helhed af en masse samfundsforhold, som allerede eksisterer. Hvis de ikke er i balance, så kan man ikke og bør man ikke på disse 14 dage bilde sig ind, at man nu kan skabe balance. Millimeterretfærdighed kan nu engang i det udviklede menneske- og samfundsliv ikke lade sig gøre. Der er bare nogle andre, der så bliver skubbet til, og glæden derved vil blive ringe.

Jeg hævder, at det påhviler regeringen – bedre end det er gjort, og statsministeren forsøgte det slet ikke i sin tale i går – at vise, at det netop er balancepunktet, der er nået, at de fornuftige ting, man laver, skal afbalanceres af nogle ufornuftige, og at det samlede facit skal give fornuft. Det må vi se beviser for. Jeg vil godt give nogle eksempler på, hvad mit parti mener er en misforstået balancebestræbelse, ja, nærmest på vej til konfiskeringsdispositioner.

For det første landbruget. Vi har haft en devaluering, og mon ikke det var meningen med den devaluering, at vore eksporterhverv skulle indtjene mere til landet og til sig selv? Den meget fine radiojournalist Carl Otto Brix spurgte i morges i radioen et interviewoffer – jeg skrev det ned: bør landbruget da ikke bære byrden, når alle andre erhverv skal? Det er en misforståelse i dette spørgs-

[Arne Melchior]

mål, at erhvervene skal bære byrder. Der er personer, familier, vælgere i dette land, der skal bære byrder, mennesker, der skal bære byrder, og det skal vi være så ens om, som det er menneskeligt gør ligt. Men at bilde sig ind, at der vindes noget for samfundet ved at lade erhvervene bære byrder, de erhverv, på hvilke en bedring i vor situation netop skal basere sig, det er en total misforståelse.

Men det er ikke underligt, at den pågældende journalist ligger under for en del af den propaganda, der føres i så henseende i disse dage. Jeg har lært i gamle dage, at når bonden har det godt, så går det landet godt. Nu ved jeg godt, at der er sket meget siden de gamle dage, og vi har i dag fået et overvejende industrisamfund. Men landbruget er også basis for en meget stor industri, og jeg tror, at det gamle ord om, at når bonden har det godt, så går det borgerne godt, stadig væk er gældende. Jeg ser ikke nogen som helst grund til at følge den på misundelsesmotive baserede politik, som ligger i, at når det kan komme til at gå et erhverv bedre, så må vi hindre, at dette sker. Jeg føler, at landbrugsorganisationernes brev og argumenter er meget dækkende, og håber, at mine kolleger i folketinget har sat sig grundigt ind i denne skrivelse.

Noget lignende ser vi med hensyn til aktieselskabsskatten. Jeg er kold over for, om denne skat er den ene procent eller den anden procent, men hvad er det, man vil? Her straffer man også erhverv og ikke personer. Vi konfiskerer 3 pct. mere af aktieselskabernes overskud, og hvor tages de 3 pct. fra? Mon de tages fra personers og familiers forbrug? Jeg føler mig overbevist om, at de tages fra de investeringer, der er en nødvendighed for, at det skal gå Danmark bedre.

Formueskatten kunne nævnes i denne forbindelse. Nu vel, jeg har ikke nogen særlige følelser over for de beherskede forhøjelser af formueskatten, der er tale om, men det skal dog også her principielt erindres, at den, der har kunnet lægge 1 kr. eller 100.000 kr. ekstra op, har jo fået denne indtægt meget grundigt beskattet i forvejen.

Næste eksempel på balancebestræbelser og konfiskation: taktreguleringen vil man afskaffe for de erhvervsgrupper, der har ret til noget sådant, og det er jo mange mennesker. Hvorfor vil man afskaffe taktreguleringen? Er taktregulering af lønningerne ikke kun et

efterslæb, der følger efter en lønudvikling, der har været for andre grupper? Hvis disse andre grupper ikke får en sådan lønstigning, og det siger forslagene jo at de ikke får, så behøver man ikke at afskaffe taktreguleringen, for så bliver der ikke noget at regulere. Et bevis for, at man åbenbart ikke tror på sine egne forudsigelser om fremtiden og på sine egne forslag, er, at man også vil fjerne taktreguleringen. Vi har ikke noget imod det, hvis forudsætningerne holder, men vi har noget imod, at regeringen ikke selv tror på sine forudsætninger.

Og så kommer dette herlige forslag om medejendomsret, og her har vi virkelig Kraka nøgen og klædt på på én gang. Vi husker misforståelsen mellem LO-formanden og statsministeren om, hvorvidt det skulle være et lovforslag eller et beslutningsforslag. Nu fik statsministeren ret, for det blev et beslutningsforslag, men Thomas Nielsen fik mere ret, for det er ikke et normalt beslutningsforslag, hvor der bare står en hensigtserklæring. Næh, det er måske det længste beslutningsforslag, der er lagt på folketingets bord. Det siger i en lang række paragraffer, hvad der er meningen med den lovgivning, som skal laves, og hvis der først er stemt ja til dette forslag, så er lovforslaget kun en teknisk efterfølger, så har man hermed sagt ja til hele dynen, for det er ikke et beslutningsforslag af den art, vi er vant til.

Statsministeren plejer at sige, at der skal være en væsentlig befolkningsopbakning bag ting, der skal gennemføres, hvis disse ting er af meget stor betydning – bl. a. vedrørende a-kraften har statsministeren gentagne gange sagt det – og jeg synes, at det er et stærkt argument. Jeg opfordrer statsministeren til at erindre og benytte dette argument i forhold til denne ØD-begyndelse, for her er der ikke denne folkelige opbakning. Derfor bør statsministeren benytte sit eget argument over for sig selv. Jeg vil også erindre om, at man i Norge har kunnet gennemføre pris- og lønstop uden at give dette til gengæld. Derfor siger statsministeren vel ikke, at der ikke i Norge har været en balanceret politik. Jeg kan ikke forstå, at balancen skulle være så meget anderledes på vore breddegrader.

Det er et plus, at der ikke er afgifter i denne løvbuket, vi nu har fået, men der er mange skatter og konfiskeringer og indgreb, som på ny giver nogle gevaldige øretæver til ska-

[Arne Melchior]

de for det, man gerne vil opnå, nemlig opsparring og investeringslyst, evne og mulighed derfor.

Jeg har ikke meget tid tilbage og skal derfor i telegramstil blot sige, at til konfiskeringstendenserne i buketten hører yderligere indgrebet over for folkepensionen, som jo netop er en hele folket tilkommende pension – altså dem, der når at blive gamle nok. Ligeledes er forslaget om ændring af pensionsbeskatningsloven, lovforslag nr. L 66, hvorefter man vil hæve skatten af disse selvpensioner fra 25 til 40 pct., også en konfiskering, selv om det kun gælder beløb, der indbetales efter lovens vedtagelse, fordi kontrakten er indgået under andre forudsætninger. Man griber altså her med tilbagevirkende kraft ind i kontrakter, der er indgået på fuldt legal måde.

Endelig må jeg nævne omlægningen af rentefradragsretten, også et så vidtgående indgreb og af så megen misundelse præget indgreb, at jeg finder det utænkeligt, at man på de 14 dage, som vi har inden jul, skulle kunne forhandle disse ting igennem.

Ja, hele denne sang kunne vel gå på refænet »Bortset fra det, fru kammerherreinde, så går det godt, så går det godt«, men vi kan altså ikke bortse fra alle disse ting. Det kan hverken mit parti eller andre partier, og derfor vil jeg meget indtrængende opfordre statsministeren til at søge at lede lovgivningsarbejdet i den retning, at det absolut nødvendige vedtages pr. 1. januar 1980, men at vi i øvrigt bruger den januar måned, der ellers skal føres valgkamp i, til at gøre de andre ting bedre, end de er i øjeblikket. Må jeg igen erindre om, at det altså er de hårdeste indgreb nogen sinde efter regeringens egen vurdering. Så kan man anstændigvis ikke være så magtfuldkommen og så sikker på, at man har ramt rigtigt denne gang – det har man jo prøvet før, ikke altid med lige stort held – at man siger: nu er der altså 14 dage – take it or leave it!

CD er fortsat et midterparti. CD er fortsat et samtaleparti, og dette ord samtaleparti skal forstås derhen, at vi er til at tale med for regeringen, som vi har været det for skiftende regeringer, på en sober måde. Med en enkelt undtagelse, hvor vi trådte lidt ved siden af, har man kunnet regne med os som samtalepartnere. Men vi er naturligvis også samarbejdspartnere og samtalepartnere til de

øvrige partier her i salen, med hvem vi før har kunnet føre frugtbare drøftelser, og vi er mere end villige til også med dem at føre sådanne samtaler, at ikke mindst konfiskeringer undgås, at der kan sættes klare stopklodser over for de tidsler i denne buket, som for befolkningens skyld givetvis ikke må medtages. Det er et helt godt råd til statsministeren, at uden at give folketinget betydelig medindflydelse på denne lovsamlings skæbne vil det ikke lykkes.

Wilhelm (VS):

Aldrig har man set magen til overenskomstperiode, og det er svært at tro, at nogen borgerlig regering kunne have gjort det med socialdemokratiet i opposition. Først et overenskomstdiktat med en nulløsning, så juniforliget med de hidtil skrappeste afgifter, så en 3–5 pct.s devaluering i september, dernæst tilsidesættelse af alle overenskomstmæssige løftebestemmelser ved det midlertidige lønstop, så en 5 pct.s devaluering og nu en såkaldt helhedsløsning, bl. a. indeholdende det største dyrtidstyveri nogen sinde, og hele tiden prisstigninger langt ud over, hvad regeringen forudsatte ved overenskomstindgrebet.

Og det mest forrygende af det hele: sigtet med denne afstraffelse af lønarbejderne, perspektivet i denne permanente straffeaktion mod de mennesker, som skaber værdierne i samfundet, det er såmænd, at arbejdsløsheden om 4 år kan være forøget med 25.000 personer, og at betalingsunderskuddet kan opretholdes nogenlunde på det nuværende niveau.

Om helhedsløsningen er det sagt, at den indeholder både skidt og kanel. Det gør den naturligvis også. Men for ikke at bringe tingene fuldkommen ud af proportion, så må det tilføjes, at blandingen er noget i retning af 95 pct. skidt og 5 pct. kanel – måske ikke i antallet af forslag, men i den samlede byrdefordeling, i de samlede fordelingspolitiske konsekvenser.

Det helt centrale element er lønpolitikken. En fuldstændig tilsidesættelse af alle løftebestemmelser i de overenskomster, et flertal her i tinget dikterede ved lov for mindre end et år siden. Det skrappeste lønstop, der nogen sinde er set for en sådan periode, med fastlåsning af det ellers bevægelige minimallønssystem, med ophævelse af løfteparagraffer,

[Wilhelm]

med forbud mod overenskomstmæssige bonusordninger, med tilsidesættelse af taktregulering for de offentligt ansatte, undtagen for det efterslæb, som allerede nu er en realitet. Først og sidst dog ødelæggelsen af dyrtidsreguleringen, som især har været et værn for de lavestlønnede. Ingen dyrtidsregulering for devalueringssprisstigningerne, tyveri af hele 3 januarportioner, større efterslæb gennem en såkaldt nulstilling og svindel med beregningsgrundlaget for eventuelle fremtidige portioner.

Ændringen af beregningsgrundlaget er den rene manipulation. Man kunne med samme logik bestemme, at man hver måned skulle udelukke den halvdel af priserne, som steg mest. At oliepriserne kommer til os udefra, har aldrig generet borgerlige politikere eller økonomer eller arbejdsgivere, så længe disse oliepriser bidrog til at holde pristallet nede. Og det har de gjort lige fra 1962, da beregningsgrundlaget blev fastlagt, og indtil sidste år. Så længe indregningen betød, at den rigdom, der kom til os udefra, ikke blev fordelt på alle, men alene på arbejdsgiverne, så var det i orden at indregne udefra kommende prispåvirkninger. Nu er det ikke i orden længere. Og dog, nogen konsekvens skal man ikke regne med. For at gøre manipulationen komplet vil man da fortsat indregne de importpriser, som bidrager til at holde pristallet nede, som altså fratager arbejderne nogle dyrtidsportioner og solidarisk, balanceret og retfærdigt fordeler hele gevinsten til arbejdsgiverne.

Der kunne have været en vis logik i, om man hele tiden havde holdt alle importpriser uden for lønreguleringen. Som det fremgår af økonomiministeriets svar på et spørgsmål, vi stillede gennem PØ-udvalget sidste forår – det er bilag 41 – så ville det have ført til et klart højere pristal og dermed klart flere dyrtidsportioner, end den hidtidige ordning har gjort.

Regeringen startede den såkaldte helhedsløsning med en 5 pct.s devaluering. Man skal vel næsten takke for ikke at blive irettesat for at bruge dette udtryk. Hvis det stød til regeringen, så måtte det slet ikke udtales. Da vi torsdag aften blev indkaldt til den obligate orientering, blev der efterlyst og lovet en redegørelse for konsekvenserne på en lang række områder. Den skulle nok kunne ligge der fredag, hed det. Vi har ikke set den end-

nu, og det er således ikke indtil dette tidspunkt lykkedes regeringen at redegøre for fordelene ved den såkaldte kursjustering. Indtil videre må jeg derfor holde mig til det helt sikre: den vil umiddelbart forøge udlandsgælden med 3½ mia kr., den vil forøge den årlige rentebyrde, den vil sætte skub i inflationen, den vil mindske reallønnen, den vil forværre betalingsbalanceunderskuddet, øge arbejdsløsheden, fordyre den danske naturgas med 4–5 mia kr. og forøge DUCs fortjeneste med det samme beløb. Det er, hvad man med sikkerhed ved vil ske og vil ske hurtigt. Alt det andet er gætterier om, hvad der vil ske på lidt længere sigt. Disse gætterier har altid været mere optimistiske og er aldrig blevet bekræftet af virkeligheden.

Regeringen fortæller, at reallønnen vil falde med 5 pct. i det kommende år. Hvordan man når frem til det, ville være interessant at få at vide. Devalueringen alene mindsker den disponible realløn med 2 pct., eftersom importindholdet i marginalforbruget er 40 pct., og bag de 3 januarportioner ligger en prisstigning på lige godt 6 pct., som der overhovedet ikke ydes dækning for. Så er vi allerede oppe på 8 pct.

Så vidt jeg kan se, kan regeringens tal kun forsvares, hvis man tager udgangspunkt nu, hvor prisstigningerne har fundet sted, men dyrtidsportionerne endnu ikke er udløst, hvor altså reallønnen allerede er reduceret. Ved en sådan fremgangsmåde vil tyveriet af de 3 portioner overhovedet ikke bidrage til at reducere reallønnen i det kommende år, som man siger. Og så kan de minus 5 pct. måske være nogenlunde rigtige. Men så kommer de vel at mærke også oven på de seneste måneders minus 6–8 pct.

For hele overenskomstperioden vil der, så vidt vi kan regne ud, med sankthansforligets afgifter, med devalueringerne, med dyrtidstyveriet, med energiprisstigningerne og lønstoppet blive tale om et fald i den disponible realløn på ca. 20 pct. over de to år. Beregningerne er omdelt, og der er i modsætning til regeringens 5 pct. udførligt redegjort for forudsætningerne, så enhver kan slå ned på eventuelle urimeligheder i disse forudsætninger. Men beregningerne kommer selvfølgelig ikke til at holde stik. Det skyldes imidlertid alene, at det ikke vil lykkes fuldstændig at stoppe lønglidningen, sådan som det er regeringens hensigt.

[Wilhelm]

Alle må bære byrder, siger regeringen. Undtagen de økonomisk svagest stillede, siger regeringen. Det er helt afgørende at tale om en retfærdig fordeling, siger regeringen. Det med de økonomisk svagest stillede er nu så som så. Får de kompensation for prisstigningerne? Nej, ikke en øre. Får de dækning for de andre prisstigninger, der er sket, og som efter de gældende regler skulle udløse 3 januarportioner? Nej, det får de ikke. De får de to portioner, der er tilbage, når olieprisstigningerne er trukket ud. Og hvem skader det i øvrigt mest, når der manipuleres med dyrtidsreguleringens beregningsgrundlag? De lavestlønnede.

Men så alle de andre da? De skal vel bære deres del, og jo større, jo mere de hidtil har været forskånet? Det stemmer bare ikke så godt med, at landbrugsministeren i går morges som svar på landbrugsorganisationernes reaktion på jordskatten erklærede, at helhedsplanen ikke ændrer landbrugets indtægtsforhold overhovedet. Det stemmer heller ikke så godt med, at andre får lov til at beholde deres devalueringsgevinster, eller at de allerstørste arbejdsfri indkomster, nemlig værdistigningerne på fast ejendom, lades uberørt, eller at A. P. Møller og DUC skal tjene ekstra på hver eneste foranstaltning, som øger byrderne for almindelige mennesker. På den baggrund forstår man så godt, at regeringen holder sig til proklamationer om, at alle skal deltage, og at byrderne skal fordeles retfærdigt, men undlader at redegøre for de fordelingsmæssige konsekvenser.

Det centrale punkt i budgetdepartementets redegørelse for helhedsplanens virkninger er for mig at se punkt 5 på side 11, hvor der i al enkelthed står:

»I det følgende vil de fordelingspolitiske aspekter af den samlede løsning ikke blive behandlet.«

Det må vi andre så til gengæld se at få gjort under udvalgsbehandlingen og på anden vis.

Kaneldryset, som der har været talt om, finder vi blandt skatteforslagene: forhøjelse af selskabsskatten og formueskatten, indgreb mod dobbeltfidusen ved kombination af investeringsfond eller etableringskonto med forlods afskrivning på kommanditanparter. Kanel, ja vel, men i et yderst tyndt lag.

Fidusen ved kapitalpension formindskes, men den fjernes ikke. Det vil stadig med de

40 pct. være en skattebegünstiget opsparring. De private fonds berøres overhovedet ikke. Det skulle såmænd ikke undre os, om det er lykkedes Kristian Mogensen i »langhalsudvalget« at forskrække socialdemokraterne med sit foredrag om, hvordan indgreb også ville ramme deres egne fondskasteller. Omlægning af rentefradraget til fradrag i skat. Nå ja, et lille lapperi, som kunne udføres med det samme, mens man forberedte den egentlige aftrapning af rentefradragsretten, men hvor socialdemokratiet nu vil bruge 6 år alene til lapperiet og dermed udskyde et egentligt indgreb til langt op i 1990'erne.

Og som sagt: intet indgreb over for værdistigningerne, kun en hensigt, som er købt og betalt 3-4 gange før, og som ikke hidtil har vist sig at være fem flade øre værd. Det er ret klart, hvilken funktion skatteforslagene har i denne sammenhæng. De skal legitimere lønpolitikken. Et lille drys kanel - hverken mere eller mindre. At de skulle kunne rette helheden op, skabe balance eller ligefrem retfærdighed, det er simpelt hen helt ude i hampen.

Nogle vil henregne overskudsdelingen til de ting, der afbalancerer lønpolitikken. Ikke VS. Vi anser den for en yderligere forværing. På socialdemokratiets egne præmisser er det dog interessant at se, hvordan balance og retfærdighed tager sig ud. Der er hundredtusinder, der knokler, og der er en håndfuld, der klipper kuponer. Resultatet er et overskud, og dette overskud fordeler man så med socialdemokratisk retfærdighed: 10 pct. til de hundredtusinder, der knokler, 90 pct. til den håndfuld, der klipper. Sådan ser retfærdigheden ud i socialdemokratiets egen fremstilling, og den er endda ikke rigtig, for de hundredtusinder ser jo ikke noget til deres 10 pct.

Det er betegnende for de socialdemokratiske ØD-tanker, at de skal realiseres på de dyrtidsmilliarder, som arbejderne først blev frarøvet, og som de dernæst blev tvunget til at betale over skatten. En klarere illustration af, at ØD er tvangsopsparing, kan ikke tænkes. VS modsætter sig denne ØD-start gennem Lønmodtagernes Dyrtidsfond, som vi hele tiden har advaret imod. Jeg skal ikke gentage hele argumentationen, det får vi lejlighed til i morgen, men blot sige, at modsat f. eks. hr. Poul Schlüter så kan vi godt se forskel på socialisme og statskapitalisme.

[Wilhelm]

Den særlige afart, som kaldes overskudsdeling, er vi ikke venligere stemt over for. Her er i virkeligheden tale om en tvungen fællesakkord med de asociale konsekvenser, et sådant akkordsystem uundgåeligt har for ældre, nedslidte arbejdere, som herved i endnu højere grad kan presses ud, f. eks. på en ufrivillig efterløn.

Om VS' stilling til de mange forslag skal jeg sige, at vi som hidtil vil stemme fra sag til sag og herunder stemme for ethvert forslag, som vi anser for en forbedring for lønarbejderne, hvor begrænset den end måtte være, men ikke for nogen forringelser, hvor begrænsede de så måtte være, altså ingen klumpforlig. Hvad det betyder i forhold til hvert enkelt af de 18 forslag, vil fremgå af førstebehandlingerne de følgende dage.

Over for de tilbagevendende socialdemokratiske urigtigheder om VS' uvilje mod at lægge ryg til noget som helst skal jeg for en sikkerheds skyld til sidst gentage:

Socialdemokratiet kunne regne med VS' medvirken, hvis det tog sig sammen til virkelig alvorlige indgreb imod skattefiduser, mod private fonds, mod rentefradrag m. v., hvis det ville sikre boligbyggeriet og byforbedringen ved en social omfordeling af boligstøtten, hvis det ville driste sig til at gribe effektivt ind over for arbejdsfri kapitalgevinster, især på jord og fast ejendom, hvis det turde forlange en forbrugsomlægning ved påbud til private om energispareforanstaltninger og om alternativ energiforsyning, og hvis det ville lytte til arbejderklassens krav – som ganske vist aldrig er hørt fra en Thomas Nielsen eller fra en Georg Poulsen – om tilbagetagning af rettighederne til den danske undergrund. Socialdemokratiet har imidlertid aldrig ønsket støtte til den slags ting.

Chr. Christensen (KrF):

Kristeligt folkeparti er enig med statsministeren i, at der på grund af den fortsatte negative udvikling på det økonomiske område er brug for en omfattende og flerårig indsats, hvis vi skal bevare vor handlefrihed med hensyn til valget af økonomisk-politiske indgreb. Alvoren i vor økonomiske situation understreges bl. a. af, at statsministeren i sin redegørelse til folketinget i november i år sagde, at betalingsbalanceunderskuddet alene for årets første 9 måneder var kommet op på

næsten 11 mia kr., og at det ved årets udgang ville komme op over de 14 mia kr. I statsministerens redegørelse i går var beløbet steget til 15 mia kr. ved årets udgang, og i 1983 vil underskuddet bliver på ca. 18 mia kr., hvis udviklingen får lov at fortsætte. Samtidig fik vi at vide, at gælden til udlandet ville passere de 70 mia kr. ved årsskiftet og formodentlig stige op mod 15 mia kr. om året.

Den økonomiske udvikling er sandelig særdeles alvorlig, og vor mulighed for selv at bestemme i eget hus er i fare. Deri er vi enige med statsministeren. Men spørgsmålet er nu, om den af regeringen fremlagte lovpakke er så gennemgribende, at den kan sikre vor handlefrihed fremover. Vi er desværre langt fra overbeviste i den henseende.

Kristeligt folkeparti har både før og under valgkampen samt i det nyvalgte folketing gjort gældende, at vor fortvivlede økonomiske situation gør det bydende nødvendigt, at der gribes kraftigt ind. Den voldsomme forøgelse af betalingsbalanceunderskuddet og gældsætningen til udlandet skal stoppes, og erhvervenes konkurrenceevne skal styrkes. Som midler hertil har vi anvist et stop for pris-, indkomst- og omkostningsstigninger, en solidarisk indkomstpolitik, hvor ingen enkelt gruppe kan tiltage sig fordele på andre samfundsgruppers bekostning, samt besparelser på de offentlige budgetter, der fortrinsvis skal bestå i udskydelse af anlægsarbejder, der er lidet arbejdskraftforbrugende og meget valutakrævende. Om en sådan politik er kristeligt folkeparti parat til samarbejde her i folketinget.

I statsministerens tiltrædelsesredegørelse i november efterlyste statsministeren i særlig grad de partier, der under valgkampen forpligtede sig over for vælgerne på en realistisk økonomisk politik. Denne efterlysning blev i lidt udvidet form gentaget i går. Kristeligt folkeparti vedstår sig dette ansvar, men dette ansvar går hånd i hånd med et særligt ansvar for statsministeren til at fremlægge forslag for partierne, hvorom der kan samarbejdes, og som andre partier kan tage medansvar for.

I den pakkedløsning, regeringen nu har fremlagt, er det faktisk svært at finde eksempler på, at statsministeren har levet op til dette ansvar. Det er, som om regeringen helt har lukket øjnene for den økonomiske og

[Chr. Christensen]

politiske virkelighed, men til gengæld har været meget optaget af at få fremsat forslag, der kan bringe virkeliggørelsen af et socialistisk samfund nærmere.

Når jeg har sagt det, skal jeg også erkende, at forslaget om stop for priser og avancer samt de indkomstpolitiske indgreb er et skridt i den rigtige retning, og at de kan være med til at påvirke betalingsbalanceunderskuddet positivt.

Men med en accepteret lønstigning på godt 6 pct. er det efter vor opfattelse en så svag indkomstpolitik, at man bliver nødt til at gribe til en kraftig finanspolitisk stramning, det vil sige større skatter og afgifter med deraf følgende omkostningsstigninger, større arbejdsløshed og forringet konkurrenceevne. Det er åbenbart også det, man har gjort. Det bliver navnlig erhvervslivet, der får dette at føle, og ganske særligt landbruget, som igennem en særbeskatning på 400 mill. kr. bliver berøvet de positive virkninger af kronens nedskæring. Da skatten ikke bliver fradragsberettiget, får staten stort set hele devalueringsevnen på de 700-800 mill. kr. hjem i kassen.

Det er, som om man glemmer, at visse råstoffer i landbruget også stiger på grund af devalueringen. Dertil kommer, at mange landmænd har store tab ved devalueringen, fordi de har optaget lån i udlandet. Det er dog positivt, at regeringen stiller 200 mill. kr. til rådighed for de landmænd, der er i akut krise. Det accepterer vi. Men den førømtalte særbeskatning rammer landbruget på et tidspunkt, hvor den gennemsnitlige indtægt placerer erhvervet i lavlønsumrådet, og hvor snesevis af landmænd står foran at skulle forlade deres hjem, fordi de ikke kan klare udgifterne længere. Da pakkelsen så yderligere bebuder en ny beskatning af jord og fast ejendom, er det nok svært for en landmand at se lyspunkter forude.

Pakkelsen kan forekomme som et slag mod investeringslysten i Danmark. Den er på visse områder initiativdræbende og også beskæftigelsesfjendsk. Den positive stimulans gennem indkomstpolitikken går jo tabt, når stimulansen til investeringerne samtidig reduceres.

Statsministeren sagde i redegørelsen smukke ord om aktiv erhvervspolitik, om nødvendige ressourcer og effektiv markedsføring til fremme af dansk eksport. Det var gode ord,

og det er vigtigt. Men hvor er egentlig inspirationen og opmuntringen i pakkelsen til erhvervslivet til at påtage sig yderligere investeringer for at få oprettet nye arbejdspladser og øge produktionen?

»Det er regeringens faste overbevisning, at der må tages et særligt hensyn til de lavest lønnede«, sagde statsministeren i går.

»Derfor fastholdes forhøjelsen til marts af satser og garantibetaling med 75 øre. Herudover forhøjes garantibetalingen for de lavest lønnede pr. 1. marts med 120 øre som kompensation for de bortfaldne dyrtidsportioner.«

Vi mener ikke, de lavest lønnede får for meget i løn, absolut ikke, men hvordan vil man hindre, at der sker en afsmitning opad, og hvad vil man gøre over for dem, der eventuelt lader sig smitte? Eksemplet fra Information forleden giver stof til eftertanke.

Kristeligt folkeparti er ikke imod, at medarbejderne får en rimelig repræsentation i selskabernes bestyrelser, men vi må sige klart nej til forslaget om obligatorisk overskudsdeling med centrale fonds. Forslaget giver ikke medarbejderne reel indflydelse eller direkte medbestemmelse eller medansvar for den enkelte virksomhed.

Kristeligt folkeparti vil derimod gerne være med til at fjerne de lovbestemmelser, der forhindrer virksomhedsledere og medarbejdere i at gennemføre en frivillig ordning, hvor medarbejdernes indskud forbliver i den virksomhed, de arbejder på, og hvor de får medbestemmelse, medansvar, udbytte, men også medrisiko. Det vil give større arbejdsglæde, større medleven og dermed også større trivsel.

Kristeligt folkeparti har været med til at slutte forlig om de indefrosne dyrtidsportioner. Det er dem, der nu foreslås overflyttet til Lønmodtagernes Dyrtidsfond. Vi finder, at de ca. 11 mia. kr., det nu drejer sig om, ligger bedst, hvor de ligger nu, nemlig i ATP-fonden. Vi ønsker ikke flere af den slags fonde oprettet.

Funktionærer på det private arbejdsmarked og de offentligt ansatte kan igennem taktregulering få ¾ af konstaterede lønforskelle udbetalt ved reguleringer, der forfalder til udbetaling i første halvdel af 1980, hedder det. Derefter er det slut. Men man vil alligevel sikre, at de offentligt ansatte ikke rammes af skævheder, ved at give dem en genopret-

[Chr. Christensen]

ningsgaranti. Hvordan vil man sikre funktionærerne på det private arbejdsmarked ligestilling i denne periode?

Den samlede lovpakke har efter regeringens opfattelse den styrke, at der ikke vil være behov for yderligere finanspolitiske stramminger i form af forhøjelse af moms eller andre afgifter i indeværende overenskomstperiode, medmindre vi udsættes for nye rystelser udefra.

Det kunne rigtignok have været ønskeligt, om de fremsatte forslag ikke bare kunne skære toppen af den yderligere forventede forringelse af vores økonomi, men også kunne have taget fat på en nedskæring af såvel betalingsbalanceunderskuddet, udlandsgælden som arbejdsløshedstallet. Så kunne vi måske have haft lidt styrke til at stå imod med i den kommende tid. Nu kan vor økonomi let bryde sammen ved det første vindpust udefra.

Vurderer vi forslagernes virkning fremover, tegner der sig ikke noget lyst billede. Vi har ikke glemt, at regeringen selv forventer, at vi i 1983 stadig har et betalingsbalanceunderskud på 12 mia kr. og en arbejdsløshed på omkring 200.000. Samtidig har vi fået en reallønsnedgang på 5 pct. samt måske en obligatorisk overskudsdeling med centrale fonds trukket ned over hovedet imod befolkningsflertallets ønsker.

Statsministeren har sandelig ikke med denne pakke gjort samarbejdet lettere her i tinget. Statsministeren sagde i sin redegørelse i går, at man under valgkampen havde gjort det klart for befolkningen, at der skal bæres byrder, og at man havde mødt forståelse herfor i befolkningen.

Kristeligt folkeparti gjorde det også klart under valgkampen, at hele befolkningen måtte være med til at bære de kommende byrder, og vi mødte også forståelse i befolkningen, en virkelig positiv vilje til at tage et nap med for at rette økonomien op. Men vi mødte også noget andet, vi mødte et klart krav om, at så skulle det også kunne nytte. Om forslagene giver befolkningen vished om dette må nok stå hen som et åbent spørgsmål.

Om den flerårige helhedsløsning hedder det, at ændringer i den her skitserede samlede løsning, som forrykker balancen i denne, ikke vil være acceptable. Der står også, at regeringen lægger afgørende vægt på helheden. Betyder dette, at regeringen betragter de

18 fremsatte forslag som et samlet hele, hvoraf intet kan udelades? I så tilfælde kan regeringen tvinge os til at stemme imod hele pakken. Men er regeringen parat til at løse lidt op for sagerne, så er vi også parate til at kikke på dem.

Ifølge statsministeren er det regeringens håb, at man her i folkettinget vil møde en vilje til at løse landets problemer ved hjælp af den fremlagte helhedsplan. Kristeligt folkeparti har viljen til at forhandle om at løse landets problemer, men skal det ske ved hjælp af den forelagte helhedsplan, må adskillige fæle tidsler udskiftes og erstattes af nogle acceptable nytteplanter.

Ib Christensen (DR):

De gode ting i regeringens plan er indgrebene mod visse legale skatteunddragelser, forslaget om en statsgrundskyld på landbrugsjord, bebudelsen af en værdistigningsafgift og besparelsesrammen på 2,5 mia kr. Retsforbundet vil stille ændringsforslag om, at statsgrundskylden kommer til at omfatte al jord, og om øgede offentlige besparelser.

De onde ting er fortsættelsen af tvangsindkomstpolitikken ved statslige løn- og prisdiktater, forslaget om obligatorisk overskudsdeling med en central fond samt øget statsstyring af erhvervslivet gennem øgede tilskud. Retsforbundet vil bekæmpe denne politik og modsætte sig disse forslag. Kun ved at lade arbejdsmarkedets parter klare egne anliggender kan vi opnå holdbare og samfundsøkonomisk forsvarlige løsninger på indkomst- og omkostningsudviklingen.

Retsforbundet anerkender, at regeringen åbent lægger sine forslag frem i folkettinget i erkendelse af, at kun gennem skiftende flertal kan de nødvendige beslutninger træffes. Til gengæld bør alle folketingets partier anerkende brugen af skiftende flertal, men det forudsætter, at regeringen ikke møder med et ultimatum, men også for sit vedkommende viser smidighed.

Virkningerne af regeringens politik på beskæftigelse og betalingsbalance er for beskedne. De kunne øges afgørende, dersom regeringen havde turdet bryde ud af EMSen, EFs valutakvælerslange, og give kronen fri, eventuelt havde foretaget en 15 pct.s devaluering. Virkningerne kan forøges yderligere, dersom regeringen vil gå langt videre end

[Ib Christensen]

foreslået nu med hensyn til at stoppe jord- og boligspekulationen, foretage større offentlige besparelser og nedsætte indkomstskatetrykket i stedet for at forøge det. Retsforbundet vil i de kommende dage gøre, hvad vi formår for at tilføre regeringens politik disse væsentlige korrektioner.

Efter disse indledende bemærkninger vil jeg gerne fastslå følgende. Det psykologiske klima er til stede i det danske folk for at foretage den kursændring i den økonomiske politik, som vort lands økonomiske og beskæftigelsesmæssige situation tilsiger. Det første fornødne er, at vi genvinder vor handlfrihed til selv at bestemme, hvordan vi vil reagere på de påvirkninger, der kommer til os udefra. Det indebærer et brud med EF-politikken, hvor EMSen er det første trin i skabelsen af en økonomisk monetær union. Det er en utålelig situation, at vore økonomiske og beskæftigelsesmæssige muligheder forringes gennem EF-bindinger, og det er utåleligt, at visse kræfter nu vil appellere til EF for at forhindre en øget jordbeskatning her i landet. Skal vi nu også på dette felt som på afgiftsområdet ligge under for EF? Jeg vil gerne have skatte- og afgiftsministerens udsagn herom.

Det næste fornødne er, at der sker et brud med den skattepolitik, socialdemokratiet og folketingets borgerlige partier har ført siden 1964 med afvikling af næsten al jordbeskatning i Danmark og forøgelse af skatten på folks arbejde. Denne politik har betydet, at snese af milliarder kroner er foræret til ejendomsbesidderne, mens vi til gengæld har fået verdens hårdeste indkomstskattetryk. Denne politik har videre betydet, at inflationen har fået næring af de arbejdsfrie gevinster, at generationsskiftet i by og på land er blevet forhindret, og at opsparingen er gået til passiv anbringelse i jord og anden fast ejendom i stedet for til arbejdspladser i erhvervslivet. Resultatet er blevet et renteåg, der tynger befolkning og erhverv – et renteåg, der også er fremkaldt af den uforsvarlige valutapolitik, som har nødvendiggjort tilskyndelse til udenlandsk låntagning.

Retsforbundet støtter de beskudte tilløb i regeringens politik, der er til en kursændring på dette område, men vi opfordrer indtrængende regeringen til at lade statsgrundskylden omfatte al jord. Ellers vil den bære ved til den opfattelse, at der er tale om en sær-

skat på landbruget. Vi tager altså afstand fra regeringens særlige begrundelse for denne statsgrundskyld på landbrugsjord, men vi tager også afstand fra landbrugets kampagne. Det vil i virkeligheden være en fordel for erhvervet med en øget løbende beskatning af landbrugsjorden, fordi det vil forhindre spekulation, forhindre kapitalisering, lette generationsskiftet og også skabe basis for afvikling af kapitalvindingsskatten.

En permanent statsgrundskyld på 2 pct. – som regeringen altså oprindeligt havde tanker om, ganske vist kun på landbrugsjorden – på al jord vil give 4 mia kr., som der unægtelig er brug for i den aktuelle statsfinansielle situation, og som også, sammen med større offentlige besparelser, vil kunne finansiere en lettelse af det hårde indkomstskattetryk. Desuden vil det kunne bremse ejendomspriser-nes himmelflugt og dermed inflationen. Retsforbundet vil stille ændringsforslag herom.

Det tredje fornødne er gennemførelsen af større offentlige besparelser end dem, regeringen lægger op til. Retsforbundet vil til finanslovforslaget stille ændringsforslag om fjernelse af statsstøtte til særinteresser af enhver art. Vi må have en klarere sondring mellem, hvad der er fællesopgaver, og hvad de enkelte erhverv eller interessegrupper og de enkelte borgere selv kan og bør klare. Vi må erkende, at den samlede sum af offentlige opgaver, som hver for sig må siges at være rimelige, simpelt hen bliver for tyngende. Vi må ganske enkelt bremse op og indstille os på, at offentlige serviceydelse, hvor det er socialt forsvarligt og økonomisk rimeligt og muligt, i større grad må bære sig selv. Og vi må i højere grad kanalisere de sociale udgifter, som andrager 40 pct. af statens udgifter, hen, hvor de reelle behov er.

Det fjerde fornødne er at erkende, at den statslige tvangsindkomstpolitik har spillet fallit. Siden 1975 har staten dikteret løn- og arbejdsvilkårene på arbejdsmarkedet samt i perioder gennemført en ret så rigoristisk pris- og avancelovgivning. Såfremt tvangsindkomstpolitikken var frelsen for det danske samfund, så stod vi ikke i den situation, vi har i dag. Stik modsat regeringen og de borgerlige partier, hvoraf endog nogle kalder sig liberale, mener retsforbundet, at tiden er inde til at tilbagegive arbejdsmarked og erhvervs- liv ansvaret for egne anliggender. Det gælder løn, priser, avancer, medejendomsret. Kun

[Ib Christensen]

på monopolkontrollens område er en stærke-re offentlig indsats nødvendig.

Til de borgerlige vil jeg sige: dersom staten skal diktere lønningerne, må den også naturnødvendigt bestemme over priser og avancer og gennemføre medejendomsret til produktionsmidlerne, altså ØD, som regeringen lægger op til.

Og til fagbevægelsen må vi sige: dersom staten skal diktere og gennemtvunge medejendomsret til produktionsmidlerne og pris- og avancekontrol, vil kravet om statens fastsættelse af alle lønninger være uomgængeligt. Rygraden vil da være knækket på fagbevægelsen, på det fagretlige system, på den fri forhandlings-, aftale- og konfliktret, på strejker og lockouter, og overtrædelse af løn- og prislovgivningen kriminaliseres.

Så kan man efter behag opfatte det samfund, vi bevæger os ind i, som korporativt eller halvfascistisk eller som statssocialistisk. I de socialistiske lande har man som bekendt tvangsindkomspolitik, så det batter. Mon ikke socialdemokratiet, skønt med et oprindeligt socialistisk ideologisk udspring, burde have anfægtelser over en sådan udvikling, som dets egen politik vil lægge grunden til, og som vil betyde fagbevægelsens endeligt.

Jeg forstår egentlig godt, at de borgerlige partier, der sætter kapitalismen højere end liberalismen, ikke har anfægtelser med hensyn til den politik, de altså medvirker til gennem denne tvangsindkomspolitik, som de har medvirket til siden 1975 og gerne vil fortsætte, men også hos dem bør det give anledning til anfægtelser, at det totalt undergraver erhvervslivets frihed. Det burde også stemme dem til eftertanke.

De, der sætter arbejdsmarkedets selvforvaltning, erhvervslivets frihed og den personlige selvbestemmelsesret højt og vil overlade folks ansvar for egne anliggender til dem selv og ikke fratage dem ethvert ansvar og enhver risiko for deres handlinger, ja, de må fordømme og bekæmpe en sådan samfundsudvikling.

Jeg har med disse principielle betragtninger ønsket at trække nogle linjer op for at pointere baggrunden for retsforbundets kraftige bekæmpelse af og modsætning til tvangsindkomspolitikken. Den del af regeringens politik tager vi altså skarpt afstand fra. Jeg bekræfter retsforbundets fortsatte uforsonlige kamp mod statsstyring af ar-

bejdsmarkedet, erhvervslivet og det økonomiske liv, af det enkelte menneske. Men samtidig hermed tilsiger jeg retsforbundets positive vilje til samarbejde med regeringen og de partier, der vil være med til de dybtgående økonomiske og sociale strukturreformer på skatte-, bolig- og jordpolitikens område, som landet har brug for, som kan give større social retfærdighed, og som der trods alt er ansatser til i regeringens udspil.

Tyroll (VS):

Det er ikke uden stolthed, statsministeren i TV og andre steder har proklameret, at dette er et af de største indgreb, der nogen sinde er foretaget af statsmagten, og at det er socialdemokratiet, der er mesteren for dette indgreb. Vi må give statsministeren ret. Dette angreb på lønarbejdernes realløn ville arbejds-giverne aldrig have kunnet gennemføre uden den socialdemokratiske regerings hjælp. Hvis Dansk Arbejdsgiverforening havde forsøgt sig med så omfattende en undergravelse af dyrtidsreguleringen, overenskomstinstitutionen og fagbevægelsens troværdighed som redskab for lønarbejdernes kamp, måtte fagforbundene selvfølgelig have erklæret grundlaget for overenskomsterne for bortfaldet. Så måtte fagbevægelsen gå ud i åben kamp mod borgerskabets reaktionære krisepolitik vendt mod arbejderne.

Men nu er det ikke Arbejdsgiverforeningen, der fører kniven. Nej, det er socialdemokratiet og dets regering, der hjælper arbejds-giverne med at gennemføre den politik, som de ikke selv er i stand til at gennemføre. Tre overenskomster på stribe har socialdemokratiet blandet sig i uden andre resultater, end at danske arbejdere tvinges til at konkurrere med andre landes arbejdere om, hvem der kan komme længst ned i lønudvikling. Med disse tre overenskomstindgreb har socialdemokratiet gjort en dyd af, at deres angreb på lønnen ikke medførte afgørende indgreb i overenskomsternes opbygning eller lønsystemerne. Man nøjedes, sagde man, med at gribe ind over for de generelle lønsatser i lønsystemerne og roste sig selv for at lade resten af overenskomsternes udformning uantastet.

Socialdemokratiets omgang med den borgerlige krisepolitik har nu betydet, at også den selvforherligende dyd er gået tabt. Nu

[Tyroll]

rosen statsministeren sig af, at han har lavet det mest dybtgående forslag til indgreb i lange tider. Det er et meget vidtgående indgreb. Først med det 7 ugers midlertidige lønstop og nu med dette 14 måneders stop for lønstigninger lægger socialdemokratiet op til, at selve grundlaget for overenskomsterne, dyrtidsreguleringen, taktreguleringen, skal fjernes i lige ved tre fjerdedele af den periode, som overenskomsten dækker over, og at denne politik skal fortsættes i en flerårig periode.

Samtidig siger regeringen, at det er en undskyldning, at der kun er tale om en begrænset periode. Begrænset i forhold til hvad? En menneskealder eller et århundrede? Enhver del af de kollektive overenskomster, der indebærer, at der kan rejses krav om lønstigninger over for modparten, bliver angrebet og sat helt eller delvis ud af kraft, hvis ikke arbejdspladser og fagforeninger afviser det. Der må ikke ske forhøjelser af lønindtægter i form af års-, måneds-, 14 dages-, uge- eller timeløn, akkordfortjeneste, gratialer, honorarer, bonus, produktionsstillæg, pensionsbidrag og andre former for vederlag, samt alle former for tillæg til lønnen som f. eks. anciennitets- og alderstillæg, dyrtidsreguleringstillæg, taktreguleringstillæg, akkordafsavntillæg, rådighedstillæg, højdetillæg, farestillæg og kuldetillæg m. m.

Det er et dybt indgreb i de lønsystemer, der ligger til grund for de aktuelle aftaler. For områder som f. eks. Metal og HK m. fl. sættes de centrale og afgørende dele af overenskomsterne ud af kraft. Næsten ikke et eneste punkt er tilbage, hvis det går, som regeringen har agt. Alene for Metalområdet sættes tre fjerdedele af bestemmelserne vedrørende lønforholdene ud af kraft. En række centrale områder for fagforeningernes og arbejdspladsernes aktiviteter angribes således. Dermed angribes også deres troværdighed. Løfteparagraffen, de halve og kvartårige lønforhandlinger, forhandlinger af kortere bonusaftaler, tidsstudier osv. Hvad skal indholdet i fagforeninger være? Skal det være selskabsforeninger? Hvis ikke disse angreb på fagforeningernes aktiviteter tilbagevises, hvis ikke den autoritære og centralistiske, statslige dikteren af lønforholdene afvises, betyder det undergravelse af fagbevægelsens troværdighed og lønarbejdernes interesser. Derfor vil kampen da også blive taget op på

mange arbejdspladser og i mange fagforeninger.

Ved hjælp af et prokuratorkebn søger regeringen at hindre en sådan kamp. Stik imod gældende retlig praksis lægger regeringen op til, at dette lovgivningsdiktat skulle være ensbetydende med, at en fastholdelse af tidligere overenskomstdækkede aftaler skulle være overenskomststridig og derfor skulle kunne forfølges ad arbejdsretlig vej og med idømmelse af bod. Det er fastslået i den hidtidige retlige praksis, at sådanne lovindgreb kan ugyldiggøre dele af overenskomster og betyde, at de bortfalder, eller at der ses bort fra dem. Men det betyder ikke, at de er overenskomststridige. Fastholdes de ugyldiggjorte dele af overenskomsterne alligevel, er det ikke overenskomststridigt, men aftalerne er ugyldige. Det har imidlertid ingen praktisk betydning, så længe der ikke er nogen sanktionsmuligheder eller straf forbundet med omgåelse af loven. Loven skal under alle omstændigheder ignoreres af arbejdspladser og fagforeninger, og lønglidningen skal fastholdes.

Arbejdsministeren forsøger at få det fagretlige systems bodssystem koblet til dette statslige lovgivningsdiktat for at lave en form for tilsløret kriminalisering af den faglige kamp. Der er intet retligt grundlag for et sådant skridt. Gennemtvinger regeringen en ændret praksis på dette område, er der tale om en helt ny retspraksis, som er ensbetydende med, at arbejdsmarkedets aftalefrihed er definitivt brudt ned og afløst af den centralistiske, statslige fastsættelse af lønforholdene.

Derfor regner vi også med, at arbejdspladserne fastholder lønglidningen, sikrer dyrtidsportionerne gennem faglig kamp, sikrer taktreguleringen, sikrer, at overenskomstkravene stilles med fornyet styrke og aktivitet for at forpligte fagforeningerne til overenskomstkamp og forstærke kampen mod den faglige politik, som socialdemokratiet her lægger for dagen.

Formanden:

Jeg skal her afbryde forhandlingen og udsætte mødet til kl. 13.00, hvor vi først går til punkt 4 på dagsordenen: Spørgsmål til ministrene.

Mødet udsat kl. 12.05

Mødet genoptaget kl. 13.00

Man gik til dagsordenens punkt 4, som var:

4) Spørgsmål til ministrene.

Spm. nr. 104

1) Til *socialministeren* af:

Gammelgaard (KF):

»Hvad agter ministeren at foretage i anledning af afgørelser i den sociale ankestyrelse, som medfører en bedre indtægtsudvikling for modtagere af bistandshjælp end for aktive på arbejdsmarkedet?«

Skriftlig begrundelse

Uanset at bistandsloven som det normale forudsætter, at en person, som bliver arbejdsløs, skal sikres gennem dagpengeydelse, at det i kontanthjælpscirkulæret står, at bistandshjælp kun skal modvirke, at levevilkårene væsentligt forringes, og at den administrative praksis hidtil har udviklet sig således, at en modtager af bistandshjælp højst kan modtage 90 pct. af hidtidig indkomst, har den sociale ankestyrelse i flere afgørelser fastslået, at medmindre der kan påvises konkrete besparelser ved ikke at gå på arbejde, skal der udbetales 100 pct. af hidtidig indkomst i bistandshjælp. Dette er herefter administrativ praksis.

Når det yderligere kan påpeges, at bistandshjælpsmodtagere får deres indkomst dyrtidsreguleret, og at hjælpen forøges samtidig med stigende husleje og andre faste udgifter, hvor erhvervsaktive i tilsvarende situationer må skære ned på deres levestandard, understreges det, hvor uretfærdigt og uacceptabelt bistandslovsadministrationen har udviklet sig.

Gammelgaard (KF):

Den sociale ankestyrelse har i flere afgørelser fastslået, at medmindre der kan påvises konkrete besparelser ved ikke at gå på arbejde, skal der udbetales 100 pct. af hidtidig indkomst i bistandshjælp. Dette lægger op til

en helt ny administrativ praksis inden for bistandslovens område.

Regeringen lægger nu op til indkomstbegrænsninger for en række forskellige grupper i vort samfund. Jeg ser ikke, at de regler, man nu administrerer efter på kontanthjælpsområdet, indeholder tilsvarende regler om indkomstbegrænsning.

Jeg har gjort opmærksom på, at bistandshjælpsmodtagere får deres indkomst dyrtidsreguleret, og at hjælpen forøges samtidig med stigende husleje og andre faste udgifter, hvor erhvervsaktive i tilsvarende situationer må skære ned på deres levestandard.

Det er en begrundelse, som jeg mener tæller meget stærkt over for socialministeren, og jeg håber, at socialministeren vil tage anledning til at foretage sig noget i anledning af den afgørelse, den sociale ankestyrelse har truffet. Ja, der er truffet flere afgørelser. Deri ligger spørgsmålet.

Socialministeren (Ritt Bjerregaard):

Reglerne om forbigående hjælp i bistandslovens § 37 bygger ikke på et indkomstbortfaldsprincip, således som f. eks. reglerne om sygedagpenge, men tager derimod udgangspunkt i, at modtageren gennem hjælpen skal have dækket sine rimelige faste udgifter, så det modvirkes, at de hidtidige levevilkår i væsentlig grad forringes.

Efter § 37, stk. 2, udmåles hjælpen således, at der til det egentlige underhold, kost og tøj, afsættes et beløb svarende til 90 pct. af folkepensionens grundbeløb og derudover ydes dækning af rimelige faste udgifter med det faktiske beløb. Det beløb, socialforvaltningen på denne måde finder frem til, sammenlignes med den pågældendes hidtidige indtjening, så det påses, at hjælpen højst sikrer en opretholdelse af det hidtidige indkomstniveau og ikke en forbedring af dette.

Hverken bistandslovens tekst eller socialministeriets kontanthjælpscirkulære indeholder regler, der begrænser hjælpen til 90 pct. af den hidtidige indtægt. Men hvis der er faste udgifter til transport o. lign., der falder væk, fordi den pågældende ikke er i arbejde, følger det automatisk af udmålingsreglerne i § 37, stk. 2, at der ikke afsættes hjælp til dækning af sådanne udgifter.

Der må således efter bistandsloven foretages en bedømmelse i hvert enkelt tilfælde, og

[Socialministeren]

den sociale ankestyrelses afgørelser er i fuld overensstemmelse med bistandsloven og socialministeriets cirkulære af 3. november 1975 om kontanthjælp.

Gammelgaard (KF):

Man har hidtil i de kommunale administrationer arbejdet efter den 90 pct.s regel, som ministeren taler om, men jeg gør opmærksom på, at den sociale ankestyrelse i konkrete afgørelser har sagt, at medmindre der kan påvises konkrete besparelser ved ikke at gå på arbejde, skal der udbetales 100 pct. Heri ligger en ændring i retstilstanden. Jeg kan henvise ministeren til nogle afgørelser. Jeg kan ikke trække dem frem her, der er jo navne involveret i sådanne afgørelser, men der er faktisk igennem denne administrative afgørelse, som den sociale ankestyrelse foretager, sket en ændring af retstilstanden. Det er vi meget betænkelige ved.

Inden jeg nu stiller ministeren et nyt spørgsmål, vil jeg gerne gøre opmærksom på, at udgifterne inden for bistandslovens område fra 1979 til 1980 stiger med ca. 30 pct. på kontoen for forbigående hjælp. Jeg vil gerne spørge, om ministeren vil afvise, at der nu sker en stærkere indkomstudvikling for bistandshjælpsmodtagere end for øvrige grupper på samfundsområdet, for de erhvervsaktive.

Socialministeren (Ritt Bjerregaard):

Der er ikke sket en ændring i retstilstanden. Som jeg sagde i mit første svar, er afgørelserne i nøje overensstemmelse med bistandsloven og også i overensstemmelse med det kontanthjælpscirkulære, som socialministeriet har udstedt, og som jeg også sagde i mit første svar, er der ikke tale om, at man på dette område forbedrer den indtægt, de pågældende har haft, før de blev tilbudt den hjælp, man kan få efter bistandslovens regler.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. 105

2) Til *socialministeren* af:

Gammelgaard (KF):

»Hvad agter ministeren at foretage i anledning af, at udgifterne til bistandsydelse forøges på baggrund af en administrativ bestemmelse, der går langt videre end reglerne i bistandsloven og cirkulæret om kontanthjælp?«

Skriftlig begrundelse

I bistandslovens § 37, stk. 1, hedder det, at hvis en person er afskåret fra at skaffe det fornødne til sit eget eller familiens underhold og udgifterne hertil ikke dækkes gennem dagpenge eller pensionsydelse, ydes der af det offentlige en sådan hjælp, at det modvirkes, at pågældendes og familiens hidtidige levevilkår i væsentlig grad forringes.

I cirkulæret om kontanthjælp efter bistandsloven, pkt. 4, står der, at det er en forudsætning for at få forbigående hjælp, at pågældendes vanskeligheder ikke afhjælpes gennem dagpenge eller pensionsydelse. Der kan dog i særlige tilfælde blive tale om at yde en supplerende hjælp til dagpengemodtagere.

Med socialministeriets udsendelse af Sociale Meddelelser 410-188 den 6. september 1979 ændres de regler, kommunerne skal administrere efter, idet det generelt fastslås, at modtagere af arbejdsløshedsdagpenge skal behandles som andre, der søger om kontanthjælp efter bistandsloven.

Når der henses til lov- og cirkulærebestemmelser, burde det have været gjort til genstand for politisk drøftelse, hvorvidt arbejdsløshedsforsikrede skal modtage supplerende hjælp op til bistandslovsniveau eller bistandshjælpen bør bringes i overensstemmelse med dagpengeydelsesniveauet. Ikke mindst under hensyn til landets vanskelige økonomiske situation bør det sidstnævnte vedtages.

Socialministeren (Ritt Bjerregaard):

Da spørgeren synes at ligge under for den ret udbredte misforståelse, at modtagere af syge- og arbejdsløshedsdagpenge skulle have en ugunstigere stilling efter bistandsloven end andre, er jeg for så vidt glad for denne lejlighed til helt klart at slå fast, at der hverken i bistandslovens § 37 eller i socialministeriets kontanthjælpscirkulære er grundlag for denne antagelse.

[Socialministeren]

Ifølge bistandsloven er det en forudsætning for at få hjælp, at pågældendes vanskeligheder ikke afhjælpes gennem dagpenge. Som en følge heraf er det anført i punkt 4 i kontanthjælpscirkulæret, at personer, der får dagpenge efter dagpengeloven eller arbejdsløshedsloven, normalt ikke vil være omfattet af hjælpemulighederne efter § 37. Dette gælder imidlertid kun, som det også videre er anført i samme cirkulære, hvis de pågældendes behov fyldestgørende kan dækkes gennem de faste dagpengeydelse. I modsat fald kan der blive tale om at yde en supplerende hjælp.

Som typiske eksempler på årsager til, at en beregning efter § 37, stk. 2, kan overstige dagpengesatserne og dermed give adgang til supplerende hjælp, er der i cirkulæret nævnt store forsørgerbyrder og høje boligudgifter. Når socialministeriet fandt det nødvendigt den 6. september 1979 at udsende en såkaldt Social Meddelelse, skyldes det, at der i visse kommuner havde været en tendens til at afslå supplerende hjælp efter bistandsloven til modtagere af dagpenge, medmindre der var tale om store forsørgerbyrder eller høje boligudgifter. Denne begrænsning, der byggede på en fejlagtig modsætnings slutning fra det, der i kontanthjælpscirkulæret alene var tænkt som eksempler, er der simpelt hen ikke hjemmel for i § 37. Efter denne regel ydes der, når det fornødne til eget eller familiens underhold ikke dækkes gennem dagpenge eller pensionsydelse, en sådan hjælp, at det modvirkes, at pågældendes og familiens hidtidige levevilkår i væsentlig grad forringes.

Gammelgaard (KF):

Allerede efter den korte tid, jeg har haft sæde i dette høje ting, konstaterer jeg, at når man spørger en minister her i onsdagsspørgetiden, får man, hvad jeg vil kalde et standard svar. Der er ingen problemer for ministeren. Alting er i overensstemmelse med lovgivningen. Ingenting kan føre til ændringer i retstilstanden.

Derfor vil jeg gerne spørge ministeren, om ikke det er således, at det i bistandslovens § 37, stk. 1, hedder, at hvis en person er afskåret fra at skaffe det fornødne til sit eget eller familiens underhold og udgifterne hertil ikke dækkes gennem dagpenge eller pensionsydelse, ydes der af det offentlige en sådan

hjælp, at det modvirkes, at pågældendes og familiens hidtidige levevilkår i væsentlig grad forringes.

Jeg vil også spørge, om det ikke er rigtigt, at der i cirkulæret om kontanthjælp efter bistandsloven, pkt. 4, står, at det er en forudsætning for at få forbigående hjælp, at pågældendes vanskeligheder ikke afhjælpes gennem dagpenge eller pensionsydelse. Der kan dog i særlige tilfælde blive tale om at yde en supplerende hjælp til dagpengemodtagere. Altså i særlige tilfælde. Det tales der ikke om i Sociale Meddelelser nr. 410-188 af 6. september 1979. Her hedder det nemlig, at i alle tilfælde skal modtagere af arbejdsløshedsdagpenge behandles som andre, der søger om kontanthjælp efter bistandsloven.

På samme måde som i det tidligere spørgsmål sker der her det, at et administrativt organ på sin vis lovgiver – efter min opfattelse i modstrid med lovgivernes intentioner. Det er det, der er baggrunden for, at jeg har spurgt ministeren, hvad ministeren agter at gøre i anledning af, at udgifterne til bistandsydelse forøges på baggrund af en administrativ bestemmelse, der går videre end reglerne i bistandsloven og cirkulæret om kontanthjælp.

Jeg gentager over for ministeren spørgsmålet: mener ministeren ikke, at denne skrivelse fra socialministeriet af 6. september 1979 går videre end reglerne i bistandsloven og cirkulæret om kontanthjælp?

Socialministeren (Ritt Bjerregaard):

Hr. Gammelgaard indledte med en bemærkning om, at han allerede i løbet af den korte tid, han havde siddet i folketinget, havde opdaget, at man mestendels fik standard svar, og det syntes han var trist. Det var, som om ministrene ikke var opmærksomme på, at ting også kunne ændres. Hvis hr. Gammelgaard prøver at se antallet af onsdagsspørgsmål, der stilles til de enkelte ministre, og overvejer konsekvenserne af, at hvert enkelt onsdagsspørgsmål skulle rumme lovændringer i sig, tror jeg, han vil kunne indse, at vi i så fald ville få en lovgivning, der var fuldstændig uoverskuelig. Dermed er ikke sagt, at onsdagsspørgsmål ikke også af ministeren bruges til at kigge de ting efter, som spørgeren har rejst, men at det ligefrem skulle kunne føre til lovændringer hver eneste gang, ville jeg nu mene var en dristig konklusion.

[Socialministeren]

Jeg vil godt understrege, at Sociale Meddelelser selvfølgelig ikke erstatter hverken lovtæst eller cirkulæretæst, men er en uddybning og en forklaring i situationer, hvor man i ministeriet og i socialstyrelsen har konstateret, at man har tolket loven i strid med de principper, der ligger i den. Derfor er der heller ikke her tale om, at man administrativt har ændret noget. Tværtimod har man fulgt de intentioner og de formuleringer, der ligger i loven.

Gammelgaard (KF):

Jeg er da glad for, at onsdagsspørgsmålene også bruges til, at ministre kigger tingene efter en ekstra gang, og jeg håber, at socialministeren netop på dette område vil kigger tingene efter en ekstra gang, for hvis man følger de Sociale Meddelelser, som udsendes, indeholdende afgørelser truffet af en lang række myndigheder inden for det sociale område, dannes der her en retspraksis. Der lægges op til en administrativ praksis, som efter min opfattelse ikke altid er i overensstemmelse med lovgivernes intentioner.

Jeg vil gerne spørge ministeren, foranlediget af den konkrete sag, om ministeren vil foranledige Sociale Meddelelser tilstillet folketingets medlemmer i almindelighed eller i det mindste socialudvalgets medlemmer i særdeleshed. Det er faktisk en nødvendighed, at man læser disse Sociale Meddelelser for at kunne følge med i udviklingen af den administrative praksis på dette område.

I øvrigt kan jeg forsikre ministeren om, at Sociale Meddelelser af 6. september 1979 i kommunerne er blevet opfattet som en ændring af den gældende retstilstand. Rundt omkring i de sociale forvaltninger – det har jeg i hvert fald fået flere oplysninger om – føler man, at nu er retstilstanden anderledes. Man må til at administrere efter en 100 pct.s regel fremfor efter en 90 pct.s regel, og man må til at behandle modtagere af arbejdsløshedsdagpenge helt som andre, der søger om kontanthjælp efter bistandsloven.

Derfor vil jeg spørge ministeren, om hun endnu en gang vil forsøge at læse disse meddelelser igennem, tage kontakt til kommunale administrationer og prøve på at se, hvad der kan gøres, for at Sociale Meddelelser 410-188 ændres.

Socialministeren (Ritt Bjerregaard):

Ud fra de begrundelser, jeg har givet i tidligere svar, kan jeg ikke give nogen tilslutning til en ændring i overensstemmelse med de ønsker, hr. Gammelgaard fremfører. Formanden for socialudvalget har været så venlig at informere mig om, at Sociale Meddelelser ligger til rådighed for medlemmerne af socialudvalget i dettes udvalgsværelse, og dér vil også hr. Gammelgaard kunne få adgang til dem.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. 81

3) Til *ministeren for kulturelle anliggender* af:

Poulsgaard (FP):

»Er ministeren enig med børneteatersammenslutningen i, at det er udtryk for mccarthyisme, såfremt man opretter forældreråd til at kontrollere børneteatrene?«

Skriftlig begrundelse

Det er meget vigtigt at få ministerens vurdering, da den kulturelle frihed i Danmark jo igennem mange år har haft trange kår set ud fra den synsvinkel, at det kun har været den statsstøttede kultur, som har haft mulighed for at blomstre, hvorimod den »private« eller folkelige kultur er blevet trængt længere og længere ud i tovene på grund af konkurrence fra Arte og andre såkaldte kulturorganisationer med statsstøtte.

Hr. Brusvang rører her ved noget meget centralt, idet han ønsker, at forældre og pårørende til børn skal have indsigt i, hvilke stykker der spilles for børnene. En sådan indsigt vil ganske givet medføre, at en del forældre efter spørgerens opfattelse vil betænke sig for, at deres børn deltager i disse arrangementer.

Hvis det skal være sådan, at man, hver eneste gang der bliver taget et initiativ imod de statsbetalte kulturpersoner, skal beskyldes for de værste ting – i dette tilfælde for mccarthyisme – så får man mange mennesker til at afholde sig fra at ytre sig i kulturdebatten. F. eks. er der vist ikke mange danskere, som ønsker at blive sammenlignet med McCarthy.

Poulsgaard (FP):

[Poulsaard]

Jeg har her et brev, der er stilet til kulturudvalget ved formanden, hr. Lasse Budtz – 2. samling (Alm. del – bil. 13). Jeg citerer lidt fra det brev:

»Formålet med denne registrering og katalogisering skal være at advare befolkningen såvel på landsplan som lokalt mod »uheldige påvirkninger« fra personer eller grupper, der ikke deler centrum-demokraternes politiske opfattelse. Undertegnede til Fællesforbundet for Teater, Film og TV knyttede organisationer må på det skarpeste tage afstand fra den mccarthyisme, som René Brusvangs »aktive kulturgrupper« er et udtryk for. Censur, diskriminering, meningsundertrykkelse og registrering af politisk anderledes tænkende er stadig forbudt ved lov i dette land.«

Det er underskrevet af Dansk Skuespillerforbund, Teatrenes Embedsmands- og Funktionærforening, Filmarbejderforeningen, Foreningen af Danske Sceneinstruktører, Sammenslutningen af danske Scenografer, Foreningen Det kgl. Teaters Tjenestemænd og Funktionærer.

Jeg har nok begået en fejl, da jeg i mit spørgsmål har skrevet: »Er ministeren enig med børneteatersammenslutningen i, at det er udtryk for mccarthyisme, såfremt man opretter forældreråd til at kontrollere børneteatrene?« Det skulle have været Fællesforbundet for Teater, Film og TV. Det er en fejl, men indholdet er det samme.

Nu er jeg en af dem, der har sejlet på Amerika, dengang McCarthy regerede derovre, og McCarthy var en grumme fæl karl. Det kan vi vist godt blive enige om. Men så tror jeg også, enigheden hører op.

Formanden:

Tiden er udløbet.

Poulsaard (FP):

Tiden er ved at være udløbet, så må jeg vente til anden omgang. Men som sagt, jeg er lidt spændt på at høre, om ministeren mener, at det er udtryk for mccarthyisme.

Ministeren for kulturelle anliggender (Niels Matthiasen):

I spørgsmålets begrundelse nævnes hr. Brusvang på en måde, der giver indtryk af, at han skulle være ophavsmand til et forslag om at oprette forældreråd til at kontrollere

børneteatrene. Sådan har jeg i hvert fald ikke forstået båndafspilningerne fra Danmarks Radio med de udtalelser, der sandsynligvis sigtes til.

Begrundelsen for hr. Poulsaards spørgsmål hviler på en grundlæggende misforståelse, nemlig at statsstøtte til kulturelle formål indsnævrer den kulturelle frihed. Tværtimod er statsstøtte på en række områder en helt nødvendig forudsætning for opretholdelse af friheden, f. eks. på teatrets område. Havde vi i Danmark kun det teater, der økonomisk kunne hvile i sig selv, havde vi intet teater – måske bortset fra enkelte internationale succesforestillinger til skyhøje billetpriser. Statsstøtten sikrer netop den kulturelle frihed ved at afbalancere den rent kommercielle censur af teaterudbuddet.

Hvad angår selve spørgsmålet, har jeg ingen lyst til at beskæftige mig med begrebet mccarthyisme, som ikke er noget veldefineret begreb og derfor er vanskeligt at anvende i en seriøs debat. Men jeg kan sige, at hele skole- og børneinstitutionsområdet, som jo er børneteaternes arbejdsplads, arbejder i fuld offentlighed og under fuld demokratisk kontrol. Der er et tæt og direkte samarbejde mellem skole og forældre, der er skolenævn, skolekommission, undervisnings- og kulturudvalg, alt sammen demokratiske organer, der generelt har indseende med skolernes virksomhed, herunder deres anvendelse af børneteatre.

Skulle nogen omgås med planer om at etablere særlige organer, der uden sammenhæng med dette system specielt skulle kontrollere børneteatrene – hvad der så måtte ligge i denne funktion – vil jeg afgjort tage afstand derfra og bekæmpe det, og jeg vil være yderst betænkelig ved, at sådanne organer skulle udgå fra et bestemt parti eller bestemte partier. Jeg vil ikke kunne frigøre mig for mistanken om, at heri lå et ønske om at indsnævre friheden.

I øvrigt vil jeg gerne på børneteaternes vegne takke for spørgsmålet som en del af den debat, der nu på ny foregår omkring børneteatrene. Det viser disse teatres betydning og deres eksistensberettigelse, og det viser også den gennemslagskraft, de på ret få år og for forholdsvis beskedne midler har opnået. Børneteatrene har intet at skjule. Jeg ved, at de hilser enhver drøftelse af deres virksomhed velkommen, også kritik af de

[Ministeren for kulturelle anliggender]

enkelte forestillinger – navnlig hvis den kommer fra mennesker, der faktisk har set forestillinger.

Arne Melchior (CD):

Det var et skuffende svar. Ministeren for kulturelle anliggender siger, at der er fuld offentlighed og fuld demokratisk kontrol. Må jeg så spørge: hører det med til fuld demokratisk kontrol, at erhvert menneske i dette land, enhver gruppe af mennesker, herunder partier, der er relevante demokratiske samlings af mennesker i dette land, kan give sig til at læse et antal bøger eller se et antal forestillinger og derefter give deres mening til kende om disse bøger, disse forestillinger, film, eller hvad det måtte være?

Ministeren dristede sig her til at sige, at han ville få mistanke, hvis nogen specielt interesserede sig for børneteaterforestillinger. Må jeg spørge: er en sæsons anmeldelser af Svend Kragh-Jacobsen eller Jens Kistrup registrering, giver det anledning til mistanke? Har Svend Kragh-Jacobsen større ret end jeg til at se forestillinger og til på tryk at give sin mening til kende om disse forestillinger?

Mit parti har stemt for en forøgelse af bevillingerne til opsøgende teatre og til børneteatre. Men det kan vel ikke andet end give os en yderligere ret – netop som led i den demokratiske kontrol, mistereren taler om – til med samme ret som ministeren og hans embedsmænd selv at se disse forestillinger, udgive, for penge sælge eller gratis uddele vore meninger i brochureform, katalogform, bogform eller som kronikker i en avis. Jeg forventer, at kulturministeren vil redressere dette, at der skulle være nogen som helst mistanke, fordi nogle vier børneteatre den kærlighed at følge, hvad der foregår.

Poulsgaard (FP):

Jeg bliver helt bange for, når kulturministeren går herop, at jeg skulle få lejlighed til at takke ministeren. Det fik jeg nu ikke lejlighed til denne gang. Men vi fik da at vide, at ministeren ville tage afstand, hvis der kom sådan nogle komiteer.

Ministeren er jo ekspert i at snakke uden om det egentlige. Ministeren siger, at der er frihed i dette land, kulturel frihed. Ja men det er jo det, der ikke er, hr. minister. Det er jo derfor, dette forslag kommer frem, fordi

man er utryg. Der er jo ikke frihed. Når staten går ind og støtter nogle kunstnere, så har de fortrinsret fremfor andre. Det er ikke frihed, at der sidder to filmkonsulenter, der afgør, hvilke film der skal laves i dette land. Det har i hvert fald absolut ingenting at gøre med demokrati eller de andre dyre ord, ministeren svang sig op til at anvende. I ingen af de kulturelle organer, der er nedsat, har ministeren fundet foranledning til – hvis det ikke lige nøjagtigt var beskrevet i lovteksten – at udpege en fremskridtsmand eller -kvinde som medlem, skønt det er dem, der har rejst den største debat og rejst den største indsigelse mod det, der foregår. Vi har ikke kulturel frihed. Vi har Arte, vi har tvang. Ministerens venner får alt, fjernsynssendetid og alt muligt i dette land, de andre må nøjes med resten.

Så kommer hr. Brusvang her på fuldt demokratisk grundlag og siger, at nu må vi have en lille smule indsigt i, hvad der foregår, og straks skal han udsættes for denne enorme hetz fra disse massemedier, fra disse statsbetalte mennesker.

Jeg står her med en leder fra Jyllands-Posten: »Heksejagt mod CD«. Den er fra Jyllands-Posten den 26. november 1979, så der er andre end mig, der er inde på disse tanker. Ministeren siger her: »Ja men forældrene kan være ganske rolige«. Der er nu mange forældre, der er meget, meget urolige. Jeg har før stillet ministeren spørgsmål om et teater, Rottfælden i Svendborg, der spillede et stykke: »Skal vi komme sammen?« Jeg tror ikke, det var et stykke, som forældrene ville være rolige ved, hvis de vidste, hvad det indeholdt. Men det hele er afgjort af nogle snævre kulturpersoner bag nogle hermetisk lukkede døre.

Og så kommer man og siger, vi har kulturel frihed. Vi har frihed til at føre socialdemokratisk politik. Det er også det, der er tale om. Men nu ved vi altså, at ministeren vil deltage i heksejagten på de mennesker, der har en anden mening. Det kan man i det mindste takke for.

Ministeren for kulturelle anliggender (Niels Matthiasen):

Hr. Poulsgaard fremturede jo og tillægger hr. Brusvang udtalelser, som han faktisk ikke er kommet med.

[Ministeren for kulturelle anliggender]

Jeg vil gerne sige til hr. Arne Melchior, at den diskussion, der er foregået i pressen og i offentligheden, drejer sig jo ikke om kritikken, den er fri. Så kan man diskutere, hvem der har mest ret til at komme i teatret, hr. Svend Kragh-Jacobsen eller hr. Arne Melchior – den faglige kompetence ligger måske mest hos hr. Svend Kragh-Jacobsen. Det afgørende er, at i det øjeblik der er tale om en kritik, er der ingen, der overhovedet har indvendinger, men jeg sagde i mit første indlæg, at dér, hvor vi begynder at tale om registrering, hvor vi nærmer os kartoteker og en række andre ting – og det er det, debatten er gået på i offentligheden – må jeg skarpt tage afstand fra den form, og det agter jeg at blive ved med.

Hr. Poulsgaard bevægede sig over til film-instituttet og Arte og sagde: vi har Arte, vi har tvang. Mig bekendt er der ingen, der er tvunget ind i Arteordninger. Der er ingen, der behøver at gå ind i billetkøbsordninger eller lignende, det er en frivillig ting, det er en publikumsservice, som eksisterer, og som jeg synes er rimelig.

Jeg har svært ved at forstå, hvad det egentlig er, man er så bange for. Talmæssigt er der tale om, at børneteatrene spiller omkring 6.000–7.000 forestillinger om året for et samlet publikum på omkring 700.000. Det vil sige, at hvert barn ikke engang får set én forestilling pr. år. Jeg beklager, at det er så lidt, men det er altså frygten for påvirkningen den ene time om året, som det altså knap nok bliver til, der ligger bag disse stadige forsøg på at så mistillid til teatret. Der er gode børneteatre, og der er dårlige børneteatre, men der er generelt en stigende kvalitet, og så synes jeg, det er rimeligt at lade dem arbejde inden for lovgivningens rammer på deres egne præmisser, sådan som al kunstnerisk virksomhed bør foregå.

Mimi Jakobsen (CD):

Ministeren refererer til, at han selv har læst de båndafskrifter af de pågældende relevante udsendelser i Danmarks Radio, hvor hr. Brusvang har udtalt sig. Ministeren anfører nu i sit sidste indlæg, at debatten har kørt om registrering, katalogisering. Jeg vil gerne bede ministeren, om ikke andet så for en ordens skyld, endnu en gang bekræfte, at det ikke er hr. Brusvang, der har brugt disse be-

greber, men derimod den pågældende medarbejder og andre deltagere i diskussionen.

Så siger ministeren: ja men hvad er man bange for, de fleste børn ser ikke engang én eneste forestilling pr. år? Jeg deler ministerens beklagelse af, at det er sådan, for jeg ønsker også gerne, at børneteatrene kommer mere ind i skolerne. Men så siger ministeren, at de skal spille på egne præmisser. Ja vel, men de skal sandelig også spille på de præmisser, der gælder i skolen, nemlig at det er skolenævnet, der afgør, hvad der bør foregå i undervisningstiden. På præcis samme måde, som skolenævnet skal tage stilling til, hvilke undervisningsmidler der skal anvendes, om man ønsker politiske bøger eller ej i undervisningen, skal skolenævnet ifølge styrelsesloven også tage stilling til, om man ønsker politiske forestillinger.

Det er her, centrum-demokraterne ønsker at sætte ind. Vi ønsker at gøre skolenævnene opmærksom på, at der, som ministeren siger, er mange slags børneteatre. Vi kaster os ikke ud i at bedømme, hvad der er godt eller skidt, som ministeren kan. Vi ser os ikke i stand til at foretage en sådan bedømmelse, men vi kan bedømme, om det er et upolitisk Mester Jakel-stykke eller det er et politisk børneteater, og hvis skolenævnet vil have det politiske, kan de tage det, på præcis samme måde som de kan med hensyn til de politiske bøger.

Jeg vil bede ministeren om at bekræfte, at skolenævnene har ret til at tage det standpunkt, at de ønsker det ene eller det andet.

Ministeren for kulturelle anliggender (Niels Matthiasen):

Det kan jeg da bekræfte, for som jeg sagde allerede i mit første svar, er der en hel række forskellige demokratiske institutioner, som har med disse ting at gøre, og som er ansvarlige for, hvad der sker.

Dernæst må jeg beklage, at man ikke har lyttet til mit andet svar, for dér sagde jeg udtrykkeligt, at hr. Brusvang én gang til blev tillagt noget, som han ikke havde sagt, og at debatten gik på noget helt andet, som han ikke er ansvarlig for. Under den debat, der er kommet derom, har jeg sagt, at registrering, kartoteker o.lign. er noget, jeg er modstander af; det vil jeg tage afstand fra, og det vil jeg bekæmpe.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. 95

4) Til *ministeren for skatter og afgifter* af:

Glensgård (FP):

»Vil ministeren henstille til skattemyndighederne at genoptage de skattesager, der måtte indløbe fra skatteydere, der mere eller mindre frivilligt er indgået på et bødekraft, men som nu ønsker sagen genoptaget, efter at det er blevet kendt, at skatteministeren helt er sluppet fri for et skatteforhold, der af ligningsrådet var bedømt som så groft uagtsomt, at der skulle falde bøde i sagen?«

Skriftlig begrundelse

Det kan ikke undre ministeren, at en række skatteydere i dag går og ærgres sig over, at de tidligere har vedtaget bødeforelæg fra skattemyndighederne, når de nu ser, at de måske helt kunne være sluppet for en sådan afgørelse ved at nægte at vedtage et bødeforelæg.

Mange af disse skatteydere vil naturligvis have deres sager optaget til fornyet behandling, såfremt ligningsmyndighederne vil tillade dette.

Da det jo må forudsættes, at skatteministeren ikke føler at have fået nogen positiv særbehandling, må skatteministeren derfor også tilsikre en ligeretsbehandling.

Såfremt skatteministeren ikke vil give denne henstilling til ligningsmyndighederne, må det modsætningsvis sluttes, at ministeren ikke mener, at skatteloven skal fortolkes ens for Per og Poul.

Formanden:

Hr. Glensgård er ikke til stede; jeg skal lade det som nr. 4 opførte spørgsmål (spørgsmål nr. 95), der er stillet af Glensgård til ministeren for skatter og afgifter, udgå af denne spørgetid.

Spm. nr. 96

5) Til *fiskeriministeren* af:

Dyremose (KF):

»Kan lov af 3. maj 1979 om midlertidig statsstøtte til fiskerfartøjers ophør med deltagelse i dansk erhvervsfiskeri forvaltes på en

sådan måde, at en del af de både, der ellers går til ophugning, i stedet bliver ombygget og forbedret på hjemlige værfter og derefter gives som u-landsstøtte i forbindelse med et af DANIDAs fiskeriprojekter, og vil ministeren i benægtende fald da hurtigt tage initiativ til den fornødne lovændring?«

Skriftlig begrundelse

Det forventes, at 100-120 fiskerfartøjer skal ophugges inden for de rammer, der er afstukket for indeværende finansår. Af disse er skønsmæssigt 30-40 af så god kvalitet, at danske værfter til en pris på 20-30 mill. kr. kan ombygge dem til en meget fin standard.

Beløbsmæssigt kan u-landene for denne støtte enten få de 30-40 ombyggede både eller 3-4 nye både. Støtteeffekten er altså ca. 10 gange så stor.

Samtidig skabes beskæftigelse hos de mange småskibsværfter - specielt træskibsværfter - der for øjeblikket har meget vanskelige forhold.

Dyremose (KF):

Det spørgsmål, jeg har stillet, har i hvert fald 3 principielle aspekter. For det første er der tale om genbrug og dermed en forbedret ressourceanvendelse. Der er en 30-40 kuttere, som ellers vil blive ophugget og ødelagt, som med fordel kunne genanvendes. For det andet er der tale om en væsentlig større støtteeffekt for de samme penge disponeret til u-landshjælp. Hvis man forudsætter, at 40 kuttere kunne istandsættes og leveres til et u-land, vil alene kutterne medføre en beskæftigelse på 200 personer. Hvis man derudover bruger den samme håndregel i u-landene, som vi gør her i Danmark, nemlig at der for hver mand på havet er 5 i beskæftigelse på land, kan vi gennem et sådant projekt sætte 1000 mennesker i beskæftigelse i u-landene. For det tredje er der tale om en bedring af beskæftigelsessituationen i Danmark. Hvis vi forudsætter, at vi bruger 30 mill. kr. på dette projekt, vil ca. de 20 mill. kr. være lønandel i forbindelse med reparationen. Det betyder, at vi i Danmark ville kunne beskæftige måske 150-200 personer i 1 år gennem dette projekt.

På grund af disse principielle aspekter håber jeg at få et positivt svar fra ministeren, idet vi jo kan klare administration og finan-

[Dyremose]

siering via DANIDA, der har et apparat til at gennemføre denne type projekter, og som sagtens kan få den nødvendige sagkyndige assistance til udvælgelse af de pågældende skibe ved at kontakte sagkyndige inden for branchen.

Fiskeriministeren (Poul Dalsager):

Loven om støtte til ophør med deltagelse i dansk erhvervsfiskeri giver, som spørgeren er inde på, mulighed for at yde støtte i forbindelse med et dansk fartøjs overgang til fiskeri uden for EF-havet, herunder altså også fra u-lande. I medfør af loven kan der imidlertid kun ydes tilskud i forbindelse med afhændelse, og det er fiskeriministeriets opfattelse, at der ikke heri ligger en adgang til at anvende midler af bevillingsrammen på 50 mill. kr. i år til at opkøbe og ombygge fartøjer med henblik på anvendelse i f.eks. udviklingslandene.

Der er derimod mulighed for at yde støtte i forbindelse med et salg til såvel private som offentlige myndigheder i forbindelse med en sådan anvendelse, men der har ikke i år for det nævnt, der har administreret ordningen, foreligget ansøgninger af den nævnte karakter.

Som det fremgår af oversigten over det påtænkte lovgivningsarbejde, der blev fremlagt af statsministeren ved samlingens begyndelse for en måned siden, er der endnu ikke taget stilling til, om en tilsvarende ordning skal indføres for kalenderåret 1980, idet man endnu ikke har et fuldkomment overblik over ordningens hensigtsmæssighed.

Skulle overvejelserne munde ud i en fortsættelse af ophørsordningen, skal jeg have det rejste spørgsmål i erindring.

Dyremose (KF):

Jeg forstår ministerens sidste bemærkning således, at han egentlig er positivt indstillet over for forslaget, og det glæder mig selvfølgelig. Jeg var bange for, at svaret ville blive, at det ikke kunne komme til at gælde inden for den nuværende lov. Det var grunden til formuleringen af mit spørgsmål, om ministeren i benægtende fald ville tage et initiativ til den fornødne lovændring, også med virkning fra i år. Kutterne ligger der jo på nuværende tidspunkt. Man er ikke begyndt at hugge op. Det er endnu ikke præciseret, hvor længe

man må vente med denne ophugning. Jeg vil gerne spørge ministeren, hvor længe man i henhold til den nugældende lov må vente med at ophugge de kuttere, der ligger der for øjeblikket. Må man eventuelt vente så længe, at vi kan nå at komme igennem med et lovinitiativ herinde?

Endelig sagde ministeren, at der ikke var søgt om salgsmuligheden – jeg er klar over, at der er tre muligheder i den gældende lov – og jeg kan svare, at det skyldes, at man ikke har haft det administrative apparat klar til at gøre det. Det er derfor, jeg i mit spørgsmål peger på DANIDA som en mulig løser af dette problem, og jeg vil derfor gerne spørge ministeren, om han har haft kontakt med DANIDA om et sådant muligt projekt.

Fiskeriministeren (Poul Dalsager):

Jeg kan svare, at det har jeg ikke, og tilføje, at hvis vi skal gå ind i den ordning, som hr. Dyremose her anfører, kræver det nogle forhandlinger med min kollega, som har ansvaret for DANIDA. Jeg kan ikke på dette tidspunkt disponere over midler fra DANIDA til et bestemt projekt. Men jeg kan sige, at den ordning, vi har, og som foreløbig har været gældende i et år, går ud på, at man enten skal ophugge fartøjet eller skal sælge det ud af EF-farvandet, så man har sikkerhed for, at det ikke deltager i fiskeri i EF-farvande.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. 97

6) Til *arbejdsministeren* af:

Ole Bernt Henriksen (KF):

»Hvad agter ministeren at gøre for at give arbejdsformidlingerne handlemuligheder?«

Skriftlig begrundelse

Der henvises særlig til situationen i Århus amt, der er udtaget som et af forsøgsområderne vedrørende ungdomsgarantiordningen. Det er her spørgsmålet, hvorvidt arbejdsformidlingen vil være i stand til at foretage den kortlægning af Århusområdets erhvervsliv, der gør det muligt at tilgodese både erhvervslivets behov for arbejdskraft og de unge arbejdssøgendes behov for placering.

[Ole Bernt Henriksen]

Der skulle nødig ske en nedprioritering af de klienter, der via den sociale lovgivning – erhvervs- og uddannelsesbestemmelserne i bistandsloven – har gennemgået omskoling eller uddannelse og nu står klar til placering på arbejdsmarkedet. Denne opgave er blevet nedprioriteret af det allerede igangværende arbejde med ni måneders placering af de langtidsledige.

Ministeren bør i øvrigt også sikre, at der i fremtiden bliver nøjere overensstemmelse mellem arbejdspladsernes behov for forskellige typer arbejdskraft og de omskolinger og uddannelser, man fra samfundets side samtidig investerer i.

Arbejdsministeren (Svend Auken):

I anledning af hr. Ole Bernt Henriksens spørgsmål om arbejdsformidlingskontorenes handlemuligheder vil jeg begynde med at sige, at der i takt med løsning af de nye opgaver, som bl.a. på grund af den store ledighed pålægges den offentlige arbejdsformidling, løbende søges tilført ressourcer til formidlingen netop med det sigte, at mulighederne for at løse de hidtidige opgaver ikke bliver forringet.

I begrundelsen for sit spørgsmål peger hr. Ole Bernt Henriksen på arbejdsformidlingens forestående indsats i forsøgsområderne for ungdomsgarantiordningen, herunder specielt Århus amtskommune.

Forsøgsordningen går ud på, at alle ledige unge, såvel unge, der forlader skolen, som unge, der har gået ledige i en vis periode, garanteres et tilbud om uddannelse eller, hvis ikke dette kan lade sig gøre, et tilbud om beskæftigelse. Denne forsøgsordning forudsættes etableret inden for rammerne af lov nr. 488 om ekstraordinære beskæftigelsesfremmende foranstaltninger i kommuner og amtskommuner. Men som følge af det intensiverede arbejde og de ekstra krav, der vil blive stillet til arbejdsformidlingens indsats, søger arbejdsministeriet et antal nye stillinger oprettet. Det vil for Århusområdets vedkommende dreje sig om mindst 10 stillinger. Dette foreløbige tal er skønnet på grundlag af det forventede antal personer i området, som vil blive omfattet af garantien.

I øvrigt kan jeg oplyse, at der i forbindelse med indførelsen af reglerne i arbejdsløshedslovens § 97 b om ordningen for de langtids-

ledige allerede er blevet placeret 9 stillinger i Århusområdet.

Jeg finder således ikke, at der på nuværende tidspunkt er grund til at antage, at der vil ske en dårligere betjening af de klienter, som hr. Ole Bernt Henriksen anfører i sit spørgsmål.

Sluttelig vil jeg om bestræbelserne for at skabe overensstemmelse mellem behov for arbejdskraft og arbejdsmarkedsuddannelserne understrege, at de faglige organer både på lønmodtager- og arbejdsgiverside netop er repræsenteret i de lokale nævn og brancheudvalg m.m., for at de her kan gøre deres indflydelse gældende ved tilrettelæggelsen af uddannelser, efteruddannelser og omskoling af arbejdskraft.

Ole Bernt Henriksen (KF):

Jeg vil gerne takke ministeren for svaret; jeg synes, det var meget udførligt.

Jeg ved ikke, om jeg må have lov til at give mit spørgsmål et lidt bredere sigte. Det er vel nok en kendsgerning, at vi i den danske erhvervsstruktur har indbygget en tendens til underskud på vores betalingsbalance. Det er noget, vi har talt om siden begyndelsen af 1960'erne, og diskussionen er blevet kraftigere op i 1970'erne. Jeg vil gerne stille et mere generelt spørgsmål: har ministeren planer om foranstaltninger med det sigte at fjerne den uligevægt, der er indbygget i vores betalingsbalance på grund af et misforhold mellem, kunne man vel sige, de uddannelser, der findes på den ene side og efterspørgslen efter arbejdskraft på den anden side? Jeg tror, det er et meget væsentligt spørgsmål, hr. minister.

Poulsgaard (FP):

Vi har i dagspressen kunnet læse, at der skulle ansættes en masse flere folk inden for arbejdsformidlingen. Jeg har et spørgsmål til ministeren i den forbindelse. Der er foretaget en lovændring – og det er en lovændring, som fremskridtspartiet hilser velkommen – om, at også fagforbundene kan få ret til at anvise arbejde. Jeg ved ikke, om det falder lidt uden for dette spørgsmål, men det vedrører i hvert fald arbejdsformidling, når jeg spørger: hvordan går det dér? Er der i det hele taget nogen, der får anvist arbejde fra fagforbundene?

Arbejdsministeren (Svend Auken):

Jeg er meget glad for det spørgsmål, hr. Ole Bernt Henriksen har stillet her i anden omgang, for jeg tror ligesom han – sådan forstod jeg i hvert fald spørgsmålet – at en vigtig måde at undgå mangel på balance mellem udbuddet af arbejdskraft og den efterspørgsel, virksomhederne har efter arbejdskraft, er en forøget uddannelse, bl.a. efteruddannelserne for faglærte, uddannelserne for ikke-faglærte, de særlige ungdomsuddannelser og selvfølgelig et opsving for de erhvervsmæssige uddannelser. Jeg kan sige, at der i både den omdisponering af den lille 1½ mia kr. – 1,3 mia kr. – der skal ske for 1980, og for den beskæftigelsesplan, der skal følge efter i 1981, 1982 og 1983, er givet meget høj prioritet til udbygning af arbejdsmarkedsuddannelserne.

Men jeg er bange for, at jeg må berede hr. Ole Bernt Henriksen på visse skuffelser i det fremtidige parlamentariske arbejde, idet det jo hidtil har været lidt vanskeligt i alle situationer at få hr. Ole Bernt Henriksens parti til at have den samme positive holdning over for arbejdsmarkedsuddannelserne som den, hr. Ole Bernt Henriksen i dag giver udtryk for, og som jeg er meget glad for at høre. Jeg tror simpelt hen, det er helt centralt, hvis vi skal undgå dette for den almindelige befolkning uforståelige fænomen, at der er ledige, på samme tid som der er mangel på arbejdskraft i mange virksomheder.

Jeg har ikke noget nøjagtigt tal at give til hr. Poulsgaard, men jeg kan sige, at der foregår en betydelig anvisning fra de faglige organisationer i medfør af de regler om parallelanvisning, som er blevet vedtaget her i folkettingen. Jeg husker dog, at hr. Poulsgaards parti desværre stemte imod disse regler, da de blev etableret.

Ole Bernt Henriksen (KF):

Nu har ministeren jo en meget charmerende måde at drille på, men jeg kan da sige, at jeg ikke tror, det konservative folkeparti i de sidste 15 år har haft noget større ønske end at få ændret den skæve struktur, de skævheder, som jeg pegede på.

Jeg vil gerne videre spørge ministeren om følgende: nu kører det projekt i Århus, og vi kan også nok være enige om, at det er et meget spændende projekt. Der har været et be-

slægtet projekt i Hobro, som jeg også tror er ministeren bekendt. Ville det være muligt at give forsøget i Århus nogle videre perspektiver, end det i øjeblikket har? Jeg kan nævne et eksempel på det. Jeg kunne tænke mig, at vi i en by som Århus anlagde et meget stort antal kolonihaver. Jeg tror, et sådant projekt ville betyde, at nogle mennesker fik en uddannelse i gartneri, havebrug osv., og det er min opfattelse, at vi kommer til at mangle medarbejdere i både gartneri og landbrug på lidt længere sigt. Det er bare et eksempel på, at man kunne give det nogle videre perspektiver, sådan at det i stedet for bare at være et pilotprojekt var noget, der fremkaldte nogle nye ideer; man kunne tænke sig en idékonkurrence om, hvordan vi løste disse ting. Men kan vi ikke lade være med at gøre dette til et partipolitisk spørgsmål? For mig er det i meget høj grad et nationalt spørgsmål, og det er også et Århusspørgsmål – uden at være en Århushistorie, håber jeg.

Glistrup (FP):

Når arbejdsministeren husker fremskridtspartiets stemmeafgivninger så godt – og det glæder mig, at han følger med i det, der er det væsentlige i dansk politik – husker han måske også, at baggrunden for vor stemmeafgivning var, at der var tale om et af arbejdsministeren udarbejdet forslag, hvor han oven i det gode, som fremskridtspartiet skam brugte al lejlighed til at rose ham for: at fagforbundene fik anvisningsret, som sædvanlig havde blandet noget, som forøgede arbejdsløsheden ganske kraftigt i dette land. Hvis arbejdsministeren husker det, husker han sikkert også, at fremskridtspartiet altid har stemt imod forøgelse af arbejdsløsheden. Svarer det ikke også til arbejdsministerens hukommelse?

Arbejdsministeren (Svend Auken):

Jeg kan forsikre hr. Ole Bernt Henriksen, at det vil være såvel undervisningsministerens som min bestræbelse, at det forsøg, der nu går i gang i både Århus og Storstrøms amt, vil få et videre sigte end det, en enkelt primærkommune i Nordjyllands amt har mulighed for at magte. Vores hovedsigte med ungdomsgarantiordningen er at give alle de unge, jeg omtalte i min første besvarelse, et tilbud om en erhvervsmæssig uddannelse, der

[Arbejdsministeren]

leder frem til beskæftigelse. I den forbindelse synes jeg, det er en glimrende idé, der anføres om en udbygning af kolonihaverne i Århusområdet. Jeg har imidlertid lidt svært ved at se, hvordan det mere permanent skal bedre vores betalingsbalancesituation, men hvis det kan bidrage til at få folk til at blive i Århusområdet fremfor at tage til oversøiske områder, kan der vel ligge en betalingsbalanceeffekt også i dette. Menneskeligt og miljømæssigt er jeg 100 pct. enig med hr. Ole Bernt Henriksen, men vores hovedbestræbelser vil nok gå i retning af at dække erhvervslivets behov, og det tror jeg også hr. Ole Bernt Henriksen vil tilslutte sig.

Et menneske skal jo ikke dømmes på sine ord, men på sine gerninger. Jeg refererede kun til, hvordan fremskridtspartiet havde stemt til forslaget om parallelanvisningen, jeg skal ikke fremdrage andre tilfælde i den nyere danmarkshistorie vedrørende fremskridtspartiet; det tror jeg ikke spørgetidens ramme tillader.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. 111

7) Til *arbejdsministeren* af:

Poulsgaard (FP):

»Vil ministeren oplyse, hvor store omkostningerne bliver for det offentlige som helhed (stat, amter og kommuner) i forbindelse med arbejdsmiljølovens krav til uddannelse af sikkerhedsrepræsentanter?«

Skriftlig begrundelse

Der henvises til, at Kommunernes Landsforening har udregnet, at omkostningerne blot for kommunernes vedkommende vil blive 85 mill. kr. Derfor må det forventes, at amternes og statens udgifter vil blive mindst lige så store.

I ministerens svar bedes det beregnet, hvor mange tabte arbejdstimer der vil blive på årsbasis som følge af disse kurser.

Poulsgaard (FP):

Det spørgsmål, jeg har stillet arbejdsministeren, vil jeg gerne have at ministeren skal forstå rigtigt. Der er overhovedet ikke tale om, at vi ikke mener, der skal være sikker-

hed på arbejdspladserne; fremskridtspartiet mener selvfølgelig, at vi skal have så stor sikkerhed som overhovedet muligt på arbejdspladserne. Men når jeg har spurgt ministeren, hvor store omkostningerne bliver for det offentlige som helhed, altså for stat, amter og kommuner, i forbindelse med arbejdsmiljølovens krav til uddannelse af sikkerhedsrepræsentanter, hænger det sammen med, at man f.eks. i B.T. for torsdag den 29. november kunne læse: sikkerhedskurser til 85 mill. kr. er ved at slå kommunerne ud. Borgmesteren i Løgstør, Chr. Mejdhall, siger til Politiken, at kursus i sikkerhed er spild af penge, og er der noget, som fremskridtspartiet ikke ønsker at medvirke til, er det spild af statens midler. Derfor er det altså vigtigt, at vi får fastslået, om f.eks. den borgmester har ret i det, han siger.

Så kan man i dag i Politiken læse, at det er verdens bedste uddannelse, vi har på området. Ja, det er selvfølgelig dejligt, hvis det er det. Nu har vi også verdens bedste biblioteker, og vi er også ved at have verdens største betalingsbalanceunderskud, så tingene hænger jo sådan set sammen. Men det, jeg faktisk er ude efter svar på fra arbejdsministeren, er, om det er rigtigt, at f.eks. en, der er ansat på et kommunalt kontor, skal lære at passe på, hvordan han skal undgå at få en kran oven i hovedet eller få en sæk cement ned over tærne el.lign., for så kunne man nok sige, det er lidt ude af trit med virkeligheden. Man er jo også i de forskellige artikler inde på, at uddannelserne nok skal deles lidt op. Jeg vil med interesse lytte til svaret.

Arbejdsministeren (Svend Auken):

Jeg er lidt overrasket over, at hr. Poulsgaard mener, det er rigtigt, at der skal lægges mindre byrder på offentlige arbejdsgivere end på arbejdsgivere i den private sektor, altså at den offentlige sektor skal stilles bedre, mere fordelagtigt, end den private sektor. Arbejdstilsynet har, som hr. Poulsgaard ved det, efter de regler, der er fastsat i arbejdsmiljøloven, i samarbejde med arbejdsmarkedets parter tilrettelagt en uddannelse for sikkerhedsrepræsentanter, der er fastlagt til en varighed på 32 timer.

Fra direktoratet for arbejdstilsynet har jeg fået at vide, at de tre største arrangører over for arbejdstilsynet har oplyst, at i alt 35.000

[Arbejdsministeren]

sikkerhedsrepræsentanter forventes at blive uddannet i 1979 i denne 32 timers uddannelse, og at ca. 9.500 af disse 35.000 sikkerhedsrepræsentanter vil komme fra den offentlige sektor. Dette tal vil være nogenlunde konstant i de kommende år, indtil alle sikkerhedsrepræsentanter har fået denne basale uddannelse. Herefter regner man med, at der som følge af udskiftninger skal uddannes ca. 3.500 sikkerhedsrepræsentanter om året inden for det offentlige.

Antallet af tabte arbejdstimer inden for det offentlige som følge af § 9-kurser bliver på denne baggrund ca. 300.000 for 1979. Omregnet til ekstra arbejdspladser drejer det sig om godt 150 medarbejdere i alle landets kommuner og amtskommuner og institutioner herunder, hvis man omregner disse arbejdstimetotal til fulde stillinger.

Jeg har af direktoratet for arbejdstilsynet fået oplyst, at de direkte omkostninger for arbejdsgiverne i forbindelse med afholdelsen af et § 9-kursus er ca. 750 kr. pr. deltager for såkaldte eksternatkurser, hvilket vil give en samlet udgift på ca. 7,1 mill. kr. for den offentlige sektor i 1979. Hertil kommer imidlertid opholdsudgifter og udgifter til rejsegodtgørelse, hvis der er tale om særlige internatkurser, men det er der jo ikke nogen pligt til at gennemføre. Yderligere kommer udgifter ved tabt arbejdsfortjeneste og til vikarer. Omfanget af disse udgifter har arbejdsministeriet ingen mulighed for at beregne; de afhænger af, om man tager internat- eller eksternatkurser.

Jeg kan derfor hverken bekræfte eller afkræfte spørgerens oplysninger, selv om de forekommer mig at være stærkt overdrevne. Hvis spørgeren ønsker yderligere oplysninger, må jeg henvise til at søge disse hos Kommunernes Landsforening, Amtsrådsforeningen og finansministeriet. Jeg kan i øvrigt sige, at en række offentlige styrelser ikke er indregnet i disse tal; det gælder f. eks. generaldirektoraterne, der har deres egen uddannelse af sikkerhedsrepræsentanter.

Poulsaard (FP):

Jeg vil gerne takke ministeren for et i hvert fald fyldigt svar. Jeg tror, ministeren har misforstået mig lidt; vi kommer da ellers begge to fra hovedlandet! Jeg mener så sandelig også, at de mennesker, der er ansat i

den offentlige og den private sektor, skal have sikkerhedskurser, men det, jeg spurgte ministeren om, var, om det er rigtigt, at den, der sidder på et kommunalt kontor, og som aldrig har set en sæk cement til en byggekran, virkelig skal have kursus i at undgå, at en sådan byggekran skal falde ned i hovedet på ham, sagt lidt groft. I Politiken for i dag står der også, at der er 35.000 mennesker på sikkerhedskursus – det er det samme tal, som ministeren refererede til – men de har jo vidt, vidt forskellige arbejdspladser; det ved ministeren. Da det er så store beløb, det drejer sig om, havde jeg været mere tilfreds, hvis jeg havde fået et svar – det får jeg måske på næste spørgsmål stillet af den konservative hr. Niels Andersen – der lød: ja, vi må se på de sikkerhedskurser, vi må afgrænse dem, således at det, der har med kontor at gøre, behandles på ét kursus, det, der har med byggekraner at gøre, på et andet og sådan fremdeles. Det er jo vanvittigt, at folk skal sidde og spille tid på ting, som de overhovedet aldrig får brug for. Mit spørgsmål var ikke formuleret sådan, men gik på, hvad det koster. Det fik vi altså ikke tal på, men jeg fik i hvert fald at vide, hvor jeg kunne hente tallene, og det siger jeg selvfølgelig foreløbig tak for.

Arbejdsministeren (Svend Auken):

Tilværelsen er ikke altid så skævt indrettet, som hr. Poulsaard frygter. Det er rent faktisk sådan indrettet – hvad der selvfølgelig vil overraske hr. Poulsaard, og jeg håber glædeligt – at der ikke er tale om et standardkursus for disse grupper, der omfatter de alvorlige sikkerhedsrisici, som hr. Poulsaard nævnte findes inden for byggebranchen, men at der findes et særligt kursus specielt beregnet på handels- og administrationsområdet, og det er selvfølgelig det, som de offentligt ansatte, der har med administration at gøre, gennemgår.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. 117

8) Til *arbejdsministeren* af:

Niels Andersen (KF):

[Niels Andersen]

»Vil ministeren være med til af afkorte den lovpligtige uddannelse af sikkerhedsrepræsentanter?«

Skriftlig begrundelse

Med baggrund i udtalelser fremkommet i pressen om sikkerhedskursernes indhold må det være rimeligt at nedsætte timetallet fra 32 til f. eks. 16, især på arbejdspladser, som normalt ikke er forsynede med større maskinpark.

Niels Andersen (KF):

Det er jo for så vidt det samme spørgsmål, det drejer sig om, men når jeg har stillet spørgsmålet til arbejdsministeren, skyldes det den omstændighed, at jeg selv har haft med kurserne at gøre og har fået forskellige oplysninger af deltagerne, oplysninger, som går ud på, at man finder indholdet for dårligt i forhold til kursernes varighed.

Hr. Poulsgaard henviste til en artikel forleden dag i et dagblad. Det var en nordjysk borgmester, der udtalte, at han efter at have deltaget i et sådant kursus mente, det var skønne, spildte kræfter, idet indholdet var irrelevant og man i store dele af den tid, kurset varede, var ubeskæftiget. Disse udtalelser blev fulgt op af en af borgmesterens embedsmænd, der udtalte, at indholdet ikke gav ham noget, han kunne bruge i hverdagen.

Disse § 9-kurser, som de jo populært kaldes, er delt op i tre hovedgrupper, ét for bygge- og anlæg, ét for kontor og administration og endelig ét for virksomheder generelt. Hr. Poulsgaard var inde på betalingen. Jeg tør slet ikke regne ud, hvad det i virkeligheden vil koste, fordi det næsten er uoverskueligt, hvilke repræsentanter der skal på disse kurser. Men vi kan da i alle tilfælde regne ud, at når der alene inden for den offentlige sektor er ca. 500.000 ansatte og det er 10 pct., der skal deltage i disse kurser, må det dreje sig om ca. 50.000 mennesker. Efter den opgørelse, der foreligger fra Esbjerg kommune – og den er sikkert justitsministeren bekendt – skal man i Esbjerg have 600 kursister, som vil koste 410.000 kr., man skal have folk til at erstatte dem i arbejdet, det koster 960.000 kr., og endelig skal man have overtidsbetaling til 320.000, således at hver kursist vil komme op på 2.800 kr.

Jeg vil altså gerne spørge, om arbejdsministeren vil være med til at se på en nedsættelse, således at man i alle tilfælde derigennem kunne spare nogle af de mange penge, disse kurser koster.

Arbejdsministeren (Svend Auken):

Jeg har givet en del af svaret på dette spørgsmål i mit svar til hr. Poulsgaard og skal kun tilføje, at jeg ikke har noget ønske om at nedsætte antallet af timer fra 32 til 16. Det vil være spørgeren bekendt, at dette antal er aftalt mellem Landsorganisationen og de øvrige lønmodtagerorganisationer på den ene side og arbejdsgiverorganisationerne på den anden side.

Man kan altid diskutere, hvor godt indholdet er i disse kurser, og derfor foregår der en fortsat bestræbelse mellem parterne og i et samspil med arbejdstilsynet og arbejdsmiljøfonden for at gøre kursernes indhold så godt som muligt, men jeg har lidt svært ved at forstå baggrunden for den megen kritik af, at en masse almindelige ansatte, som gør et stykke sikkerhedsarbejde enten inden for den private sektor eller inden for den offentlige sektor, sikres et minimum af en uddannelse svarende til 32 timer, som endda er fastlagt af arbejdsmarkedets parter selv.

Svaret er altså, at jeg ikke vil være med til at afkorte den lovpligtige uddannelse af sikkerhedsrepræsentanter.

Niels Andersen (KF):

Jeg mener stadig væk, der er tale om en ineffektiv uddannelse. Næstformanden i Kommunernes Landsforening har udtalt, at den vejledning, Kommunernes Landsforening har udsendt, sandsynligvis ikke er tilstrækkelig, idet man i alle tilfælde i den offentlige sektor ikke har tænkt på specielle kurser netop for de offentligt ansatte; jeg pegede før på, at det i alle tilfælde er et meget, meget stort beløb, det kommer til at dreje sig om. Derfor vil jeg gerne videre spørge, om arbejdsministeren ikke finder det rimeligt, at vi tænker på en nedsættelse af timeantallet.

Jeg synes, man kunne lave holdene meget større end det nuværende maksimum på 18. For det er voksne mennesker, man underviser, og de er i stand til at kapere hurtigere end børn.

[Niels Andersen]

Jeg har naturligvis intet imod arbejdsmiljøloven, men vi må have retningslinjer, vi kan lære at leve med, og i sparetider som disse finder jeg at en nedsættelse absolut må tages under overvejelse.

Arbejdsministeren (Svend Auken):

Jeg skal kun gentage, at jeg ikke ønsker at nedsætte antallet af timer i kurset. Jeg er enig i, at man kan gøre meget for at forbedre kursernes kvalitet. Hvis man skal diskutere noget i den forbindelse, kan det alene være spørgsmålet i en aftale mellem parterne fra arbejdsmarkedet om, hvilke grupper der skal gennemgå denne uddannelse.

Jeg synes i øvrigt, det er lidt overraskende, når man tager i betragtning, hvor mange penge vi i dette land anvender til uddannelse, og de omkostninger, vi har som følge af dårligt arbejdsmiljø, at man så netop vil angribe en beskeden, men efter min opfattelse absolut nødvendig indsats for at forbedre arbejdsmiljøet i samfundet, uanset om det gælder offentligt eller privat ansatte.

Poulsgaard (FP):

Jeg vil bare gerne bede ministeren dokumentere, hvor i hvert fald undertegnede har angrebet arbejdsmiljøet i forbindelse med uddannelsen af sikkerhedsrepræsentanter. Jeg har nævnt, at borgmesteren i Løgstør og en lang række mennesker har udtalt, at det er spild af tid, og at de bare ønsker at få kursene effektiviseret, sådan at vi får noget udbytte ud af de mange millioner kroner, de koster. Derfor synes jeg ikke, ministerens sidste bemærkning passer rigtig i denne sammenhæng.

Formanden:

Jeg kan se, at hr. Niels Andersen gerne ville have ordet igen, men efter de lidt stramme regler, vi har, kan det desværre ikke lade sig gøre.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. 118

9) Til *arbejdsministeren* af:

Kurt Hansen (VS):

»Vil ministeren redegøre for, hvilke grupper blandt de arbejdsløse der denne gang

skal holde for i regeringens aktuelle bestræbelser på at spare mindst 200 mill. kr. på arbejdsløshedsdagpengene?»

Skriftlig begrundelse

En besparelse på mindst 200 mill. kr. svarer til, at ca. 3.000 arbejdsløse skal have frataget arbejdsløshedsunderstøttelsen permanent.

Ifølge dagbladet Information mener regeringen, at pengene kan spares, fordi en stor del ledighedserklæringer er forkert udfyldt. Ifølge regeringen er der ca. 3.000 arbejdsløse, der hver dag hele året rundt får udbetalt arbejdsløshedsunderstøttelse på grund af forkert udfyldt ledighedserklæring. Det må formodes, at disse mennesker skal i karantæne på grund af såkaldt arbejdsvægring.

Er denne formodning rigtig – og det er der grund til at frygte – svarer det til, at 70.000 arbejdsløse skal have karantæne, hvis man forudsætter førstegangskarantæne.

Arbejdsministeren har tidligere, da den såkaldte paradoksrapport var til diskussion i arbejdsmarkedsudvalget, været meget lydør over for de borgerliges krav om bål, brand og karantæne over for de arbejdsløse. Disse krav fra højrefløjen er aktuelt forstærket af netop paradoksrapporten.

VS opfatter paradoksrapporten som overfladisk og usaglig. Den minder om bestillingsarbejde, der skal retfærdiggøre usaglige indgreb, indgreb, der reelt vil være udtryk for, at socialdemokratiet bøjer af over for højrefløjens hetz.

Hvis de 200 mill. kr. mod spørgerens forventning ikke hovedsagelig skal spares gennem karantæner, må ministeren redegøre for besparelsen og dens konsekvenser.

Arbejdsministeren (Svend Auken):

Jeg er lidt overrasket over såvel selve spørgsmålet som den begrundelse, hr. Kurt Hansen anfører for spørgsmålet. Det er rigtigt, at jeg har oplyst over for finansministeriet, at vi forventer en mindredgift vedrørende arbejdsløshedsdagpenge, som vi skønsmæssigt kan opgøre til ca. 200 mill. kr. på årsbasis. Dette ændrede skøn har imidlertid intet med sparebestræbelser i form af nedskæringer at gøre. Sagen er, at arbejdsdirektoratet gennem et forstærket tilsynsarbejde i den senere tid har erfaret, at der i et vist om-

[Arbejdsministeren]

fang udbetales dagpenge på et ikke korrekt grundlag; der er nogle medlemmer, der får for lidt udbetalt, og nogle, der får for meget.

Det behøver ikke at dreje sig om ret mange penge for det enkelte medlem, men med det antal arbejdsløse, vi desværre har, og med de store udgifter, vi har til dagpenge, kan selv små fejl blive til en stor samlet udgift.

Det, der nu sker, er, at vi yderligere forstærker arbejdet på at sikre, at de ledige får udbetalt netop de dagpenge, de har krav på, og hverken mere eller mindre, og jeg synes ikke, det på nogen måde kan udløse angreb fra nogen, medmindre man mener, at det i sig selv er en trussel mod den sociale tryghed for de arbejdsløse, at de får udbetalt de dagpenge, de har krav på.

I spørgsmålets begrundelse, hvis tankegang jeg som sagt ikke forstår, nævner hr. Kurt Hansen både vægringskarantæne og den såkaldte paradoksrapport. Jeg kan ikke se, hvad denne rapport, der handler om et vist misforhold mellem antallet af ledige og mangelen på arbejdskraft, har med denne sag at gøre, og jeg ser derfor heller ingen grund til at gå ind i en diskussion med hr. Kurt Hansen derom. Jeg kan sige, at hvis folk afgiver urigtige oplysninger til deres arbejdsløshedskasse, vil det selvfølgelig kunne udløse karantæne efter de normale regler, men et tal i den størrelsesorden, som hr. Kurt Hansen anfører, og med den begrundelse kan der aldrig blive tale om.

Kurt Hansen (VS):

Der sker jo hele tiden en lang række nedskæringer og begrænsninger i de arbejdsløses økonomiske situation, og derfor må vi, hver gang der i pressen er en lille sag om forringelser for de arbejdsløse, tage den op og diskutere den her i folketinget. Jeg er selvfølgelig glad for, at ministeren nu fortæller, at det ikke er meningen, at man på forskellig måde vil straffe de folk, som vil komme i klemme, hvis arbejdsministeren giver de borgerlige partier den indrømmelse, som man kunne fornemme han var ved at give dem i forbindelse med diskussionen af paradoksrapporten i folketingets arbejdsmarkedsudvalg, men det er unægtelig noget forrykt, hvis det er rigtigt, som det er refereret i dagbladet Information fra den 29. november, at der faktisk

kan spares 250 mill. kr. på forkert udfyldte ledighedserklæringer. Når man hører et begreb som »forkert udfyldte ledighedserklæringer«, får man eller i hvert fald jeg en forestilling om, hvad vores arbejdsminister har i sinde: så drejer det sig om nedskæringer over for de arbejdsløse, for ministeren udviser gentagne gange en ufattelig fantasi, når det gælder om at ramme marginalgrupper blandt de arbejdsløse og på arbejdsmarkedet i det hele taget. Jeg vil gerne vide, hvordan man vil spare disse 200 mill. kr., hvordan man vil mindske de samlede udbetalinger med dette beløb, hvis man ikke vil gribe ind over for det såkaldte paradoksproblem på de borgerliges præmisser, som man har været meget tæt på at gøre i forbindelse med diskussionen i arbejdsmarkedsudvalget.

Endelig vil jeg gerne stille det tillægs-spørgsmål, om ministeren vil afvise at komme med noget som helst initiativ i forbindelse med denne helt utilstrækkelige og aldeles manipulatoriske paradoksrapport, som er blevet udarbejdet ganske og aldeles på Arbejdsgiverforeningens betingelser. Det er Arbejdsgiverforeningen, der har lavet hele den paradoksrapport; LO har været drønende tavse, og det må vi beklage. Vil arbejdsministeren afvise denne rapport som grundlag for nogen former for lovmæssige eller administrative ændringer, som vedrører de arbejdsløse?

Arbejdsministeren (Svend Auken):

Hr. Kurt Hansen spurgte mig, hvad jeg mente med en »forkert udfyldt ledighedserklæring«. Det kan jeg besvare ganske enkelt, der er ikke noget ideologisk i dette. Det er en ledighedserklæring, der indeholder forkerte oplysninger. At det skulle være en stramning, når folk, der afgiver forkerte oplysninger og derfor får henholdsvis for lidt eller for meget udbetalt, rent faktisk som følge af, at man får et bedre grundlag gennem ledighedserklæringerne, får lige netop det, de har krav på – at det skulle være en stramning over for marginalgrupper på arbejdsmarkedet, er en påstand, som jeg tror selv ikke VS-Bulletin ville trykke en artikel om, selv om man intet skal forsværge.

Men selvfølgelig vil vi gøre noget ved det reelle paradoksproblem, der findes i samfun-

[Arbejdsministeren]

det, hvor det som følge af manglende uddannelsesmuligheder ofte er sådan, at der er et misforhold mellem den ledige arbejdskraft og den efterspørgsel, virksomhederne har. Går der eksempelvis et stort antal ikke-uddannede ledige kvinder, og efterspørges der fra virksomheden faglærte mænd, er det jo svært at imødekomme dette med de ledige, vi har, men alt, hvad der kan gøres for at nedbringe dette problem gennem positive arbejdsmarkedsforanstaltninger, vil regeringen selvsagt prøve at gøre.

Kurt Hansen (VS):

Det er muligt, at der ikke ligger noget ideologisk i spørgsmålet om de forkert udfyldte ledighedserklæringer, men det kan for en lang række arbejdsløse komme til at betyde noget meget kontant derved, at der kommer til at mangle kontanter. På den måde kan arbejdsministerens bestræbelser på at gribe ind over for disse såkaldt forkert udfyldte ledighedserklæringer blive et vældigt anslag mod de arbejdsløse.

Så vil jeg gerne vide, hvorfra arbejdsministeren ved, at paradoksproblemet eksisterer. I denne paradoksrapport siger arbejdsdirektoratet: i det omfang, paradoksproblemet foreligger, må det forklares i en kombination af flere årsager. Hvor ved arbejdsministeren det fra? Arbejdsdirektoratet ved det ikke. De eneste, der ved det, er Dansk Arbejdsgiverforening og arbejdsministeren. Jeg har ikke set nogen efterfølgende rapport om denne såkaldte paradoksrapport. Kommissoriet for den gruppe, der skulle udarbejde denne paradoksrapport, var, at der skulle laves en grundig analyse; det står direkte i kommissoriet. Arbejdsministeren vil da ikke kalde denne gang makværk udarbejdet af Dansk Arbejdsgiverforening for en grundig analyse. Det vil jeg gerne have et svar på fra arbejdsministerens side.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. 106

10) Til *miljøministeren* af:

Halvgaard (FP):

»Hvornår venter ministeren at fredningssagen vedrørende den nordlige del af Mols Bjerger kan afsluttes?«

Skriftlig begrundelse

For 16 år siden startede fredningsplanlægningen af Mols Bjerger, og siden er fredningen af den sydlige del bragt til ende.

Der mangler stadig fredning af den nordlige del på 1200 ha. Der foreligger en fredningspåstand af 1977, men siden er der ikke rigtig sket noget. Det er uforståeligt for de mange lodsejere, at der skal gå så mange år og nok lidt flere endnu, før de kan få endelig besked om fredning og dens konsekvenser.

Der er før spurgt om den samme fredningssag i en onsdagsspørgetid, men meget er der ikke sket siden april 1978.

Halvgaard (FP):

Baggrunden for mit spørgsmål er en fredningssag for et område på Mols, der nu efter 16 års forløb endnu ikke er afsluttet. I 1963 blev der godkendt en fredningsplan for området. 11½ år senere, i 1974, blev fredningsplanen til en fredningssag med mulighed for erstatning til lodsejerne. Sagen blev i 1978 forelagt den daværende miljøminister, Niels Matthiasen, der fandt det urimeligt, at en fredningssag kunne trække så længe ud, og gjorde gældende over for fredningsnævnet, at sagen burde afsluttes i løbet af 1978.

Siden er der intet sket. I 16 år har lodsejerne levet i uvished og har siden 1974 været afskåret fra at disponere over deres ejendom. De har været afskåret fra at foretage ændringer af bygninger, beplantning af arealer osv. og har derfor i stor udstrækning lidt betydelige økonomiske tab på grund af sløseri fra myndighedernes side, som man simpelt hen ikke kan være bekendt, og som kun kan betegnes som slendrian.

Beboerne føler sig til grin; enhver ved, hvor fordyrende det er at udskyde f.eks. et byggeri. Det er endvidere oplyst, at lodsejere, der har fredskovpligtigt areal på deres grund, og som i 1963 fældede i skoven og derfor ifølge fredskovpligten skulle genplante, pludselig fik besked fra Hedeselskabet om, at de ikke måtte gøre det på grund af fredningsplanen. Det vil sige, at de pågældende lodsejere ikke blot er i klemme mellem to bestemmelser: genplantningspligten og fredningsplanen, men også har haft et betydeligt økonomisk tab.

Det er derfor forståeligt, at lodsejerne på Mols efterhånden har mistet tålmodigheden

[Halvgaard]

og nu ønsker besked, og derfor vil jeg gerne spørge miljøministeren, hvornår miljøministeren venter at fredningsplanen vedrørende den nordlige del af Mols Bjerger kan afsluttes.

Miljøministeren (Ivar Nørgaard):

Som min forgænger forstår jeg godt lodsejernes utålmodighed, og jeg beklager også, at der skal gå så lang tid med en sådan fredningssag. Det er dog ikke helt rigtigt, som hr. Halvgaard siger, at der, siden min forgænger sagde noget her fra talerstolen, slet ikke er sket noget. Det er sådan, at en arbejdsgruppe, der består af repræsentanter for de lokale frednings- og skovmyndigheder samt naturfredningsrådet, i oktober har sendt et revideret udkast til plejeplan for Molsområdet til Århus amtsråd. Jeg har fået oplyst, at sagen har været behandlet på møder i amtsrådet i oktober og november, og vi regner med, at amtsrådet kan behandle sagen nu i december 1979, således at den endelige plejeplan kan forelægges de enkelte lodsejere og de kan fremkomme med deres bemærkninger til planen samt til den øvrige del af fredningssagen over for fredningsnævnet. Det forventes at ske først i det nye år. Når sagen derefter bliver afsluttet af fredningsnævnet, skal den på grund af de økonomiske konsekvenser forelægges for overfredningsnævnet. Men jeg deltager som sagt i beklagelsen af, at der er gået så lang tid.

Halvgaard (FP):

Jeg takker for svaret, og jeg er også glad for, at miljøministeren beklager den lange vej og den lange tid, det har taget. Men på samme måde som miljøministeren er positiv i dag, var den tidligere miljøminister også positiv, uden at der af den grund kom en afslutning på sagen. Jeg har forstået det sådan ved gennemlæsning af de forskellige papirer, at der simpelt hen er kompetencestridigheder mellem fredningsplanudvalget, der nu hedder amtsfredningskontoret, statsskovvæsenet og Hedeselskabet. Mit tillægsspørgsmål skal derfor være, om miljøministeren omgående vil foranledige, at lodsejerne får tilladelse i hvert fald til genplantning af de arealer, der nu i mange år har ligget uudnyttet hen. Jeg mener ikke, at man i den situation, Danmark befin-

der sig i, kan tillade sig ikke at udnytte den landbrugsjord, som er til rådighed.

Miljøministeren (Ivar Nørgaard):

Det er jo netop plejeplanen, der er afgørende for, hvordan der kan beplantes, og som jeg netop oplyste, er der udarbejdet et udkast til en sådan plejeplan, som skal forelægges de lodsejere, som hr. Halvgaard omtaler, og de skal have lejlighed til at fremkomme med deres bemærkninger til planen. Jeg mener, man nu er kommet så langt, at disse lodsejere kan se en ende på det, og jeg synes ikke, det ville være rimeligt over for lodsejerne, at man begyndte at handle på grundlag af et udkast til en plan, som ikke er blevet godkendt af lodsejerne.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. 109

11) Til *industriministeren* af:

Ib Christensen (DR):

»Agter ministeren at lade monopoltilsynet undersøge Skandinavisk Holdings forhold foranlediget af dets opkøb af diverse virksomheder?«

Skriftlig begrundelse

Ifølge dagbladet Aktuelt (28. november 1979) har Skandinavisk Holding opkøbt en række virksomheder inden for dansk kædehandel med dagligvarer samt inden for møbelindustrien.

»Skandinavisk Holdings kapital er øjensynlig fremkommet gennem Skandinavisk Tobakskompagni, der behersker 98 pct. af alt cigaretsalg her i landet.

Der er intet odiøst i, at en koncern søger at sprede risikoen gennem flersidige investeringer og aktiviteter, men hvis baggrunden er et reelt markedsmonopol eller f. eks. store likvide midler fremkommet gennem tobaksbeskatningen, må det være en offentlig interesse at få sagen undersøgt.

Industriministeren (Erling Jensen):

Det påhviler efter monopolloven tilsynet på eget initiativ at gennemføre undersøgelser, der har relation til monopol- og prislovens bestemmelser. Til brug ved besvarelse af

[Industriministeren]

spørgsmålet har tilsynet givet mig følgende oplysninger:

»Skandinavisk Tobakskompagni har siden selskabets stiftelse i 1961 været anmeldt til monopoltilsynets register, og tilsynet fører i medfør af bestemmelserne i monopolloven løbende kontrol med selskabets prisberegning og med selskabets indtjening. I det omfang andre virksomheder, der overtages af Skandinavisk Holding, falder ind under bestemmelserne i monopolloven som dominerende på deres vareområde, vil deres prisberegning ligeledes blive omfattet af tilsynets kontrol. Tilsynet fører løbende kontrol med Brdr. Justesens prisfastsættelse, medens de i dagblade og Aktuells artikel af 28. november 1979 nævnte møbelfabriker hidtil ikke er anset for omfattet af bestemmelserne i monopolloven.«

Af disse oplysninger fremgår det, at monopoltilsynet er opmærksom på de forhold, der har motiveret spørgsmålet, og jeg har derfor ingen anledning til – og ej heller nogen mulighed for – at gribe ind i monopoltilsynets administration af loven.

Ib Christensen (DR):

Jeg vil gerne takke ministeren for svaret. Jeg går ud fra, at vi gennem monopoltilsynets offentliggørelse får nærmere at vide, hvad monopoltilsynet får ud af den undersøgelse.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. 120

12) Til indenrigsministeren af:

Alfred Hansen (DR):

»Mener ministeren ikke, at Egebjerg kommune har begået en fejl ved i 1970 at sende brøndgraver Einar Christensens hus i Stenstrup på tvangsauktion for at inddrage en skatterestance på 1.744 kr., og at kommunen burde havde gjort udlæg i løsøre, før den gik så drastisk til værks som at sende en families hjem på tvangsauktion?«

Skriftlig begrundelse

Det fremgår af flere dagblade, bl. a. B.T. den 29. oktober 1979, Politiken den 27. november 1979, Fyens Stiftstidende den 28. november 1979 og Jyllands-Posten den 28. no-

vember 1979, at brøndgraver Einar Christensen, Stenstrup, af Egebjerg kommune på Sydfyn fik sit hus sendt på tvangsauktion for en skatterestance på kun 1.744 kr.

Det forekommer urimeligt, at et så beskedent beløb som 1.744 kr. skal være årsag til, at en familie bliver tvunget fra sit hus.

Det er over for mig oplyst, at tvangsauktionen fandt sted den 23. juli 1970. Det er endvidere blevet oplyst, at ejendomsskylden på auktionstidspunktet var 100.000 kr., men at huset blev solgt for 25.000 kr.

Indenrigsministeren (Henning Rasmussen):

Ifølge den kommunale ejendomsskatte-lovs § 27 skal ejendomsskatter og visse andre afgifter, der ikke er betalt inden for en nærmere angivet frist, søges inddrevet ved udpantning, og efter den samme lovs § 29 er der pante- og fortrinsret for skatte- og afgiftsbeløb i den ejendom, som ejendomsskatterne vedrører.

Forholdet er altså det, at der består en ret, men ikke en pligt, til for kommunen at inddrive ejendomsskatterestancer ved udpantning i den pågældende faste ejendom, og i mange tilfælde – navnlig når det drejer sig om mindre restancer – vil det derfor være naturligt og mere hensynsfuldt over for skyldneren at foretage udpantning i andet end den faste ejendom, f. eks. i kontantbeløb, fordringer eller løsøre. Men om der i det tilfælde, spørgsmålet drejer sig om, kunne have været anvendt en anden fremgangsmåde end den fulgte, har jeg ikke mulighed for at udtale mig om, og jeg må derfor henholde mig til den anførte generelle besvarelse. Men det er nok rigtigst, at jeg for en ordens skyld tilføjer, at kommunens handlemåde efter det, der foreligger oplyst over for mig, ikke har været ulovlig.

Så vil jeg gerne tilføje, at der med virkning fra 1. januar 1979 er gennemført nye regler om tvangsauktion, bl. a. med det sigte at begrænse antallet af tvangsauktioner over fast ejendom. Jeg kan oplyse om disse regler, at fogedretten, når den har modtaget anmodning om tvangsauktion over fast ejendom, skal indkalde skyldneren til et vejledningsmøde, hvis ejendommen benyttes til beboelse for skyldneren eller familien, eller hvis fogedretten i øvrigt finder behov for et sådant møde. Ligeledes skal fogedretten underrette

[Indenrigsministeren]

rekvirenten af auktionen og om fornødent det sociale udvalg om indkaldelsen til mødet. På mødet skal man vejlede skyldneren om virkningerne af anmodningen om tvangsauktion, og fogedretten kan udsætte sagen i indtil 4 uger, for at skyldneren kan søge at få forholdene klaret. I særlige tilfælde kan fogedretten yderligere forlænge fristen, og endvidere kan retten når som helst under auktionssagen beskikke en advokat for skyldneren, hvis der er et særligt behov for advokatbistand, og hvis skyldneren i øvrigt opfylder de økonomiske betingelser for fri proces.

Efter at disse regler er indført, vil jeg anse det for højst usandsynligt, at der fremtidig skulle blive tale om, at en familie mister sit hus på grund af en mindre skatterestance, og det er for så vidt det væsentligt positive, der er sket inden for det sidste års tid i sager af den art.

Alfred Hansen (DR):

Jeg siger tak til ministeren for svaret. Det, jeg havde spurgt om, var, om der var sket en fejl, da brøndgraver Einar Christensens hus i Stenstrup kom på tvangsauktion i 1970, fordi Einar Christensen skyldte 1.744 kr., og her er det værd at gøre opmærksom på, at det var i personlige skatter, ikke ejendomsskatter. Endvidere er det værd at gøre opmærksom på, at huset på tvangsauktionen blev solgt for 25.000 kr., selv om vurderingen på daværende tidspunkt var 100.000 kr., og vi ved jo alle, at den faktiske handelsværdi normalt ligger betydeligt over selve vurderingen.

Jeg har gravet lidt i de gamle love og har fundet ud af, at der eksisterer en lov, som stammer helt tilbage fra 1873, nemlig lov nr. 36 af 29. marts 1873, af hvilken lov det ganske klart fremgår, at skyldneren ved udpantning for personlige skatter har en påvisningsret, altså at han kan udpege det, der eventuelt skal gøres udlæg i. Det er ikke mit indtryk, at skyldneren på nogen måde har haft mulighed for at påvise, hvad han har foretrukket der skulle gøres udlæg i.

Jeg mener, der er to ting, som kommunen først og fremmest burde have gjort udlæg i for denne meget beskedne skatterestance, nemlig dels løsøre, dels den sparekassebog med ca. 14.000 på, jeg kan oplyse fandtes på daværende tidspunkt.

Jeg er vidende om, som ministeren oplyste, at der er kommet en ny lov foranlediget af andre uheldige tilfælde af tvangsauktion her på det sidste, men det redder jo ikke dem, der er kommet i klemme før denne lov, at man nu har vedtaget en lov, som måske kan forhindre tilsvarende overgreb fremover.

Jeg vil gerne spørge ministeren, om ministeren har indtryk af, at der foregår, eller om han vil foretage, en undersøgelse af, om den skat til amt og kommune, som hr. Einar Christensen ikke har betalt siden 1969 efter hvert år at have udfyldt sin selvangivelse, og som han ikke er blevet rykket yderligere for, er blevet indbetalt af hans opholdskommune, Egebjerg kommune.

Indenrigsministeren (Henning Rasmussen):

I anledning af det supplerende spørgsmål vil jeg gerne sige, at det, så vidt jeg kan se, ikke er en sag, der henhører under indenrigsministeriet. I øvrigt vil jeg sige, at der her er tale om en sag, der er 9 år gammel, og som aldrig har været forelagt indenrigsministeriet, og indenrigsministeriet har derfor ikke kendskab til sagen og til de samlede omstændigheder, der førte til kommunalbestyrelsens beslutning. I det hele taget er det en sag af en art, hvor det spørgsmål, der bliver stillet til mig, nok ligger i udkanten af, hvad indenrigsministeren som minister har et ansvar for. Væsentlige dele af det henhører under domstolene, andre dele hører under andre ministerier.

Alfred Hansen (DR):

Det er klart, at skyldneren har haft i hvert fald en teoretisk mulighed for at køre sagen via domstolene, men vi ved jo alle, at det ikke altid er så let for, skal vi sige manden på gulvet at rejse en sådan sag. Jeg synes i og for sig også, at man både som folketingsmedlem og som minister, ja, i det hele taget som folkevalgt, herunder også til amtsråd og kommunalråd, har en pligt til at sørge for, at folk ikke kommer i klemme i det bureaukratiske system.

Jeg vil prøve at undersøge de nærmere omstændigheder ved den procedure, som kommunen har anvendt, for at finde ud af, om kommunen har anvendt den rigtige procedure, og det skal være udslagsgivende for, om jeg vil fortsætte forskellige kulegrav-

[Affred Hansen]

ningsarbejder via diverse udvalg i folketin-
get.

Jeg vil gerne til sidst spørge ministeren, om ikke han finder det betænkeligt, at dommerne ved en tvangsauktion tillader salg af fast ejendom til et beløb af 25.000 kr., når vurderingen er 100.000 kr. Burde dommerne ikke have grebet ind her? Der har kun været én, der har budt på ejendommen, nemlig en ejendomshandler. Jeg finder det meget betænkeligt, at man på den måde jager familier fra hus og hjem og stort set forærer deres faste ejendom væk bagefter.

Indenrigsministeren (Henning Rasmussen):

Hr. Alfred Hansen må gøre mig den tjeneste, såfremt han ønsker at stille spørgsmål, der ligger så langt fra det oprindelige spørgsmål, at orientere mig på forhånd.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. 101

13) Til *undervisningsministeren* af:

Eva Møller (KF):

»Hvad agter ministeren at foretage på baggrund af oplysningerne om, at den gennemsnitlige udgift pr. studerende ved Roskilde universitetscenter er to-tre gange større end ved de øvrige universiteter?«

Skriftlig begrundelse

Det fremgår af oplysninger i Berlingske Tidende den 28. november, at en samfundsfagsstuderende ved RUC koster 38.000 kr. pr. år. På Københavns universitet er de tilsvarende udgifter 9.000 kr. og i Århus 19.000 kr. For de humanistiske fag 21.000 kr. på RUC og henholdsvis 12.000 og 11.000 i København og Århus. Disse tal viser meget klart, at Roskilde universitetscenter er særdeles urentabelt i drift. Konsekvensen må være, at universitetet gradvis afvikles og de studerende overføres til Københavns universitet.

Undervisningsministeren (Dorte Bennedsen):

Jeg kan oplyse, at de udgiftstal pr. studerende, som nævnes i begrundelsen for spørgsmålet, tilsyneladende i hvert fald, stammer fra nogle statistiske beregninger foretaget i undervisningsministeriet i foråret

1977 og 1978. Af de samme beregninger kan man også se, at naturvidenskabsstuderende kostede 46.000 kr. pr. år ved Københavns universitet og Århus universitet, men kun 38.000 kr. ved RUC. Og for de humanistiske fag var tallet 30.000 kr. ved Ålborg universitetscenter, men kun 21.000 kr. ved RUC.

Jeg nævner disse supplerende tal, fordi de viser, at man skal være forsigtig med at drage helt så håndfaste konklusioner af gennemsnitsberegninger som dem, fru Eva Møller har draget.

Forklaringen på variationerne ligger i det forskellige stade, udbygningen af universitetscentre og universiteter befinder sig på med hensyn til apparatur, lærerkræfter og ikke mindst studentebestand. Hertil kommer, at antallet af registrerede studerende ved universiteterne er betydelig større end antallet af ressourcebelastende studerende i modsætning til forholdene ved universitetscentrene.

Og når dette er sagt, skal jeg indrømme, at tilgangen af studerende ved RUC ikke er tilfredsstillende og ikke på alle måder lever op til forventningerne, og det må selvfølgelig give anledning til overvejelser.

Jeg har netop modtaget en redegørelse fra tilsynsrådet ved RUC, en analyse om tilgangs- og bestandstal, og den er sendt til høring på centeret. Når centerets kommentarer til denne analyse foreligger, vil hele materialet nærmere blive overvejet og behandlet i ministeriet, og inden det sker, finder jeg det ikke hensigtsmæssigt at komme nærmere ind på en drøftelse af mulige foranstaltninger omkring centeret. Jeg vil dog godt røbe, at resultatet af mine overvejelser næppe vil blive et forslag om en ren og skær nedlægning af centeret.

Eva Møller (KF):

Jeg vil da gerne takke undervisningsministeren for, at hun vil komme med nogle overvejelser omkring Roskilde universitetscenter, når hun har hørt, hvad centeret har sagt til tilsynsrådets rapport. Jeg vil i den forbindelse gerne gøre opmærksom på, at tilsynsrådet i den samme rapport har påpeget, at vi nu investerer ca. 70 mill. kr. årligt i Roskilde universitetscenter, og tilsynsrådet siger, at vi ikke investerer dem på en rentabel måde. Jeg vil da gerne høre, om dette ikke også giver

[Eva Møller]

undervisningsministeren anledning til nogle bemærkninger.

Da vi i sin tid gik ind for oprettelse af Roskilde universitetscenter, var det, fordi man ønskede en aflastning af København, og man ønskede, at det skulle fungere rentabelt. Vi ser i øjeblikket ingen aflastning af København, og vi ser, med tilsynsrådets ord, heller ingen rentabel funktion.

Jeg skal dertil sige, at vi i det konservative folkeparti ikke i dag foreslår og heller ikke på noget tidligere tidspunkt har foreslået en nedlæggelse af Roskilde universitetscenter, men en afvikling, en overførsel af de studerende til Københavns universitet, fordi vi mener, at der her sker en mere rentabel udnyttelse af skatteydernes penge, og det mener vi at vi alle kan være interesseret i i den nuværende økonomiske situation.

Men jeg vil altså gerne have undervisningsministerens kommentar til tilsynsrådets bemærkning om, at pengene ikke udnyttes rentabelt.

Undervisningsministeren (Dorte Bennedsen):

Jeg oplyste for et minut siden, at jeg ikke fandt det rimeligt, før jeg havde centerets kommentarer til tilsynsrådets rapport, at gå ind i en analyse, og disse synspunkter står jeg stadig fast ved.

Eva Møller (KF):

Jeg må naturligvis beklage, at jeg ikke kan få et klarere svar, men jeg vil gerne sige, at for os er det i hvert fald et alvorligt problem, at Roskilde universitetscenter kører og altid har kørt så fantastisk dårligt, at man hele tiden har skullet bruge mange af samfundets penge på at sætte dette universitetscenter under en eller anden form for administration.

Vi synes også, det er beklageligt, at frafaldsprocenten nu er blevet så høj, som den er, nemlig en 40-50 pct. For bare et års tid siden var den kun på 35 pct. Vi synes stadig væk ikke, det er rimeligt, at man bruger disse mange penge, og vi synes, at tallene må gøre indtryk.

Så er det da rigtigt, at der er forskel på et universitet og et universitetscenter, men vi mener stadig væk, at man burde kunne køre lige så rentabelt i Roskilde som alle andre steder. Vi vil bede ministeren meget om at se på tilsynsrådets rapport og sikre en rentabel

udnyttelse af statens midler, også på dette område.

Hermed sluttede spørgsmålet, og spørgetiden var dermed til ende.

Skriftligt besvarede spørgsmål:

Formanden:

Fra de pågældende ministre er modtaget skriftlig besvarelse af spørgsmål stillet af følgende medlemmer af folketinget:

Poulsaard: spm. nr. 38.

Lilli Gyldenkilde: spm. nr. 43.

Lis Starcke: spm. nr. 52.

Ernst Schmidt: spm. nr. 54 og 64.

Jørgen Junior: spm. nr. 56.

Blæsbjerg: spm. nr. 58.

Glistrup: spm. nr. 61, 67, 68 og 69.

Flemming Jensen: spm. nr. 62.

Thorndahl: spm. nr. 63.

Camre: spm. nr. 65.

Steen Folke: spm. nr. 79.

Askjær Jørgensen: spm. nr. 82-86.

Bernhard Baunsgaard: spm. nr. 89.

Inge Krogh: spm. nr. 92 og 93.

Spm. nr. 38

Til *arbejdsministeren* (14/11 79) af:

Poulsaard (FP):

»Hvilke initiativer vil ministeren tage for at forhindre, at unge arbejdsbeskæftigede pjækker fra det, de er sat til, således at man f.eks. i Fåborg kommune kan notere en fraværspå 50 blandt unge arbejdsbeskæftigede?«

Begrundelse

I Jyllands-Posten fra den 14. november 1979 kan man læse, at tillidsmanden for kommunalarbejderne i Fåborg, Harald Christensen, siger, at de unge, som kommunen ansætter til beskæftigelsesarbejde for at afhjælpe ungdomsarbejdsløsheden, har omkring 50 procent sygedage. Og når de ikke er på arbejde, kan de træffes rundt i byen i beruset tilstand, siger han.

Der er fra statsmagtens side brugt ikke ubetydelige beløb for at afhjælpe ungdomsarbejdsløsheden, nok ikke alle steder med lige

[Poulsgaard]

stor succes. Man ville nok have haft større succes med de unge, hvis der havde været et erhvervsklima, hvor de kunne beskæftiges.

Men dette har regeringens politik jo fået ødelagt.

Den ødelæggelse af dansk erhvervsliv, der har fundet sted, må i hvert fald ikke få til følge, at de unge ganske uden konsekvenser kan blive væk fra arbejdet halvdelen af tiden, for hvis man i en ung alder får det indtryk, at det kan man, uden at der sker noget, vil man jo tage disse dårlige vaner med over i erhvervslivet, den dag det lykkes at finde beskæftigelse til dem dér.

Derfor spørger jeg og er spændt på at høre, hvilke initiativer ministeren har i sinde at tage for at forhindre det misbrug, der finder sted i Fåborg.

Besvarelse (29/11 79):

Arbejdsministeren (Svend Auken):

Indledningsvis vil jeg gerne fastslå, at jeg heller ikke mener, at man generelt skal acceptere fraværsprocenter på beskæftigelsesprojekter af den størrelsesorden, som der har været tale om i det nævnte tilfælde i Fåborg.

Jeg skal derfor også straks oplyse, at der ikke er tale om et typisk eksempel, idet det ved telefonisk henvendelse til nogle udvalgte områder (Ålborg, Vejle, Odense og København) har vist sig, at den gennemsnitlige fraværsprocent på beskæftigelsesarbejder/-projekter ligger på omkring 10 pct.

Det har ved en nærmere undersøgelse af den konkrete sag vist sig, at der er tale om et særlig uheldigt tilfælde, hvor en række faktorer har spillet ind. Arbejdsministeriet har udbedt sig en udtalelse fra arbejdsdirektoratet, der herefter har indhentet en udtalelse fra arbejdsformidlingen i Fåborg.

Af udtalelsen fremgår det, at Fåborg kommune for tiden beskæftiger 7 kvinder og 2 mænd ved udendørs arbejde som opsætning af hegn ved sportspladsen, istandsættelse af plankeværker og børnehaver samt oprydning ved hegn og stier m.v. Af i alt 28 beskæftigelsesarbejdere i 1979 har 6 mænd og 6 kvinder fået arbejde hos private arbejdsgivere.

Af en af arbejdsformidlingen indhentet udtalelse fra beskæftigelsesudvalget i Fåborg fremgår endvidere, at det drejer sig om personer, der enten aldrig har været i arbejde, eller som ikke i længere tid har haft arbejde.

Dette sammenholdt med det forhold, at der hovedsagelig har været tale om kvinder, og med, at de iværksatte beskæftigelsesarbejder for langt de flestes vedkommende har været arbejde, der traditionelt udføres af mænd, giver en del af forklaringen på den store fraværsprocent.

Det kan oplyses, at der i 1978 i Fåborg har været henvist 28 unge til beskæftigelsesprojekter, og at fraværsprocenten på grund af sygdom var ca. 10 pct.

Beskæftigelsesudvalget i Fåborg vil nu tage sagen op til en nærmere undersøgelse.

Jeg kan henholde mig til direktoratets udtalelser, idet jeg dog gerne vil tilføje, at jeg finder det særdeles vigtigt, at den udvikling, der i de senere år har fundet sted med hensyn til en udvidelse af området for beskæftigelsesarbejder, bliver fortsat, således at deltagelse i et beskæftigelsesarbejde eller beskæftigelsesprojekt i endnu højere grad vil sætte deltagerne i stand til at fungere normalt på arbejdsmarkedet, f.eks. med hensyn til mødetider og fravær og forståelse af konsekvenserne af ikke at overholde reglerne på disse områder.

Det er herunder af betydning, at man, især når det drejer sig om unge helt uden arbejds- og erhvervserfaring, integrerer undervisning i beskæftigelsesprojekterne, samt at man i øvrigt tager hensyn til deltagernes forudsætninger.

Spm. nr. 43

Til *justitsministeren* (15/11 79) af:

Lilli Gyldenkilde (SF):

»Vil ministeren forbyde salg af »slyng med 25 stk. stålkugler kaliber 7 mm«, som sælges via et postordrefirma?«

Begrundelse

En slynge til afsendelse af 7 mm stålkugler er efter min mening et våben, og derfor burde den ikke kunne købes via en postordre. Det burde være under våbenloven og dermed ulovligt.

Slyngen med disse stålkugler er et farligt legetøj, og der er jo intet til hinder for, at børn via indsendelse af ordrekupon til postordrefirmaet kan komme i besiddelse af dette farlige legetøj.

Besvarelse (27/11 79):

Justitsministeren (Henning Rasmussen):

Ved en dom af 14. november 1979 har Københavns byret anset en slynge svarende til den i spørgsmålet nævnte for omfattet af våbenlovens § 2, stk. 1, jfr. § 1, stk. 2 b, hvorefter det er forbudt personer under 18 år uden tilladelse at erhverve, besidde, bære eller anvende luft- og fjederbøsser samt ammunition hertil. Retten har fundet at måtte sidestille en sådan slynge, som kan karakteriseres som en avanceret slangebøsse, med en fjederbøsse.

Det følger af byrettens dom, at det efter den gældende lovgivning er forbudt at sælge, f.eks. gennem et postordrefirma, de nævnte slynger til personer under 18 år, som ikke har politiets tilladelse til at erhverve dem. Derimod vil personer over 18 år frit kunne erhverve sådanne slynger.

Justitsministeriet vil lade rettens vurdering af slyngernes forhold til den gældende våbenlov indgå i de overvejelser, som bl.a. på foranledning af en henvendelse fra medlem af folketinget Henning Jensen pågår om en eventuel ændring i våbenlovgivningen, således at heller ikke personer over 18 år vil kunne erhverve slyngerne uden tilladelse.

Spm. nr. 52

Til *justitsministeren* (16/11 79) af:

Lis Starcke (DR):

»Finder ministeren det acceptabelt, at Århus kommune har lagt grunden til en politisk kartoteksførelse ved at bevare protestunderskrifterne vedrørende opførelse af et siloanlæg på havnen?«

Begrundelse

Århus kommunes beslutning om at bevare et kartotek over modstanderne af opførelse af de 78 m høje siloer på havnen harmonerer meget dårligt med såvel grundlovens § 77's bestemmelser vedrørende ytringsfrihed som registerlovens egentlige hensigter med hensyn til begrænsning af kartoteksførelse.

Besvarelse (28/11 79):

Justitsministeren (Henning Rasmussen):

Jeg har ikke nærmere kendskab til den konkrete sag, der er omfattet af spørgsmålet,

men så vidt jeg er orienteret, drejer det sig om underskrifter, der er indkommet i forbindelse med kommunens offentliggørelse og fremlæggelse af et lokalplanforslag for Århus havn.

Da sagen drejer sig om den måde, hvorpå en kommune tilrettelægger sin sagsbehandling, har jeg fundet det rigtigst gennem indenrigsministeriet at gøre tilsynsrådet bekendt med sagen.

Spm. nr. 54

Til *energiministeren* (19/11 79) af:

Ernst Schmidt (FP):

»Hvorfor og på hvilket lovgrundlag vil ministeren til at indføre udlejning af nye olietanke på fordelagtige vilkår til private husejere?«

Begrundelse

Ifølge oplysninger i pressen vil husejere med olietanke, som er mere end 20 år gamle, efter nytår få tilbud fra det offentlige om at leje en ny olietank på fordelagtige vilkår.

Dette vil medføre en skæv konkurrence over for private firmaer og tillige koste yderligere administration, hvilket forekommer urimeligt.

For at få problemet belyst er spørgsmålet stillet.

Besvarelse (27/11 79):

Energiministeren (Poul Nielson):

I »Indstilling om indførelse af naturgas i Danmark«, som er bilag til handelsministerens energipolitiske redegørelse af marts 1979, og som har dannet grundlag for folketingets beslutning om indførelse af naturgas, er det forudsat, at 30 pct. af forbrugerne i et område tilsluttes naturgasnettet i løbet af det første år, området forsynes. En af de opstillede forudsætninger for at opnå denne startdækningsgrad er, at der etableres udlejningsordninger, således at brugere, der står over for at skulle udskifte f.eks. olietanke, bliver tilbudt en lejeordning. Sådanne udlejningsordninger vil samtidig medvirke til at sikre, at der ikke foretages store investeringer i individuelle anlæg, som relativt hurtigt bliver overflødiggjort i forbindelse med tilslutning til et kollektivt varmforsyningsanlæg.

[Energiministeren]

Energistyrelsen optog derfor i forsommeren forhandling med energileverandørerne med henblik på at få etableret sådanne udlejningsordninger. Såvel naturgas- som kraftvarmesiden er inddraget i disse forhandlinger. Forhandlingerne er endnu ikke afsluttet, og den præcise udformning af ordningerne kendes derfor endnu ikke, men det står dog klart, at det er forsyningsselskaberne og ikke det offentlige, der skal forestå udlejningsordningerne.

Spm. nr. 56

Til *socialministeren* (20/11 79) af:

Jørgen Junior (FP):

»Hvad kan ministeren oplyse konkret om det lovforslag, hun tilsyneladende påtænker at fremsætte for at fratage en del borgere retten til folkepension?«

Begrundelse

Ifølge dagens aviser har ministeren i sinde i løbet af januar måned at fremsætte et stærkt administrationskrævende lovforslag om, at folkepensionister fortaber retten til pension, hvis de har en indtægt ved siden af pensionen.

Der tales om, at det er urimeligt, at kontorchefer med en indtægt på flere hundrede tusinde kroner også skal have folkepension. Da det imidlertid også refereres, at forslaget skal give en besparelse til statskassen på ca. 300 mill. kr., virker det ikke, som om ministeren kun tænker på de - i alderen over 67 år - relativt få arbejdsindtægter i nævnte størrelsesorden, men snarere endnu en gang vil straffe de pensionister, der har sparet lidt op og derfor i dag kan supplere folkepensionens grundbeløb med en renteindtægt eller en pensionsforsikringsudbetaling.

Heroverfor må fremskridtspartiet tage kraftigt afstand, da det er uanstændigt at straffe dem, der ikke har levet over evne.

Det er fremskridtspartiets politik, at folkepensionen skal være en ret og ikke en trangbestemt ydelse, der med nød og næppe kan dække de mest nødvendige leveomkostninger, og som tilsiger, at pensionisterne skal gå tiggergang til bistandskontoret for at få hjælp til brændselsudgifter og andre daglige fornødenheder.

Hvis referaterne er korrekte, demonstrerer ministeren en mangel på respekt for vore ældre, der kendetegner en kynisk, velbjærget storbureaukratkapitalist, som selv er sikker på en pension mange gange den, der gives de mange almindelige mennesker, der vil blive berørt af dette forslag.

At fremskridtspartiet i løbet af kort tid fremsætter forslag om en månedlig pension på 3000 kr. til alle folkepensionister - uden at straffe ekstraintægter - skal blot nævnes for at vise, at vi ikke ønsker at fratage vore ældre retten til at blive behandlet som ansvarlige personer. Også af hensyn til bemærkningerne til dette forslag har ministerens svar interesse.

Det, at den virkelige baggrund for ministerens tanker jo imidlertid nok er en accept af bl.a. fremskridtspartiets tanker om, at folkepensionen anstændigvis må hæves, men at hun grundet den førte økonomiske politik får at vide fra finansministeren, at det er der ingen penge til, gør vel ministerens tanker forståelige - men fortsat helt uacceptable.

Det skulle imidlertid glæde mig, hvis ministeren i sit svar kan afkræfte de givne presseforlydender og meddele, at det, hun har i tankerne, er at udligne pensionerne. At hun selv og andre bureaukrater fortsat skal belaste samfundsbudgettet i så meget højere grad end andre borgere, er nemlig en ordning, der trænger til at blive ændret.

Besvarelse (27/11 79):

Socialministeren (Ritt Bjerregaard):

Spørgsmålet om indtægtsregulering af folkepensionen for personer over 67 år har jeg kun udtalt mig principielt om. Jeg finder det rimeligt og i overensstemmelse med socialdemokratiets program, at det i en tid med behov for offentlige besparelser overvejes at indtægtsregulere pensionen for pensionister med høje indtægter.

Hvilken form denne indtægtsregulering skal have, er der på nuværende tidspunkt ikke taget stilling til.

Jeg kan derfor ikke udtale mig om, hvad et kommende lovforslag nærmere vil gå ud på.

Jeg vil dog sige, at regeringen vil søge at nå til en mere retfærdig fordeling af pensionsmidlerne, men dette skal naturligvis ske på en socialt forsvarlig måde.

Spm. nr. 58

Til *ministeren for skatter og afgifter* (20/11 79) af:

Blæsbjerg (FP):

»Vil ministeren udvirke, at bestemmelsen vedrørende retten til at fradrage 20 pct. af diætbløb i forbindelse med møder i kommunal- og amtsråd ændres, således at medlemmer af disse råd opnår ens vilkår, nemlig at alle – uanset bopælsafstand fra mødested – kan opnå både det 20 pct.s fradrag af diætbløb og befordringsgodtgørelse?«

Begrundelse

Spørgeren finder det aldeles urimeligt, at kommunalbestyrelses- og amtsrådsmedlemmer, der bor langt fra mødestedet og derfor får befordringsgodtgørelse, mister deres ret til at fradrage 20 pct. af udbetalte diætbløb, mens medlemmer, der bor nær ved mødestedet og derfor ikke får befordringsgodtgørelse, bevarer retten til at fradrage op til 20 pct. af diætbløb.

Når befordringsgodtgørelse udbetales, er det jo, fordi man vitterlig har en udgift i forbindelse med det folkevalgte arbejde, hvorfor det er forkasteligt, at man af den grund skal miste sit fradrag på selvangivelsen i forbindelse med diæterne.

Besvarelse (27/11 79):

Ministeren for skatter og afgifter (Hjortnæs):

Reglen om, at der uden dokumentation kan fradrages indtil 20 pct. af diætbløb modtaget i forbindelse med møder i kommunal- og amtsråd er – efter indstilling fra statskattedirektoratet – fastsat af ligningsrådet som led i rådets almindelige virksomhed, jfr. skattestyrelseslovens § 11.

Statsskattedirektoratet har haft spørgsmålet forelagt og har oplyst:

Ifølge ligningsrådets anvisning vedrørende mødediæter, der senest er offentliggjort i Meddelelser fra statsskattedirektoratet og ligningsrådet, jan. 1979, s. 255, skal amtsrådsmedlemmer og andre, der er valgt af amtsrådet, kommunalbestyrelsen eller kommunens beboere, ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst medregne mødediæter, der udbetales i henhold til lov om kommunernes styrelse; men de merudgifter, der er

forbundet med deltagelsen i møder m.v., kan samtidig fradrages.

Fradrag kan uden dokumentation for de afholdte udgifters størrelse godkendes med indtil 20 pct. af diætbløbet, dog højst 1.500 kr. Større fradrag godkendes alene, hvis de skattepligtige forelægger dokumentation for udgifternes størrelse.

Retten til uden dokumentation at fradrage indtil 20 pct. af diætbløbet bortfalder for de møder, hvor der ved siden af diætbløbet er modtaget dagpenge eller befordringsgodtgørelse, der i henhold til statsskattelovens § 5 d er skattefri.

Dette beror på, at befordringsudgifter med en ikke fastsat andel indgår i de udgiftsposter, der begrunder 20 pct.s fradraget.

Under hensyn hertil samt til, at fradrag for merudgifter i forbindelse med disse møder kan godkendes efter dokumentation for udgifternes størrelse, finder statsskattedirektoratet, at der ikke er grundlag for at ændre fradragsreglerne som foreslået af folketingsmedlem Blæsbjerg.

Som nævnt er det ligningsrådet, der har beføjelsen til at fastsætte, i hvilket omfang der uden dokumentation kan gives fradrag i den skattepligtige indkomst for de nævnte udgifter, og jeg har ingen adgang til at ændre rådets afgørelser.

Spm. nr. 61

Til *indenrigsministeren* (21/11 79) af:

Glistrup (FP):

»Hvem havde Danmarks kommunistiske parti og KAP fået valgt den 23. oktober 1979, og hvem i det nuværende folketing havde ikke opnået valg, hvis valgloven ikke havde indeholdt spærreklausul, men fordelt mandaterne til sikring af en ligelig repræsentation af de forskellige anskuelser blandt vælgerne?«

Begrundelse

Så vidt det umiddelbart kan ses ved at betragte de samlede landsstemmetal ved folketingsvalget den 23. oktober 1979, opnåede Danmarks kommunistiske parti stemmer nok til 3 folketingsmandater og kommunistisk arbejderparti til 1 folketingsmandat. Når disse partier desuagtet ikke er repræsenteret i folketinget, beror det jo alene på, at der i

[Glistrup]

den gældende valglov er indsat spærreklausul, som bevirker, at partier, der ikke får mindst 2 pct. af de afgivne stemmer, kan risikere ikke at få noget som helst mandat overhovedet, uanset at ca. 0,6 pct. af de afgivne stemmer for andre partier er tilstrækkeligt til, at de kan sikre sig et mandat. Til brug i den offentlige debat om ubetimeligheden i at beholde denne spærreklausul søges ved nærværende oplyst, hvilke personer der ville have siddet i folketetinget, såfremt spærreklausulen ikke havde været gældende, og hvem der nu i stedet indtager de pågældende pladser i folketetinget. Ved en sådan sammenstilling af, hvem der uden spærreklausulen ville have siddet som folketingsmedlemmer, og hvem der faktisk gør det, ydes et anskueliggørelsesbidrag til den igangværende diskussion om spærreklausulens urimelighed.

Besvarelse (27/11 79):

Indenrigsministeren (Henning Rasmussen):

Såfremt de såkaldte spærreregler i folketingsvalglovens § 43, stk. 1, ikke havde været gældende ved folketingsvalget den 23. oktober 1979, ville Danmarks kommunistiske parti have opnået 3 mandater, og arbejderpartiet (KAP) ville have opnået ét mandat. De 4 mandater, der alle er tillægsmandater, ville være blevet afgivet af socialdemokratiet, det radikale venstre, socialistisk folkeparti og fremskridtspartiet med ét mandat hver.

Den ændrede mandatfordeling ville i øvrigt have medført følgende forskydninger:

Socialdemokratiet ville miste det tillægsmandat i Københavns amtskreds, der indehaves af Winnie Møller.

Det radikale venstre ville miste det tillægsmandat i Storstrøms amtskreds, der indehaves af Arne Stinus.

Socialistisk folkeparti ville miste det tillægsmandat i Århus amtskreds, der indehaves af Marianne Bentsen-Pedersen.

Fremskridtspartiet ville miste det tillægsmandat i Ringkøbing amtskreds, der indehaves af Erling Askjær Jørgensen.

Danmarks kommunistiske parti ville få et tillægsmandat i østre storkreds, hvor Jørgen Jensen ville opnå genvalg, endvidere et tillægsmandat i Københavns amtskreds, hvor Tove Jørgensen ville opnå genvalg, og endelig et tillægsmandat i Århus amtskreds, hvor Freddy Madsen ville opnå genvalg.

Arbejderpartiet (KAP) ville få et tillægsmandat i østre storkreds, hvor Benito Scozza ville opnå valg.

Det konservative folkeparti ville få flyttet et tillægsmandat fra søndre storkreds til Københavns amtskreds, hvilket ville medføre, at Agnete Laustsen ville miste sit mandat, medens Gordon Gelbek ville opnå valg.

Kristeligt folkeparti ville få flyttet et tillægsmandat fra østre storkreds til Århus amtskreds, hvilket ville medføre, at Poul H. Møller ville miste sit mandat, medens Inger Stilling Pedersen ville opnå genvalg.

Spm. nr. 62

Til *ministeren for offentlige arbejder (21/11 79)* af:

Flemming Jensen (KF):

»Hvad agter ministeren at foretage sig for at komme de mange driftsforstyrrelser hos DSB til livs?«

Begrundelse

Ikke mindst siden den nye køreplan trådte i kraft, har DSB været ramt af særdeles mange driftsforstyrrelser, især for så vidt angår morgentogene på det københavnske S-banenet og på kystbanen. Mange passagerer har den opfattelse, at DSB har gæbt over mere, end man magtede. Som eksempel kan nævnes Nærumbanen, hvor det over for mig er oplyst, at man kan tabe 2-3 gange 20 minutter pr. uge. I øvrigt kan henvises til bladet Vestegnen den 20. november 1979, pag. 4, hvor den blandede fornøjelse ved at benytte toget København-Solrød omtales.

Besvarelse (29/11 79):

Ministeren for offentlige arbejder (Risgaard Knudsen):

På grund af den stadig mere intensive drift, særlig i den sjællandske *regionaltrafik* – herunder kystbanen – er en betydelig del af diesellokomotiverne udslidte. Hertil kommer, at de 15 MZ-lokomotiver, der blev leveret til DSB i 1977-78 til indsættelse i regionaltrafikken, har vist sig at være behæftet med en række konstruktive svagheder. Leverandøren af lokomotiverne, NOHAB, har da også erkendt flere af disse svagheder, idet firmaet

[Ministeren for offentlige arbejder]

har påtaget sig at udføre visse ændringer uden beregning.

Situationen har naturligvis medført en række initiativer, både på kort og længere sigt. I værkstederne arbejdes der i flerholdsdrift med reparationer af lokomotiver, og der planlægges i øjeblikket yderligere aktiviteter i værkstederne for at fremme arbejdet med vedligeholdelsen af lokoparken.

For at sikre en bedre regularitet i regionaltrafikken på Sjælland har DSB endvidere fra foråret 1979 indsat en ekstra togstamme i omløbene. Derved har vendetiden i Nivå for regionaltogene mellem Nivå og forskellige sjællandske stationer over København H kunnet forlænges, således at evt. forsinkelser kan opfanges eller mindskes.

Af foranstaltninger på længere sigt kan nævnes en bedre præventiv vedligeholdelse, det vil sige kortere revisionsterminer og hyppigere udskiftning af kritiske komponenter. Endvidere har DSB 15 nye lokomotiver i bestilling, hvoraf det første leveres ultimo 1980.

For så vidt angår *S-togene* har DSB oplyst, at man i forbindelse med Køgebugtbansens forlængelse til Solrød Strand den 30.9.1979 foretog en total ændring af *S-togs-køreplanen*. Denne ændring har for publikum betydet et større udbud af tog, mens det for DSB har betydet en mere intensiv udnyttelse af materiel- og personaleressourcer med bl.a. kortere terminaltider på endestationerne til følge. Det har vist sig, at disse korte terminaltider for Køgebugtbansens vedkommende har påvirket togenes regularitet i negativ retning.

DSB har nærmere analyseret dette forhold, og en løsningsmulighed har vist sig at være indsættelse af yderligere en *S-togsstamme* (8 vogne) i løb på Køgebugtbanen på mandage-fredage. På grund af den meget anstrengte materielsituation ser man sig desværre ikke i stand til på nuværende tidspunkt at foretage en sådan indsættelse, der ud over et øget vognforbrug også kræver en forøgelse af personalestyrken med 3 elektroførere. DSB vil imidlertid overveje, om et af de 2 nye regional-*S-tog* (prototyper) kan ind sættes i dette løb, når den tekniske afprøvning af togene om nogen tid er afsluttet.

På det centrale *S-togsafsnit* mellem Københavns hovedbanegård og Svanemøllen køres nu med 2 minutters togfølge, hvorfor

selv mindre forsinkelser fra det øvrige net samt tekniske fejl på sikringsanlæg og materiel giver større afsmitning på trafikafviklingen. DSB følger imidlertid til stadighed nøje toggangens afvikling og oplyser, at af ca. 25.000 *S-tog* i oktober måned kørte 96,2 pct. rettidigt, 2,1 pct. var forsinket mellem 2 og 4 minutter, mens kun 1,7 pct. af togene var forsinket mere end 4 minutter eller blev aflyst. Det procentuelle antal rettidige *S-tog* ligger oftest højere, og regulariteten for *S-togene* må således siges at ligge på et højt niveau totalt set.

Når de forskellige forslag til en forbedring af den nuværende situation skal vurderes, må DSBs begrænsede pengemidler til drift og investeringer naturligvis indgå i overvejelserne. Alligevel anser jeg det for en hovedopgave for DSB at gøre DSB mindre sårbar i den daglige drift og dermed sikre pålideligheden i jernbanesystemet.

Spm. nr. 63

Til udenrigsministeren (21/11 79) af:

Thorndahl (FP):

»Hvilke garantier for sikkerheden for personalet i den danske ambassade i Teheran kan ministeren give?«

Begrundelse

Den iranske stats tilfangetagelse af personalet i den amerikanske ambassade med krav om, at landets revolutionsråd skal dømme de ambassadeansatte, må betragtes med stor beymring.

Udviklingen i Iran er tilsyneladende helt uden logisk sammenhæng, og landets leder ligner mere og mere Irans svar på Idi Amin.

De politiske kommentarer herhjemme til udviklingen i Iran har hidtil været særdeles sparsomme, og man kan godt få en fornemmelse af, at såfremt begivenhederne havde fundet sted i f.eks. Sydamerika, havde de danske politikere udtalt sig langt mere direkte og kontant.

Under alle omstændigheder må udenrigsministeren kunne garantere, at der ingen risiko er for personalet i den danske ambassade i Teheran, og kan ministeren ikke det, må personalet kaldes hjem.

Besvarelse (27/11 79):

Udenrigsministeren (Kjeld Olesen):

Hverken i Teheran eller i andre byer, hvor der finder uroligheder sted, er det muligt at give nogen absolut garanti for ambassadepersonalets sikkerhed.

Den udsendte stab i Teheran er imidlertid nedskåret til 5, ægtefæller og børn er rejst hjem, og ambassadøren har en stående bemyndigelse til at hjemsende det resterende personale, hvis han skønner, at hensynet til deres personlige sikkerhed gør det påkrævet.

Spm. nr. 64

Til *fiskeriministeren* (21/11 79) af:

Ernst Schmidt (FP):

»Vil ministeren tage initiativ til at ændre reglerne for fiskeriet, således at fiskere ikke er nødt til at smide tonsvis af døde fisk i havet igen?«

Begrundelse

I Aktuelt den 21. november 1979 kan man læse om den tragiske kendsgerning, at mange fiskere på grund af kvoteringsbestemmelserne ikke må tage den del af en blandet fangst om bord, som er underlagt fangstforbud, og at fangsten må kastes over bord, selv om det er døde fisk.

I fiskerikredse er der harme over sådanne urimelige regler, hvorfor spørgsmålet er stillet.

Besvarelse (30/11 79):

Fiskeriministeren (Poul Dalsager):

Fiskeriministeriet er ikke bekendt med, at problemet med udsmidninger af fisk har det store omfang, som er blevet antydnet i dagspressen, og som har inspireret spørgeren.

I øvrigt skal bemærkes, at der som led i den kvotaadministration, som er nødvendiggjort af Danmarks forpligtelse til at overholde internationale aftaler, meddeles forbud mod fiskeri og landing, når kvoterne for de pågældende fiskearter er opbrugt eller opfiskning skønnes nært forestående.

For at undgå, at fiskeriet efter andre arter ligeledes skal indstilles, såfremt der i dette fiskeri indgår bifangster af fisk omfattet af fiskestop, har fiskeriministeriet efter forslag fra og i nøje samarbejde med fiskerionisa-

tioner fastsat visse undtagelses- og bifangstregler.

Disse regler er således udformet, at fiskeriet efter fiskearter, for hvilke kvoterne ikke er opbrugt, kan fortsætte uden væsentlige gener, samtidig med at kvoterne for de af fiskestop omfattede arter kan blive respekteret.

Ved spørgsmålet opfordres til at lempe på disse regler. En udvidelse af denne adgang til bifangster ville naturligvis kunne begrænse ressourcspildet, men gøre kvotaadministrationen illusorisk. Et sådant initiativ kan jeg derfor ikke tage.

Derimod vil jeg, bl.a. med udgangspunkt i loven om regulering af fiskeriet, i samarbejde med fiskerionisationerne søge at nå frem til forholdsregler, der vil kunne formindske bifangsterne og dermed udkastet af fisk.

Spm. nr. 65

Til *justitsministeren* (22/11 79) af:

Camre (S):

»Hvornår agter ministeren at indføre tidsvarende regler for afmærkning af last- og varemotor køretøjer bagpå, således at disse gøres mere synlige i mørke?«

Begrundelse

I England er det siden 1971 ved lov påbudt, at last- og varemotorvogne bagpå skal være forsynet med en reflekterende rød/gul sikkerhedsafmærkning af størrelse 140 x 14 cm og af nærmere defineret kvalitet.

Det har til følge, at påkørselsulykker bagfra med personskafe for disse vogntyper er faldet betydeligt – for parkerede vogne er ulykkesantallet ved dagslys faldet 13 pct., i mørke på oplyst vej 35 pct. og i mørke på uoplyst vej 57 pct. For vogne i trafik er de tilsvarende tal 9 pct., 22 pct. og 29 pct.

Herhjemme har Komiteen for Tryk Trafik i flere år fremsat krav om indførelse af mærkningskrav for vare- og lastmotor køretøjer, bl.a. krav om hvid refleksbagsmæk på disse køretøjer.

Under hensyntagen til at udgiften til afmærkningsanordninger – som bl.a. findes i form af meget holdbar folie til påklæbning – er meget ringe i forhold til ulykkernes art og omkostninger, bør disse afmærkningsregler snarest bringes i overensstemmelse med nutidens behov.

Besvarelse (28/11 79):

Justitsministeren (Henning Rasmussen):

Efter de gældende danske bestemmelser skal en lastbil bagpå være forsynet med 2 eller 4 røde baglygter, mindst 2 stoplygter, nummerpladelygte samt mindst 2 røde, særligt godkendte refleksanordninger, der ikke må være trekantede. Bilen må endvidere være forsynet med 2 eller 4 røde markeringslygter, såfremt dens bredde er over 2,1 meter.

Påhængsvogne og sættevogne til biler skal bagpå være forsynet med et lige antal røde baglygter, nummerpladelygte, et lige antal stoplygter samt mindst 2 røde, særligt godkendte refleksanordninger.

Det er tilladt at forsyne køretøjerne med supplerende refleksanordninger. For supplerende refleksanordninger gælder, at de skal være symmetrisk anbragt. En rød refleksplanke af sædvanlig udformning opfylder efter praksis bestemmelserne om supplerende reflekser.

Efter det for justitsministeriet oplyste stilles der i England krav om, at lastbiler med en egenvægt på over 3 tons samt påhængs- og sættevogne på over 1 ton bagpå skal være forsynet med en reflekterende/fluorescerende, diagonaltribet, gul/rød afmærkning af de dimensioner, som spørgeren nævner.

Justitsministeriet har fra Rådet for Trafik-sikkerhedsforskning fået oplyst, at der i 1978 skete 287 uheld med personskaade i forbindelse med påkørsel af en lastbil bagfra. Udtrykket lastbil omfatter i denne forbindelse også lastbil med påhængs- og sættevogn. Cirka hvert sjette uheld, hvori en lastbil og et andet køretøj er impliceret, sker ved påkørsel af lastbilen bagfra. Af uheld opstået ved påkørsel af et andet køretøj bagfra tegner de tilfælde, hvor en lastbil påkøres, sig for cirka en fjerdedel. Rådet skønner, at ca. halvdelen af uheld opstået på denne måde sker uden for døgnets lyse timer.

Spørgsmålet om indførelse af et krav om refleksplanker til bagudrettet afmærkning af lastbiler samt påhængskøretøjer hertil har i nogen tid været drøftet på internationalt plan. Danmark har således deltaget i møder såvel i EF som i ECE om dette spørgsmål. Man har imidlertid hverken kunnet opnå enighed om rimeligheden af at indføre krav om sådan afmærkning eller om udformning

gen af en eventuel afmærkning af den pågældende type.

Efter det af spørgeren oplyste har man i England haft positive erfaringer med at indføre krav om sådan afmærkning. De tal, som spørgeren opgiver vedrørende det dalende ulykkestal efter indførelsen af bestemmelserne i England, svarer til de oplysninger, der er refereret i firma 3 M's blad, SAFE, Efterår 1979, hvori man omtaler en officiel engelsk undersøgelse.

På denne baggrund vil justitsministeriet rette henvendelse til de engelske myndigheder og anmode om at få tilsendt den pågældende undersøgelsesrapport med henblik på en nærmere vurdering.

Spm. nr. 67

Til *ministeren for offentlige arbejder* (22/11 79) af:

Glistrup (FP):

»Hvilke økonomiske virkninger forventer ministeren af en ordning, hvorved alle politibetjente fik frikort til DSB?«

Begrundelse

Vold og hærværk er desværre blevet en almindelig plage for de danske jernbaner.

Det er helt oplagt, at dette skal bekæmpes med anvendelse af en lang række utraditionelle midler.

Ifølge Ekstra Bladet for den 22. november 1979, side 20, har man over for et lignende problem i London bl.a. anvendt den fremgangsmåde, at man lader politifolk blive transporteret gratis og i vognene opslår meddelelser om, at »her kører politiet med«. For så vidt Ekstra Bladets oplysninger står til troende, har dette »haft en fantastisk præventiv virkning: Vold og tyveri er blevet begrænset til et minimum, og hærværket er næsten ophørt«.

Selvfølgelig vil nærmere oplysninger om London-ordningen og dennes virkninger være af interesse ved arbejdet med problemet her i Danmark, og det bedes derfor i svaret anført, hvor store besparelser ministeren mener at en ordning som den omtalte vil medføre. Her er jo ikke bare tale om, hvad jernbanerne sparer, men også om, hvad der spares på hospitalsudgifter osv. ved, at volden begrænses.

[Glistrup]

Fra sparebeløbet skal selvsagt trækkes det beløb, som ministeren skønner at DSB i øjeblikket får ind på billetindtægter ved at befordre politibetjente, dog minus, hvad man tror der kommer af merbilletindtægt ved, at betjente og deres familie nu giver sig til at køre med toget, fordi det kan ske til halv pris, når farmand kører gratis.

Besvarelse (30/11 79):

Ministeren for offentlige arbejder (Risgaard-Knudsen):

Der er af DSB iværksat undersøgelse af, hvad der kan gøres for at modvirke vold, uro og hærværk i tog og på stationer.

Herunder vil man indhente oplysninger om erfaringer fra, hvad der hos udenlandske trafikelskaber er gjort, og om, hvad der eventuelt påtænkes iværksat mod dette vanskelige problem.

På nuværende tidspunkt haves der ikke nærmere kendskab til den ordening i London, der henvises til, og som umiddelbart virker interessant. Der kan derfor ikke gives supplerende oplysninger om dens udformning eller om dens virkning mod vold, uro og hærværk i tog og på stationer.

DSB har ikke en særskilt registrering af udgifter, der følger af det hærværk, der udøves i tog og på stationer. Alene i hovedstadsområdet må disse udgifter dog skønnes til ikke under 3 mill. kr. pr. år.

I overvejelserne om evt. indførelse af en ordening med politiet som den nævnte vil et skøn over den økonomiske virkning for DSB såvel på indtægts- som på udgiftssiden indgå, om end et sådant skøn vil være forbundet med stor usikkerhed.

Når de igangværende undersøgelser er afsluttet, vil der blive taget stilling til, hvilke forholdsregler der evt. bør træffes.

Spm. nr. 68

Til *finansministeren (22/11 79)* af:

Glistrup (FP):

»Ministeren bedes redegøre for de nye regler om offentligt ansattes medindflydelse på det offentliges virke.«

Begrundelse

Den offentlige administration, de offentlige styrelser og statens, amters og kommuners virke i øvrigt skal ligeligt være for samtlige godt fem millioner danske. Den enkeltes indflydelse herpå må overensstemmende med folkestyrets grundlæggende princip afgøres ved, at hver enkelt har samme indflydelse, for så vidt vedkommende opfylder den almindelige og lige valgrets betingelser.

Det er derfor med dyb bekymring man må konstatere, at finansministeren midt i november 1979 har udsendt et cirkulære, hvorefter den del af vælgerne, som mere eller mindre tilfældigt er ansat i den offentlige sektor, nu har fået øget indflydelse på området i forhold til andre.

Dertil kommer, at sådan medindflydelse, for så vidt den udøves i den arbejdstid, som de offentligt ansatte får betaling for, vil medføre en forøgelse af det i forvejen alt for høje skattetryk, fordi skatterne nu også skal betale løn til folk, der ikke arbejder i det offentliges interesse, men arbejder i såkaldte samarbejdsorganer, deltager i kursus i den forbindelse eller lignende aktiviteter.

Alt dette uvæsen må selvsagt bekæmpes, men grundlaget for kampen må naturligvis være en nøje redegørelse for, hvordan den nye tingenes tilstand bliver, både hvad angår særprivilegier for de offentligt ansatte, på den offentlige sektors virke og for så vidt angår øget offentligt udgiftstryk i den anledning. Det er det detaljerede oplysningsmateriale herom, nærværende spørgsmål efterlyser.

Besvarelse (30/11 79):

Finansministeren (Svend Jakobsen):

De regler, der henvises til, må være det nye cirkulære om samarbejde og samarbejdsudvalg i statens virksomheder og institutioner, der er udsendt af finansministeriet den 21. november 1979. Cirkulæret træder i kraft fra 1. januar 1980 og afløser økonomi- og budgetministeriets cirkulære af 16. februar 1972 med samme titel.

Ved det nye cirkulære sker der ikke nogen principiel ændring af samarbejdsudvalgenes arbejdsopgaver, idet disse som hidtil alene er den enkelte virksomheds/institutions interne arbejds- og personaleforhold og ikke de samfundsmæssige opgaver, virksomheden/institutionen er sat til at varetage.

[Finansministeren]

Det kan endvidere oplyses, at de nye regler er blevet til efter enstemmig indstilling fra centralrådet for statens samarbejdsudvalg, hvori både styrelsernes ledelse og medarbejdernes organisationer er repræsenteret.

Revisionen skyldes først og fremmest ønsket om at gøre reglerne så enkle og forståelige som muligt, og der er således ikke tale om ændringer af de grundlæggende principper i forhold til de gældende regler.

Der er enighed om, at der skal udfoldes alle bestræbelser på at udfylde cirkulærets rammer med henblik på øget medindflydelse for de offentligt ansatte, herunder øget information om samarbejdsspørgsmål og uddannelse af samarbejdsudvalgsmedlemmer.

Det kan oplyses, at der på ændringsforslag til finanslovsforslaget for 1980 er søgt en bevilling på 354.500 kr. til udgivelse af en kvartalsvis publikation om samarbejdsspørgsmål.

Bortset fra den ovenfor nævnte informationsvirksomhed skønnes de nye regler ikke at ville medføre væsentligt øgede udgifter i forhold til det gældende cirkulære. I denne forbindelse bemærkes, at der ganske vist må påregnes en vis forøgelse af antallet af samarbejdsudvalg, men at der ikke sker en udvidelse af antallet af obligatoriske møder eller en forhøjelse af antallet af medlemmer i det enkelte samarbejdsudvalg.

Da et godt samarbejde mellem ledelse og medarbejdere om arbejds- og personaleforholdene er en afgørende forudsætning for de egentlige opgavers løsning, må samarbejdsvirksomheden i høj grad siges at ske i det offentlige interesse.

Spm. nr. 69

Til ministeren for kulturelle anliggender (22/11 79) af:

Glistrup (FP):

»I hvilket omfang har tonekunststudvalget under Statens Kunstfond givet støtte til tidligere medlemmer, der, da de sad i udvalget, gav støtte til dem, der senere blev medlemmer?«

Begrundelse

Blandt kæmpevældet af fremskridtsargumenter mod at tvinge skatteyderne til at betale til Statens Kunstfond er også, at de pågældende statsmidler anvendes til, at den

finkulturelle indavl indbyrdes overdænger hinanden med penge.

Med nærværende spørgsmål tilsigtes fremskaffet kulturministeriel attesteret, konkret dokumentation af dette synspunkt i relation til musiksektionen under kunstfonden.

I svaret bedes derfor dels anført kongerækken over medlemmerne af det pågældende tremandsudvalg, dels ud for hver enkelt anført, hvilke beløb han måtte have modtaget fra kunstfonden og hvornår.

Dermed fremkommer nogle af de fornødne basisoplysninger til, at man kan finde frem til de i hele kunstfonddebatten centrale oplysninger af modellen, at da Hansen sad i udvalget, blev der givet støtte til Jensen, og da Hansen senere kom ind i udvalget, gav dette skatteyderbetalt støtte til Hansen. En sådan anskuelsesundervisning vil medvirke i arbejdet med at få afskaffet den kulturmoleserende kunstfond.

Besvarelse (29/11 79):

Ministeren for kulturelle anliggender (Niels Matthiasen):

Siden etableringen af Statens Kunstfond ved lov nr. 170 af 27. maj 1964 om Statens Kunstfond har medlemmerne af tonekunstudvalget været følgende:

1. januar 1965 til 31. december 1967:

Professor, dr. phil Nils Schiørring (formand)

Komponisten Peder Holm

Komponisten Per Nørgård

1. januar 1968 til 31. december 1970:

Komponisten, mag.art. Jan Maegaard (formand)

Musikchef Mogens Andersen

Komponisten Flemming Weis

1. januar 1971 til 31. marts 1974:

Rektor Tage Nielsen (formand)

Kapelmester Lavard Friisholm

Komponisten Ib Nørholm

1. april 1974 til 31. marts 1977:

Komponisten Poul Rovsing Olsen (formand)

Komponisten Finn Savery

[Ministeren for kulturelle anliggender]

Komponisten Pelle Gudmundsen-Holmgreen

Komponisten Herman D. Koppel
Komponisten Arne Würgler

1. april 1977 til 31. december 1980:

Komponisten Mogens Winkel Holm (formand)

Fra Statens Kunstfond har ministeriet fået oplyst, at tidligere og nuværende medlemmer af tonekunstudvalget har modtaget støtte fra fondet i følgende omfang:

navn	år	legater	år	præmieringer	år	bestillingshonorarer			
Per Nørgård (udvalgsmedlem 1965-1967)					1968	4.000 for værk til	Concord Brass Band		
			1969	10.000 for					
			1970	10.000 for	»Luna«	1970	3.000 for værk til	Jysk Musikkonseratorium	
		1971	15.000	1971	10.000 for	»Såret«			
				1972	10.000 for	»2. symfoni«			
				1973	10.000 for	»Indblik i strygekvartet nr. 3«	1976	2.000 for værk til	Emdrupborg Studieggruppe
				1977	10.000 for	»Gilgamesh«	1976	5.000 for værk til	Den danske Tubaklub
	1978	10.000 (rejse)	1979	15.000 for	»3. symfoni«	1978	5.000 for værk til	Jysk Akademisk Kor	
Peder Holm (udvalgsmedlem 1965-1967)									
						1969	4.000 for værk til	Danske amatør-Symfoniorkestre	
	1978	10.000	1970	5.000 for	»2 stk. for blæserkvintet«	1971	500 for værk til	Treenighedskirkens drengekor	
						1973	5.000 for værk til	Vestjysk Symfoniorkester	
						1977	5.000 for værk til	Jesper Allin	
	1974	10.000	1974	5.000 for	»Spil sammen-ugen«	1979	3.500 for værk til	FDF/FPF	
Flemming Weis (udvalgsmedlem 1968-1970)			1978	5.000 for	»Japanske Fugleråb«	1979	3.000 for værk til	Sønderjysk Amateursymfoniorkester	
						1979	7.000 for værk til	Københavns Messingblæserkvintet	
Tage Nielsen (udvalgsmedlem 1971-1974)						1969	5.000 for værk til	Århus By-Orkester	
						1978	6.500 for værk til	NOTA-koret	
Ib Nørholm (udvalgsmedlem 1971-1974)	1965	3-årigt stipendium à 20.000 årligt	1969	10.000 for	»Efter Ikaros«	1966	4.000 for værk til	DUT	
			1970	10.000 for	»Jongleurs-69«	1969	10.000 for værk til	Det jyske Musik-konservatoriums operagruppe	
			1970	10.000 for	& »Tavola I-IV per Orfeo«	1970	2.000 for værk til	Skovshoved kirke	
			1974	5.000 for	»Den unge park«	1975	10.000 for værk til	Århus By-Orkester	
					»Tema med variationer«	1976	5.000 for værk til	Pro Musica	
						1976	16.000 for værk til	Københavns Musik-konservatorium	
	1976	20.000	1975	10.000 for	»Heretisk hymne op. 62«	1978	5.000 for værk til	Carl Nielsen Strings	
			1977	5.000 for	»De fynske Katarakter«	1979	6.500 for værk til	Pro Arte-trioen	
	1977	22.000	1978	15.000 for	»The Garden Wall«	1979	5.000 for værk til	LYT	
	1978	22.000	1979	10.000 for	»Strygekvartet nr. 6 op. 73«				
Poul Rovsing Olsen (udvalgsmedlem 1974-1977)	1969	15.000	1967	10.000 for	»Belissa«	1972	2.000 for værk til	Mogens Ellegaard	
			1970	10.000 for	»Au fond de la nuit«	1979	30.000 for værk til	Den jyske Opera	
			1974	10.000 for	& »Shangrila« »Mirabai«				

[Ministeren for kulturelle anliggender]

navn	år	legater	år	præmieringer	år	bestillingshonorarer	
Finn Savery (udvalgsmedlem 1974-1977)	1966	5.000					
	1968	5.000			1966	4.000 for værk til PRISMA	
					1968	4.000 for værk til Viby amts-gymnasium	
	1969	5.000					
	1969	20.000					
	1970	3-årigt stipendium à 20.000 årligt	1971	5.000 for	musik til børnenes julekalender		
	1973	10.000					
	1977	10.000					
	1978	10.000					
	1979	30.000			1979	15.000 for værk til DE NORDISKE SPILLEMÆND	
Pelle Gudmundsen-Holmgreen (udvalgsmedlem 1974-1977)	1965	3-årigt stipendium à 20.000 årligt					
	1968	10.000	1969	10.000 for	»Symphony for orkester«	1969	4.000 for værk til Den danske Blåserkvintet
	1971	15.000				1970	3.000 for værk til Jysk Musikkonseratorium
	1973	10.000	1970	10.000 for	»Stykke for Stykke« & »Tricolore IV«		
	1977	15.000	1971	5.000 for	»Terrasser« for blåserkvintet		
	1977	22.000	1972	5.000 for	»Plateau pour deux«		
	1978	22.000	1979	15.000 for	»Symfoni og anti-foni«		
Mogens Winkel Holm (udvalgsmedlem 1977-1980)	1965	3-årigt stipendium à 20.000 årligt					
	1969	10.000					
	1970	20.000					
	1971	15.000					
	1972	15.000	1972	10.000 for	»Galgarien«		
	1973	10.000					
	1974	10.000					
	1975	10.000	1975	10.000 for	»Krønike«	1974	2.000 for værk til Emdrupborg
	1976	10.000					
Herman D. Koppel (udvalgsmedlem 1977-1980)	1968	14.000 (til vikar)	1966	10.000 for	oratoriet »Moses«		
			1971	10.000 for	»Obokonzert«		
			1974	5.000 for	»Klavertrio« opus 88	1976	5.000 for værk Pro Musica
Arne Würgler (udvalgsmedlem 1977-1980)	1974	5.000					

Jeg har intet at bemærke til de foretagne tildelinger fra fondet, der i overensstemmelse med loven er ydet på grundlag af en vurdering af kvaliteten af de pågældende komponisters kunstneriske produktion. De komponister, der har været medlemmer af tonekunststudvalget, er alle blandt Danmarks betydeligste, og det er derfor ikke mærkeligt, at de også er blandt de kunstnere, som fondet har støttet. Der er andre komponister, der har modtaget støtte af samme omfang som de mest tilgodesete i den nævnte oversigt. Ved hvert års uddelinger tilgodeses ca. 40-45

komponister, der ikke har været medlem af udvalget. Det tilføjes, at udvalgsmedlemmer aldrig har modtaget støtte i beskikkelsesperioden.

Da loven om Statens Kunstfond ved den sidst foretagne revision i 1978 blev vedtaget i folketingsrådet med 115 stemmer mod 25, er jeg ikke nervøs for, at Mogens Glistrup skal få held til at nedlægge Statens Kunstfond.

Spm. nr. 79

Til undervisningsministeren (23/11 79) af:

Steen Folke (VS):

»Hvor store nedskæringer skal der foretages på Københavns universitet i 1980 som følge af S og V-spareforliget, og på hvilke konti skal pengene spares?«

Begrundelse

Der har i den sidste tid verseret rygter i dagspressen om, at spareforliget fra juni 1979 vil betyde besparelser på Københavns universitets budget på 20-22 mill. kr. i 1980. Sammen med de besparelser, der allerede er forelagt i 1980-budgettet på 6 mill. kr., betyder det besparelser på mellem 26 og 28 mill. kr.

Fra såvel lærere som studenter frygter man, at besparelserne først og fremmest vil ramme lønsiden. En frygt, der underbygges med, at undervisningsministeriet i 1979 dikterede, at besparelserne for 1979 på 6 mill. kr. skulle tages over lønsiden og ikke over bygningsvedligeholdelsen, som konsistorium selv havde foreslået. Besparelserne blev ydermere øremærket til især at skulle ramme deltidslærerne, der som bekendt hovedsagelig er ansat inden for Sam.- og Hum.-hovedområderne.

For lærere og studenter på Københavns universitet tegner der sig nu et billede, hvor de kommende nedskæringer er en del af en større omstrukturering indeholdt i det forslag til budgetreform, der er til høring på uddannelsesstederne i øjeblikket. Et forslag, der i øvrigt er blevet afvist af uddannelsesstederne.

Budgetreformen indeholder planer om at adskille forskning og undervisning, så der oprettes en speciel lærerkategori, der hverken skal beskæftige sig med forskning eller administration. Samtidig indeholder den planer om at adskille budgetteringen for de enkelte hovedområder, formodentlig som led i en langsigtet plan om nedskæringer på især samfundsvidenskabeligt hovedområde og på humaniora.

Der er desuden kommet oplysninger frem om, at der skal skæres 170 faste stillinger væk over de næste 5 år. Heraf 130 lærerstillinger og 30 TAP-stillinger.

Besvarelse (30/11 79):

Undervisningsministeren (Dorte Bennedsen):

Jeg er spørgeren taknemlig, fordi han har givet mig denne lejlighed til at aflive en række aldeles ubegrundede rygter og misforståelser vedrørende budgetmæssige forhold på Københavns Universitet.

Det nævnes i begrundelsen for spørgsmålet, at der i den sidste tid har verseret rygter i dagspressen om, at universitetet vil blive pålagt besparelser på 20-22 mill. kr. i finansåret 1980.

Undervisningsministeriet er ligesom spørgeren blevet bekendt med rygtets eksistens gennem dagspressen. Jeg kan imidlertid straks oplyse, at der *ikke* i ministeriet planlægges specielle besparelser for Københavns universitet.

Hvad der måtte komme af generelle besparelser gældende for hele statsområdet, må Københavns universitet naturligvis bære sin forholdsmæssige andel af.

I begrundelsen tales der også om en besparelse i 1980 på 6 mill. kr., der allerede skulle være pålagt universitetet, og der tales om en tilsvarende besparelse i 1979.

Dette må bero dels på misforståelser, dels på en sammenblanding af forhold, der ikke har noget med hinanden at gøre. Kendsgerningerne er følgende:

Forud for fastlæggelsen af universitetets budgetteringsramme for 1980 blev det fra universitetet oplyst, at der forventedes en stigning i bygningsudgifterne på ca. 5,3 mill. kr. Dette tog ministeriet hensyn til ved fastlæggelsen af rammen, men i forslaget til rammens anvendelse tog universitetet ikke hensyn til denne forøgelse. I stedet foreslog universitetet forøgelsen anvendt til deltidslærere, uagtet universitetet forventer et drastisk fald i studenterbestanden i 1980.

I lighed med, hvad ændringen i studenterbestanden får af konsekvenser på andre uddannelsesinstitutioner, må et fald af den forventede størrelse selvfølgelig føre til færre ressourcer til undervisning. Ministeriet måtte derfor som en logisk konsekvens flytte 6 mill. kr. fra deltidslærerkontoen til de underbudgettede konti for bygningsdrift og -vedligeholdelse.

Denne overflytning gælder finansåret 1980, og der har *ikke* været tale om noget tilsvarende for 1979, ligesom der heller ikke i 1979 er pålagt universitetet en besparelse på 6 mill. kr.

[Undervisningsministeren]

Undervisningsministeriet står helt uforstående over for rygtet om, at universitetets budget skal beskæres med 170 stillinger over de næste 5 år. Jeg kan oplyse, at der ikke findes planer af den karakter i ministeriet.

Alt dette minder om situationen i foråret 1979, hvor det i dagspressen blev oplyst, at universitetets budget for 1980 var blevet beskåret med 45 mill. kr. Kendsgerningen er imidlertid, at rammen for 1980 er uforandret, men at universitetet internt havde opereret med ønsker om en rammeforøgelse på 45 mill. kr. – et ønske, der aldrig er blevet forelagt ministeriet.

Spørgeren filosoferer endelig en del over det igangværende budgetudviklingsarbejde (budgetreform). Jeg kan oplyse, at dette arbejde ingen sammenhæng har med det konkrete budgetarbejde for 1980, at der ikke planlægges nogen adskillelse af forskning og undervisning eller oprettelse af en speciel lærerkategori, der hverken skal forske eller administrere, og at den planlagte opdeling af budgetterne i hovedområder ikke er led i planer om nedskæringer på bestemte områder.

Det tilstræbes derimod, at det samlede behov for stillinger (årsværk) opgøres ud fra dels undervisningens, dels forskningens behov, endvidere gennem hovedområdeopdelingen at gøre budgetterne for forskellige institutioner mere sammenlignelige.

Spm. nr. 82

Til *socialministeren* (23/11 79) af:

Askjær Jørgensen (FP):

»Ministeren bedes oplyse, hvor mange af de danskere, der oppebærer folkepension, der har en indtægt på over 150.000 kr.«

Begrundelse

I den debat, som ministeren selv har rejst, må det være absolut relevant at få frem, hvor mange folkepensionister det egentlig drejer sig om.

Besvarelse (30/11 79):

Socialministeren (Ritt Bjerregaard):

Antallet af personer, der har en samlet indtægt på 150.000 kr. eller derover og samti-

dig modtager folkepensionens grundbeløb, skønnes at udgøre ca. 7.500.

Det bemærkes, at regeringen endnu ikke har taget stilling til den nærmere udformning af det planlagte forslag om indtægtsbestemt folkepension. Det er derfor blandt andet ikke afgjort, hvilke indtægtsgrænser der skal anvendes.

Spm. nr. 83

Til *undervisningsministeren* (23/11 79) af:

Askjær Jørgensen (FP):

»Hvilke oplysninger kan ministeren give om rytmen i antal af forfremmelser blandt de ansatte i undervisningssektoren – f. eks. blandt folkeskolelærere – idet der især ønskes oplysning om, hvorvidt der har været ekstraordinært mange forfremmelser umiddelbart før stoplovens vedtagelse først i november måned 1979?«

Begrundelse

Forskellige folk, f. eks. et skolenævnmedlem, hævder over for mig, at man har været opmærksom på ekstraordinært mange forfremmelser blandt folkeskolelærere (til overlærer) i perioden umiddelbart før lønstoplovens vedtagelse.

Besvarelse (30/11 79):

Undervisningsministeren (Dorte Bennedsen):

I begrundelsen for det stillede spørgsmål nævnes, at forskellige folk har hævdet, at der i perioden umiddelbart før lønstoplovens vedtagelse skulle være foretaget ekstraordinært mange forfremmelser af folkeskolelærere til overlærere.

Jeg kan imidlertid oplyse, at lærere i folkeskolen er omfattet af de almindelige for tjenestemænd gældende regler om indplacering i en lønramme eller i et lønrammeforløb.

En tjenestemandsansat lærer i folkeskolen indplaceres i lønrammeforløbet 13/21/23, således at oprykning til lønramme 21 sker, når den pågældende i 2 år har oppebåret slutløn i lønramme 13. Efter yderligere 2 års forløb oprykkes læreren til lønramme 23 med stillingsbetegnelsen overlærer, såfremt hans tjenstlige forhold har været tilfredsstillende.

[Undervisningsministeren]

En tjenestemandsansat lærer kan således aldrig oprykkes til lønramme 23 og få stillingsbetegnelsen overlærer, før det nævnte lønrammeforløb er gennemgået.

Der har heller ikke i den øvrige undervisningssektor været forfremmelser – bortset fra ansættelse i ledige stillinger eller anciennitetsmæssige oprykninger – ud over, hvad der er normalt på det pågældende tidspunkt.

Spm. nr. 84

Til *industriministeren* (23/11 79) af:

Askjær Jørgensen (FP):

»Kan ministeren bekræfte, at der er totalt prisstop i øjeblikket, og at prisstoppet også gælder offentlige takster, samt at offentlige myndigheder i henhold hertil ikke i prisstopperioden kan forhøje de enkeltes egenbetaling for at være på plejehjem?«

Begrundelse

For ældre mennesker på plejehjem og alderdomshjem forekommer det besynderligt, at man i disse dage (i november 1979) kan modtage meddelelse om, at man nu selv skal til at betale noget mere pr. måned for at være på alderdoms- eller plejehjem.

Besvarelse (3/12 79):

Industriministeren (Erling Jensen):

Jeg kan bekræfte, at den gældende pristoplov også omfatter offentlige takster, herunder betaling for ophold på plejehjem.

Pensionisters betaling for ophold på plejehjem er reguleret ved reglerne i bistandslovens § 84, hvorefter der af pensioner udbetales et beløb til pensionistens personlige fornødenheder, medens resten af pensionen benyttes til betaling for opholdet. Såfremt pensionisten har indtægter ud over pensionen, benyttes 60 pct. heraf som yderligere betaling for opholdet. Den samlede betaling kan dog ikke overstige de faktiske udgifter ved plejehjemsopholdet.

Som det fremgår heraf, er betaling for ophold på plejehjem reguleret i bistandsloven. Prisstoploven vil ikke hindre, at den enkeltes egenbetaling som følge af indtægtsstigninger ud over pensionen forøges. Derimod vil pristoploven hindre, at skalaen forandres (de 60

pct.), eller at beløbet for de faktiske udgifter forbundet med plejehjemsophold forhøjes.

Da regulering af betalinger kun finder sted 2 gange årligt, normalt pr. 1. januar og 1. juli, må den praktiske betydning af ovennævnte dog anses for meget begrænset i pristoplovens gyldighedsperiode.

Spm. nr. 85

Til *ministeren for skatter og afgifter* (23/11 79) af:

Askjær Jørgensen (FP):

»Vil ministeren oplyse, hvor stort et nettobeløb folkepensionsgrundbeløbet er efter skattefræk, når det drejer sig om en borger over 67 år, som har en skattepligtig indkomst på over kr. 150.000 årligt, og vil ministeren oplyse, hvor meget den pågældende borger gennem folkepensionsbidrag i alt har indbetalt inkl. tillæg af renter og renters rente?«

Begrundelse

Socialministeren har rejst tanker om, at folkepensionsgrundbeløbet skal fratages borgere over 67 år, som har en indkomst over kr. 150.000 årligt. Men da disse borgere jo må have en høj trækprocent, og da folkepensionen jo er skattepligtig, vil det være således i alle tilfælde, at folkepensionisten, der får grundbeløbet og har en indkomst på over 150.000 kr. årligt, reelt kun efter skat få lov til at beholde 1/3 af grundbeløbet som nettoindkomst. Det må være rimeligt i debatten at få afklaret, hvor meget dette reelt er i forhold til, hvad den pågældende har indbetalt i folkepensionsbidrag.

Besvarelse (29/11 79):

Ministeren for skatter og afgifter (Hjortnæs):

Folkepensionens grundbeløb udgør pr. 1. oktober 1979 21.156 kr. for samgifte (begge ægtefæller er pensionister) og 23.148 kr. for andre. Med en skattepligtig indkomst på 150.000 kr. skal der i 1979 i en gennemsnitskommune svares henholdsvis 12.823 kr. og 13.922 kr. af grundbeløbene i skat. Folkepensionens grundbeløb efter skat bliver herefter 8.333 kr. for samgifte og 9.226 kr. for andre pensionister. Med en skattepligtig indkomst på over 160.556 kr. for samgifte folkepensionister og 162.548 kr. for andre pensio-

[Ministeren for skatter og afgifter]

nister skal der i 1979 i en gennemsnitskommune svares 66 pct. i skat. Folkepensionens grundbeløb bliver efter skattetræk for disse pensionister henholdsvis 7.193 kr. for samgifte og 7.870 kr. for andre pensionister.

Størrelsen af det folkepensionsbidrag en skatteyder har indbetalt inkl. tillæg af renter og renters rente afhænger dels af indkomstens størrelse i den periode, hvor folkepensionsbidraget er blevet pålignet (siden skatteåret 1957/58), dels af den rentefod, der bliver lagt til grund ved beregningen.

F. eks. kan skatteyderens indtægt være steget fra 52.800 kr. i 1956, hvor der første gang beregnedes folkepensionsbidrag, til 100.000 kr. i 1979, således at den procentvise årlige stigning indtil 1967 har været noget større end i de følgende år. Under disse forudsætninger vil det samlede folkepensionsbidrag for hele perioden udgøre ca. 34.000 kr. og bidraget til den sociale pensionsfond ca. 18.800 kr.

Regner man med, at de indbetalte bidragsbeløb er forrentet med en skattepligtig rente svarende til den gennemsnitlige effektive rente af statsobligationer, således som denne har udviklet sig i løbet af perioden, bliver værdien af det samlede folkepensionsbidrag ca. 51.000 kr. og værdien af bidraget til den sociale pensionsfond ca. 22.200 kr. ved udgangen af 1979.

Spm. nr. 86

Til indenrigsministeren (23/11 79) af:

Askjær Jørgensen (FP):

»Hvad kan ministeren oplyse om kredslægers muligheder for at have et job som skolelæge ved siden af et embede som kredslæge?«

Begrundelse

Det forlyder, at sundhedsstyrelsen godkender, at en kredslæge ved siden af sit kredslægeembede kan tillade sig at være skolelæge i folkeskolen, hvor det drejer sig om skolevæsenere med op til 2000 elever; men dels på grund af arbejdsløshed blandt yngre læger, dels på grund af at kredslæger jo også er en slags servicefunktion over for f. eks. erhvervslivet m. v., må det være korrekt, at en embedslæge passer sit kredslægeembede og

ikke mere eller mindre er fraværende fra embedet på grund af anden beskæftigelse.

I øjeblikket må der vel også kunne opstå lønkomplikationer, da en embedslæge jo har en given løn fra det offentlige. Hvis han så f. eks. pr. 1. december 1979 påbegynder et sideløbende job som skolelæge og begynder at få løn fra det offentlige for det nye job, da vil der være tale om, at den pågældende i en lønstopperiode får en forhøjelse af sin totale løn fra det offentlige.

Besvarelse (28/11 79):

Indenrigsministeren (Henning Rasmussen):

Efter § 17 i tjenestemandsløven kan stats-tjenestemænd i almindelighed have anden beskæftigelse ved siden af tjenestemandstillingen, for så vidt og i det omfang det er foreneligt med den samvittighedsfulde udøvelse af de til tjenestemandstillingen knyttede pligter og med den for stillingen nødvendige agtelse og tillid. Ifølge en opretholdt bestemmelse i § 144, stk. 2, i normerings- og klassificeringsloven må embedslægerne imidlertid kun drive anden visksomhed – ud over den, der omfattes af deres gerning som emhedslæger – såfremt der forinden efter indstilling fra sundhedsstyrelsen er meddelt dem tilladelse hertil af indenrigsministeren.

Et antal af embedslægerne har søgt og fået tilladelse til at virke som deltidsansat skolelæge. Børnetallet ved disse hver varierer fra læge til læge, men normalt vil der ikke blive givet tilladelse, hvis børnetallet overstiger 1.500–2.000, idet hvervet som skolelæge i så fald skønnes at optage for stor en del af embedslægens tid. Der anlægges i hvert tilfælde et konkret skøn over den pågældende embedslæges mulighed for at varetage det aktuelle arbejde ved siden af sit embedslægearbejde, idet man ved vurderingen heraf lægger det almindelige princip for tjenestemandss adgang til at have beskæftigelse ved siden af tjenestemandstillingen til grund.

Det er indenrigsministeriet bekendt, at det i mange tilfælde volder kommunerne visse vanskeligheder at besætte stillinger som skolelæger med dertil kvalificerede læger.

Det bemærkes, at tilladelser kun gives indtil videre, og de vil således kunne trækkes tilbage.

Det tilføjes, at det er under overvejelse i indenrigsministeriet, hvorvidt der måtte være

[Indenrigsministeren]

grund til at ændre den hidtil fulgte praksis ved meddelelse af tilladelse til at drive anden virksomhed end virksomheden som embedslæge.

Spm. nr. 89

Til *justitsministeren* (23/11 79) af:

Bernhard Baunsgaard (RV):

»Ministeren bedes oplyse, hvor mange beboere Grevinde Danners Hus havde den 1. oktober 1979, 1978, 1977, 1976 og 1975, og hvor mange af dem der levede adskilt fra deres mænd før optagelsen.«

Begrundelse

Fundatsen for stiftelsen siger, at der skal være 42 friboliger bl. a. for kvinder, der er separerede eller skilte fra deres mænd.

Besvarelse (28/11 79):

Justitsministeren (Henning Rasmussen):

Bestyrelsen har oplyst, at der pr. 1. oktober 1975, 1976 og 1977 var optaget 22 beboere i stiftelsen, og at antallet af beboere pr. 1. oktober 1978 og 1. oktober 1979 udgjorde henholdsvis 8 og 4.

Pr. 1. oktober 1975, 1976 og 1977 var 4 af beboerne separerede eller skilte, medens 17 var ugifte og 1 var enke. Pr. 1. oktober 1978 og 1. oktober 1979 var der henholdsvis 3 og 2 beboere, som var separerede eller skilte, medens henholdsvis 5 og 2 var ugifte.

Beboerantallet har således været dalende og har i de senere år været væsentligt lavere end bestemt i fundatsen. Baggrunden herfor er, at det i adskillige år har stået klart, at der ikke var økonomisk grundlag for at videreføre driften af stiftelsen i den hidtidige form, og at man havde truffet beslutning om at søge bygningen solgt. Der er derfor i længere tid ikke optaget nye beboere i ejendommen.

Spm. nr. 92

Til *industriministeren* (26/11 79) af:

Inge Krogh (KrF):

»Vil ministeren foreslå at ændre loven om butikstid, således at politiet kan gribe ind over for kiosker med bl. a. spiritussalg efter almindelig butikstid uden forudgående påtale

fra de brancheforeninger, der er påtaleberettigede over for politiet?«

Begrundelse

Der er rundt i landet konstateret et stadigt stigende salg fra kiosker o. lign. efter almindelig butikstid. Det påfører købmændene en stor konkurrence samtidig med, at det må anses for uheldigt for ærdeligheden.

Besvarelse (3/12 79):

Industriministeren (Erling Jensen):

Påtalebestemmelsen i butikstidsloven må ses i sammenhæng med, at lovgivningen om butikslukketimes bl. a. er begrundet i konkurrencehensyn, og at man ved revisionen af loven i 1970 ikke fandt tilstrækkelig anledning til at opretholde bestemmelsen om, at overtrædelser af lukkeloven var undergivet ubetinget offentlig påtale. Ved at gøre påtalen betinget af begæring fra en organisation, spares politiet for mange bagatelsager. Det sker ofte, at en organisation ved at rette henvendelse til en erhvervsdrivende, der overtræder butikstiderne, kan få forholdet berigtiget uden politiets indblanding.

I praksis støder det ikke på vanskeligheder at få overtrædelser af lov om butikstid påtalt ved henvendelse til en af de påtaleberettigede organisationer. Organisationerne behandler i almindelighed anmodninger fra ikke-medlemmer om påtalebegæring på samme måde som anmodninger fra organisationernes medlemmer.

Da der som nævnt ikke er vanskeligheder i praksis med at få sådanne overtrædelser påtalt, og da den gældende ordning bl. a. betyder, at politiet aflastes for mange ubetydelige sager, mener jeg ikke, at der er anledning til at foreslå loven om butikstid ændret.

Spm. nr. 93

Til *industriministeren* (26/11 79) af:

Inge Krogh (KrF):

»Finder ministeren det foreneligt med markedsføringsloven, at tyske forretningsdrivende reklamerer i Danmark for varer, der sælges syd for den danske grænse, og at priserne opgives i DM?«

Begrundelse

[Inge Krogh]

Det stigende antal indkøb syd for grænsen betyder en stigende konkurrence for de danske handlende, specielt på Fyn og i det sydlige Jylland. De omtalte landsdele oversvømmes af reklamer fra Tyskland.

Besvarelse (3/12 79):

Industriministeren (Erling Jensen):

Efter markedsføringslovens § 15 er det forbrugerombudsmanden, der fører tilsyn med, at der ikke sker overtrædelse af god markedsføringsskik eller af lovens øvrige bestemmelser, og jeg har derfor forelagt spørgsmålet for ham.

Forbrugerombudsmanden har oplyst, at spørgsmålet i flere tilfælde har været forelagt ham til udtalelse, og at han har givet udtryk for, at annoncering med prisangivelse i DM efter hans opfattelse ikke er vildledende eller urimeligt mangelfuld og dermed i strid med markedsføringslovens § 2, stk. 1, såfremt det klart fremgår af annoncen, at forretningen ligger i Vesttyskland, og prisen i DM er anført med så store typer, at teksten er let at læse og umiddelbart iøjnefaldende.

Denne vurdering må jeg henholde mig til.

Bortfaldne spørgsmål:

Spm. nr. 103

Formanden:

Det er meddelt mig, at spørgsmål nr. 103, der var stillet af Otto Mørch til justitsministeren, den 29. november 1979 er taget tilbage af spørgeren. Spørgsmålet, der dermed er bortfaldet, var sålydende:

Til *justitsministeren (28/11 79)* af:

Otto Mørch (S):

»Vil ministeren overveje at påbyde, at lastvogne med en egenvægt på min. 3 tons og anhængere med en egenvægt på min. 1 ton ud over den almindelige afmærkning bagpå skal være forsynet med en reflekterende/fluorescerende gul/rød sikkerhedsafmærkning på 140 × 14 cm?«

Begrundelse

Da det må konstateres, at den nuværende afmærkning af store erhvervskøretøjer er for

dårlig og derved påvirker ulykkesfrekvensen, og at tydeligere afmærkning vil kunne bringe ulykkestallet betydeligt ned, hvilket erfarer fra udlandet klart har dokumenteret, finder jeg det formålstjenligt, at vi også i Danmark påbyder en bedre afmærkning.

Det bemærkes, at den her skitserede ordning blev indført i England i 1971. I 1973 gennemgik man alle påkørselsulykker for tunge lastvogne, hvor personer var blevet kvæstet, og det viste sig, at antallet af ulykker var blevet reduceret meget væsentligt. I mørke på uoplyste veje var til eksempel den procentvise nedgang for parkerede biler 57 pct. og for vogne i trafikken 29 pct.

Spm. nr. 123

Formanden:

Det er endvidere meddelt mig, at spørgsmål nr. 123, der var stillet af Dohrmann til ministeren for kulturelle anliggender, den 4. december 1979 er taget tilbage af spørgeren. Spørgsmålet, der dermed er bortfaldet, var sålydende:

Til *ministeren for kulturelle anliggender (3/12 79)* af:

Dohrmann (FP):

»Vil ministeren omgående henstille til TV-Avisen, at der en af de førstkomende dage i 19.30-udsendelsen bliver oplyst de korrekte forhold vedrørende kapitalpension, således at de fordrejede og misinformerende oplysninger, der blev givet i TV-Avisens første nyhedsudsendelse søndag den 2. december 1979, bliver aflivet?«

Begrundelse

Med den strøm af uforståelige love, som til stadighed udgår fra folketinget, er det vel forståeligt, når selv trænede journalister tolker lovens indhold forkert. I omtalen vedrørende kapitalforsikringer søndag den 2. december kl. 19.30 har de ukorrekte oplysninger imidlertid givet anledning til så mange misforståelser og så megen usikkerhed, at det må være rimeligt, at seerne bliver oplyst om lovens reelle indhold.

Jeg er bekendt med, at den sene TV-Avis forsøgte at rette en smule på fejlen, men da mange enten var gået i seng på dette tidspunkt eller havde skiftet over til udenlandske

[Dohrmann]

kanaler, anses dette ikke for at være tilstrækkeligt.

At TV-Avisens reporter tilsyneladende har fået sine ukorrekte oplysninger fra et medlem af folketingets skatte- og afgiftsudvalg, som Poul Schlüter heller ikke fandt anledning til at dementere, forstærker kun behovet for korrekt information.

Formanden:

Inden vi genoptager forhandlingerne fra i formiddags om statsministerens redegørelse, holder vi en kort pause. Mødet genoptages kl. 14.45.

Mødet udsat kl. 14.38

Mødet genoptaget kl. 14.45

Man vendte herefter tilbage til dagsordenens punkt 3, der var:

3) Forhandling om statsministerens redegørelse af 4. december 1979.

(Redegørelse nr. II).

Forhandlingen genoptoges.

Forhandling

Statsministeren (Anker Jørgensen):

Den debat, der har fundet sted her i folketinget i dag, har ærlig talt været præget af, skal vi sige noget større livlighed og en langt skarpere meningsudveksling, end vi har været vidne til i temmelig lang tid. Så er der én ting, der er helt karakteristisk, og det er, at angrebene er sat ind både fra det yderste venstre og fra højre side i salen med en intensitet, som er usædvanlig, og som ikke lover alt for godt for de kommende dages forhandlinger. Det betyder dog ikke, at jeg på nogen måde har opgivet håbet, men jeg vil blot sige, at tonen og ånden har været temmelig hård.

Man har sagt her i debatten, at den helhedsplan, som regeringen lægger frem, ikke løser betalingsbalanceproblemet, og den garanterer heller ikke for, at vi i løbet af kort tid får genskabt den fulde beskæftigelse. Det må jeg naturligvis give ret i, men sagen er jo, at sådan som den økonomiske situation er

her, og sådan som sammenhængen er med den internationale økonomiske situation, så findes en sådan let og hurtig løsning overhovedet ikke. Det er ligesom en erkendelse, man er nødt til først at nå til, og på de vilkår må man gøre, hvad det overhovedet er politisk, menneskeligt, økonomisk og socialt muligt at gøre. Jeg mener stadig væk, at regeringens helhedsplan er udtryk for en kæmpeindsats, hvor resultaterne måske umiddelbart kan forekomme ikke helt tilfredsstillende, men alligevel er der en tendens til, at udviklingen vender, og hvis vi ikke gjorde det, ville det betyde, at Danmark fortsatte henimod den afgrund, som der har været talt så meget om.

For det første betyder denne helhedsplan, at vi sikrer 55.000 arbejdspladser i løbet af en 4-årig periode og afparerer dermed en stigning i arbejdsløsheden. For det andet betyder den, at betalingsbalancen i 1983 vil være forbedret med 6,5 mia kr., og det er vel også en meget betydelig ting.

For det tredje betyder det også, at vi ganske stærkt reducerer vores lånebehov, og for det fjerde er det det hidtil største initiativ i retning af at dæmpe omkostningsstigningerne i erhvervslivet, bl. a. på det lønmæssige område.

Man kan stille det spørgsmål, som nogle også har gjort, om det så er nok. Jeg vil sige: nej, det er ikke nok, men det er nok til, at vi drejer udviklingen, og det er det yderste, der for nærværende er mulighed for at føre igennem. Det viser sig også, at alt, hvad der har været af gode og mindre gode tanker i dag i folketinget, ikke har vist, at der er bedre løsninger, som er lige så afbalancerede som den, vi her har lagt frem.

Der har været en del diskussion om landbruget, og jeg vil allerførst sige, at dansk landbrug naturligvis er et erhverv, som vi også i regeringen og socialdemokratiet tillægger en enorm betydning. Det er et erhverv, som forholdsvis mere end noget andet erhverv er med til at skaffe valuta til Danmark. Vi ved også godt i regeringen, at landmændene kæmper med store problemer. Vi ved, at det især er de unge landmænd, dem, der inden for de seneste år har købt ejendom, dem, der inden for de seneste år har foretaget meget store investeringer og ikke mindst har gjort det for at kunne fremme den animalske produktion. De har virkelig proble-

[Statsministeren]

mer at slås med, og det har vi i regeringen og i socialdemokratiet i høj grad forståelse for. Men landbruget kan ikke skyde de unge foran sig som en slags skjold for dermed at holde landbruget som helhed ude fra at deltage aktivt i at bære de byrder, der nu engang skal bæres. Endnu en gang må jeg understrege, hvad vi har sagt mange gange: skal dette lykkes, må alle samfundsgrupper – og bl. a. også landbrugets folk – være med til at bære disse byrder, og så må vi se på de særlige problemer, der er for den del af landbruget, som de unge landmænd udgør, dem, som har foretaget de store investeringer, dem, der i de seneste år er kommet ud i vanskeligheder, fordi de har ønsket at øge produktionen og dermed også eksporten.

Det er, hvad jeg mener er meget væsentligt for os at få sagt i denne forbindelse.

Vi har justeret kronen. Det er i sig selv en direkte årsag til, at lønningerne taber i reel værdi. Det er en direkte årsag til, at vi også lavede en særlig bestemmelse i pristalslovgivningen, således at der alene derigennem sker en reallønsnedgang. Når det er tilfældet, kan én samfundsgruppe naturligvis ikke generelt indhøste en direkte fordel af en sådan justering af kronen. Derfor må landbruget finde sig i, at en devalueringsevinst ikke går alene til landbruget, men til samfundet som helhed. Vi er imidlertid indstillet på, at der afsættes – som vi siger det – ca. 200 mill. kr. til at hjælpe på de særlige vanskeligheder, som specielt de unge landmænd har.

I dagens debat kan man næsten konstatere med stor præcision, at partierne til højre i tinget er imod alt undtagen lønindgrebet. Lønindgrebet er de for, men de har også nogle indvendinger imod det, for det er nemlig ikke stærkt nok, til trods for at det er mange gange stærkere end det lønindgreb, som venstres ordfører tidligere betegnede som det stærkeste, jeg havde nær sagt i mands minde.

Partierne til venstre har det modsat, og det er der jo ikke noget mærkeligt i. De har det på den måde, at de går imod enhver form for indkomstpøolitik, og så siger de, at de er positivt indstillet over for en række, ikke alle, men en række andre foranstaltninger, de foranstaltninger, som man netop fra regeringens side havde tænkt skulle afbalancere det indkomstpøolitisk indgreb.

Sådan kan man altså stille sig som opposition til venstre og til højre og så tro, at man på det grundlag kan føre politik. Det kan socialdemokratiet ikke, og det vil vi ikke lægge navn til. Det er en uansvarlig politik, som begge de grupperinger, jeg her har omtalt, gør sig skyldig i.

Lad mig understrege, at der er lidt forskel i måden, man udtrykker sig på i og fra de enkelte partier, men hovedtendensen er den, som jeg her har givet udtryk for.

Jeg vil i øvrigt gerne bede om, at de borgerlige partier ikke bagatelliserer det indgreb, der sker på det lønpøolitisk område. Vi har her i landet en lønsum på ca. 100 mia kr. i den private sektor; i den offentlige sektor er den vel på 70–80 mia kr. Den stigning i lønningerne, som ellers ville være blevet på 15–16 pct., bliver reduceret nu til det halve, ca. 7 pct. Det er 7 mia kr. færre, erhvervslivet skal udbetale til lønmodtagerne. 7 mia kr.! Det er et stykke erhvervspøolitik. Det er virkelig et forsøg på at imødekomme et ønske, der igen og igen har været fremført fra erhvervslivet og fra en række borgerlige partier. At vi så ønsker at afbalancere tingene på anden måde er en sag for sig, men erhvervslivet og de borgerlige partier, der vil være positivt indstillet, burde – undskyld, jeg siger det – være taknemlige.

Og så møder man fantastiske bemærkninger i denne anledning. Hr. Poul Schlüter taler om, at det bare er nogle håndører. Ja, man stiller sig også med stor forargelse i stemmen op og siger, at alt dette med aktieselskabsbeskatningen, der skal forhøjes, er noget forfærdelig noget. Her kan man tale om håndører. Her kan man tale om ikke særlig store ofre fra aktionærside, fordi man skulle acceptere en forhøjelse af aktieselskabsbeskatningen fra de 37 pct. til 40 pct.

Jeg vil meget advare imod den letfærdige måde at diskutere tingene på. Det eneste, man kan få ud af det, er virkelig, at man spolerer mulighederne for at føre indkomstpøolitik som led i en samlet økonomisk politik, og jeg garanterer for, at ingen andre partier i dette land ville kunne gennemføre – jeg tror, vi kan – en så samlet økonomisk politik. Hvis man alene vil gennemføre en indkomstpøolitik af den art, som man her giver udtryk for, kan der ikke føres en samlet økonomisk politik.

[Statsministeren]

Hr. Poul Schlüter var meget stærk i dag, ikke i argumentationen, men i ordene. Han talte om, at det var en værre gang retorik, statsministeren havde betjent sig af. Hr. Poul Schlüter brugte også ordet »bundrekord«, og han talte om, at regeringen og socialdemokratiet såmænd bare var et ekspeditionskontor for Landsorganisationen. Et ekspeditionskontor for lønmodtagerne er nu for resten ikke det værste, man kan være. De udgør jo da en del af den danske befolkning. Men det er ikke rimeligt at komme og sige det, når det, vi, om jeg så må sige, kommer og eksperderer til det danske folketing, netop er en voldsom tilbageholdenhed i lønudviklingen og et stærkt indgreb i de overenskomster, som nu engang er gældende på arbejdsmarkedet, og som dette folketing jo selv har fastlagt. Derfor er det en urimelig måde at betegne tingene på. Men det har jo stået i alle amtstidender, dagbladene og stiftstidender, og så er det »ganske vist«, at regeringen bare er et ekspeditionskontor.

Regeringen er en regering, som ønsker at finde frem til en politik, der burde kunne samle erhvervslivet – og erhvervslivet er både dem, der ejer erhvervslivet, og dem, der arbejder i erhvervslivet – og som også burde kunne samle folketinget, fordi løsningen her ikke er en smal, snæver og ensidig løsning, men en løsning, der har taget hensyn til mange sider i det samlede økonomiske liv.

Så vil jeg gerne sige, når der nu har været talt om bundrekord, at den når hr. Poul Schlüter, når han siger, at dette er den mest socialistiske politik, vi længe har set, at dette er indledningen til en total forandring af det danske samfund. Ja men herre jemini, hvad er det for noget sniksnak? Dette er et stykke økonomisk politik, og det eneste, som en hr. Poul Schlüter kan hænge sin hat på og måske med nogen ret tale om ud fra en konservativ opfattelse af tingene er en anelse socialistisk, er, at lønmodtagerne gerne vil have andel i overskuddet. Ja men herregud! Jeg har endda hørt, at hr. Poul Schlüter har talt om, at de også selv er tilhængere af at sprede ejendomsretten. Vi kan diskutere mange enkeltheder, men at tale om, at planen som helhed skulle have noget at gøre med socialisme, er meningsløst, medmindre man vil sige, at dette, at vi søger at styre tingene, dette, at vi forsøger at lægge en samlet plan for den kommende tids økonomiske udvikling, er

socialisme. Men dertil vil jeg sige, at helheden i vores form for styring indebærer, at vi ikke kun vil styre lønmodtagerne, men også andre sider af det økonomiske liv. Det er den helhed, som for min skyld godt kan blive kaldt socialisme, men som jeg nu nok vil være lidt forsigtig med at sætte et så godt og fint ord på.

Så siger hr. Poul Schlüter også, at socialdemokratiet har opgivet én gang for alle at løse problemerne.

Nu har vi arbejdet dag og nat, og det skal jeg ikke stå og beklage mig over, men vi har arbejdet dag og nat på at finde en løsning og en helhedsplan. Man har lov til at sige, at den ikke er god nok, man har lov til at kritisere den, og man har især lov til at komme med andre gode, konstruktive forslag til, hvordan det kunne gøres bedre. I så fald er vi modtagelige. Men man har ikke lov til at sige, at socialdemokratiet har opgivet. Vi er kommet med den mest omfattende lovgivning på dette område, som vi har set i mange år.

Det er meget hårde angreb fra hr. Poul Schlüters side, ja, jeg synes, man kan sige, at de har været næsten rabiate. Jeg er ked af at måtte sige det, for det ligner ikke hr. Poul Schlüter og det konservative folkeparti at være så voldsom. Men måske er forklaringen den – og det er nok også forklaringen på den tale, vi har hørt fra hr. Uffe Ellermann.... (*Munterhed*). Ja, ja der skal være lidt morsomt ind imellem, det er derfor, jeg fortaler mig. Forklaringen er måske den, at man tror, der skal være valg, og så forbereder man en valgkamp, og det gør man på en sådan måde, at man er sikker på, at nu kan man i hvert fald slå fremskridtspartiet helt ud, for nu overgår man fremskridtspartiet i at være rabiate.

Jeg spørger: tror I virkelig, at befolkningen vil sætte pris på det? Jeg tror det ikke, men naturligvis er det op til både konservative og venstre selv at afgøre, hvilken politisk-taktisk linje de vil anlægge.

Så lagde jeg mærke til en lille fornyelse i hr. Poul Schlüters indlæg i dag. Hr. Poul Schlüter talte ikke alene om hr. Thomas Nielsen som en finanspamper, nu havde hr. Poul Schlüter også fået fru Kirsten Stallknecht med blandt finanspamperne. Dansk Sygeplejeråds tidligere formand, formanden for FTF, er altså nu også kommet med ind i

[Statsministeren]

den gruppe af finanspampere, som de konservative taler så foragteligt om.

Og for at det skal være helt rigtig gammeldags konservativt, siger minsandten hr. Poul Schlüter, at jeg i går har talt til folketinget, som om jeg var generalsekretær i et etpartisystemland. Det er en fantastisk, ja, jeg er ligefrem ved at sige beskyldning. Socialdemokratiet og regeringen har lagt sine synspunkter, sine tanker og sin plan frem. Vi er ikke et øjeblik i tvivl om, at der er flere partier i dette ting. Det opdager vi hver eneste dag. Vi er ubetinget tilhængere af flerpartisystemet. Vi er ubetinget tilhængere af, at folk kan få lov at danne, undskyld, jeg siger det, de mest idiotiske partier... (*Munterhed*). ...men den ret skal de have, for det er det, der er folkestyret i Danmark, og det vil vi fastholde. Men vi må også have lov til som parti at have en mening om, hvordan problemerne skal løses og så lægge den frem i folketinget. Det er det, vi har gjort. Andet og mere er det ikke.

Så har vi sagt, at det er en helhed. Det kan da godt være, at der er noget, der kan kritiseres. Det kan da godt være, at der er et og andet punkt, der kunne tages ud. Men kom så med nogle lige så konstruktive og lige så afbalancerede ting! Kan man ikke det, går man nok galt i byen.

Hr. Thorndahl fra fremskridtspartiet syntes, det var interessant, at boligministeren i en artikel har skrevet, at socialdemokratiet skal være et moderat parti og ikke et militant parti. Se, dette meget interessante, som boligministeren har skrevet, har egentlig været socialdemokratiets linje i Gud ved hvor mange år, i hvert fald i adskillige årtier. Socialdemokratiet er ikke og vil ikke være et egentlig militant parti. Det ønsker at være et moderat, et folkeligt parti, som søger bredde, samarbejde og helhed. Måske er helhedsplanen ligefrem en dokumentation af den moderate tankegang og den helhedstankegang, som præger os.

Jeg vil i øvrigt gerne rose hr. Thorndahl. Hans indlæg i dag var meget, meget afdæmpet, kolossalt afdæmpet. Jeg var helt overrasket. Men så sagde jeg til mig selv: det kan godt være, hr. Thorndahl sagde det samme, som han plejer; det virker bare så blegt i dag, fordi jeg nu har hørt hr. Ellemann-Jensen og hr. Poul Schlüter. Jeg tror nok, det kun var derfor. (*Munterhed*).

Hr. Thorndahl sagde, at socialdemokratiet og regeringen var kommet frem med sine sædvanlige forslag om sociale kompensationer, og at disse sociale kompensationer var udtryk for stemmefiskeri. Jeg har bare ét spørgsmål til hr. Thorndahl: hvilke af de sociale kompensationer, som regeringen foreslår, synes hr. Thorndahl er forkerte? Er der bare én af dem, der er for god? Er der noget, der er for meget? Jeg er ærlig talt lidt beklemmt over, at vi nogle steder måske er lidt karrige, men det er bare nødvendigt.

I øvrigt var det også interessant at høre – når jeg nu har talt om de borgerlige partier – at fremskridtspartiet står op her og siger: vi fastholder dyrtidsreguleringen. Altså nu, hvor socialdemokratiet af de og de grunde og på den afbalancerede måde, som jeg har nævnt, mener, at vi må gribe ind, kommer et borgerligt parti, fremskridtspartiet, og skiller sig ud fra de andre borgerlige partier og er pludselig, jeg ved ikke, om jeg skal kalde det mere moderat. Det er også en interessant ting, og det fortæller jo lidt om, hvor vanskeligt det er at lave helhedsplaner, som der er bred tilslutning til i folketinget, når der er så stor forvirring om, hvad en borgerlig politik egentlig er.

Hr. Ellemann-Jensen sagde – jeg tror, jeg citerer helt rigtigt – at det var nogle store og vældige forhøjelser af garantibetalingen, der ville finde sted. Det er rigtigt, at der sker en forhøjelse pr. 1. marts på 75 øre, og så får de absolut lavest lønnede i dette land som kompensation for den dyrtidsregulering, som de, ligesom alle andre i dette land, heller ikke får, 1 kr. 20 øre oveni, og det er det, hr. Ellemann-Jensen kalder store og vældige forhøjelser af garantibetalingen. Hvad bliver timebetalingen efter 1. marts? Den bliver det store beløb af 35 kr. 75 øre, men den forhøjelse har vi fundet det nødvendigt at foretage, fordi der er nogle, der knap nok kan bære yderligere byrder, og dem må vi tage hensyn til.

Hr. Ellemann-Jensen sagde også, at denne forhøjelse af garantibetalingen smitter af. Lad nu være med helt at opgive troen! Arbejdsgiverne er jo den anden part på arbejdsmarkedet, så prøv da at tale med dem, man kender i Dansk Arbejdsgiverforening! Det er jo dér, at den sag afgørende kan klares, hvis man virkelig skulle frygte, at lønningerne eksploderer, fordi vi forhøjer betalingen for de allerlavest lønnede.

[Statsministeren]

Hr. Ellemann-Jensen sagde noget om, at samfundet i løbet af 10 år ville blive totalt forandret, vi ville blive et forarmet land om 10 år, politisk, økonomisk, socialt og kulturelt. Der er ingen tvivl om, at den internationale krise er så alvorlig, at der er en risiko for, at ikke bare Danmark, men ganske mange lande i den vestlige verden alene på grund af denne krise kommer ind i en udvikling, hvor vi vel ikke i egentlig forstand bliver forarmet, men hvor levestandarden stadig vil synke. Men det har ikke noget at gøre med den politiske helhedsplan. Den politisk-økonomiske helhedsplan prøver på ikke at forarme de fattigste. Man prøver på at sige til den befolkning, der kan bære det, også fordi vi har en af de højeste levestandarder i verden: der er nogle byrder, der skal bæres i tide, for at det ikke kommer til at gå helt galt.

Hr. Ellemann-Jensen sagde, at det, som regeringen har foreslået, praler den af at have fået tilslutning til fra organisationerne. Dertil vil jeg sige, at jeg sagde meget tydeligt i går, at det har fået tilslutning fra organisationerne, at der har været særinteresser, der skulle varetages fra disse organisationer, og at der også var nogle, der havde været meget kritiske.

Der har været kritik. Det med lønningerne, sagde erhvervsfolkene, er godt nok, det trækker i den rigtige retning, men alt det, som erhvervslivet selv skulle bære, var der utilfredshed med. Det var dér, forargelsen og uenigheden opstod. Jeg tror, at når sindene har lagt sig, vil man erkende, at der er megen fornuft og megen social balance i den løsning, som nu er lagt frem.

Hr. Gert Petersen var enig i den opfattelse, at der skal bæres byrder. Det siger jeg tak for, for det er en meget positiv indstilling, men det er ikke nok at sige det. Det er også meget vigtigt at komme med konkrete forslag, og det mener jeg ærligt talt at det skortede gevaldigt på.

De forslag, som hr. Gert Petersen og hans parti er fremme med, vil ikke være tilstrækkelige til at vende den økonomiske udvikling, de er heller ikke praktikable, og så er der bare det at sige til det, at så er det ikke løsningen. Det er bare nogle anvisninger på noget, som ikke er tilstrækkelig holdbart.

Jeg er naturligvis tilfreds med, at hr. Gert Petersen godt kan se, at der er en del fornuftige reformer i det, som regeringen har lagt

frem. Jeg har noteret mig, at hr. Gert Petersen synes, de er for små, men man har også hørt, hvordan man ser på det fra anden side i tinget.

Jeg skal kun lige for en fuldstændigheds skyld sige, at hr. Gert Petersen havde den opfattelse, at regeringen og socialdemokratiet forgylder erhvervslivet. Det er jo en anden tone end den, jeg hørte fra den anden side. Det er bare sådan noget, man synes det er interessant at lytte til, og jeg har selvfølgelig noteret mig det.

Hr. Gert Petersen sagde også, at indkomspolitikken ville bryde sammen. Ja, indkomspolitik er noget uhyre besværligt noget. Indkomspolitik kan kun lykkes, hvis den er et led i en samlet økonomisk politik, og det er en sådan, vi forsøger at føre. Den kan kun lykkes, hvis der er en betydelig forståelse blandt lønmodtagerne, og det tror jeg der er. Den kan kun lykkes, hvis også de, der organisatorisk har ansvaret for lønmodtagergrupperne, er, jeg havde nær sagt mere eller mindre positive over for løsningen. Det er også mit indtryk, at sådan ligger det netop nu. Men det er klart, at indkomspolitik ikke er en patentløsning, hvormed man løser ethvert problem, sådan som borgerlige partier ofte mener. Det er netop en politik, som har sine muligheder, men selvfølgelig også sine begrænsninger.

Hr. Niels Helveg Petersen understregede blot, hvad der jo er rigtigt, at det er den kraftigste dæmpning af indkomsterne, man længe har set, altså også kraftigere end den, som venstre har været med til at forsvare tidligere på året.

Hr. Niels Helveg Petersen sagde også, at erhvervslivet burde være mere åbent over for en medejendomsretsordning, en overskudsdeling, og det er jeg enig i. Det er en fantastisk konservatisme, en fantastisk lukkethed, der har været fra erhvervslivet over for en overskudsdelingsordning. Det må vi notere os som en kendsgerning, men det er vel også noget, der efterhånden kan overvindes.

Hr. Arne Melchior sagde, at der i denne helhedsløsning er noget at forhandle om. Hr. Arne Melchior sagde også, at der var stærke og modige ting, men han havde også en række kritiske bemærkninger.

Jeg er tilfreds med, at der var denne åbenhed fra centrum-demokraternes side, selv om jeg selvfølgelig også er klar over, at der i for-

[Statsministeren]

hold til det parti er mange uoverensstemmelser. Jeg håber dog, at vi kan overvinde dem.

Hr. Arne Melchior talte jo i lignelser og sagde, at man kunne sammenligne situationen med en bus med en masse mennesker. Nogle sad ned, andre stod op, og de, der stod op, var dem, der hele tiden blev trådt over tærne. Der er altså ikke rigtig balance, og derfor skulle man frem til, at vi alle sammen på skift skulle sidde ned i bussen.

Jeg tror, man bliver nødt til, hvis vi skal fortsætte med at tale i lignelser, at sige, at vi er nok nødt til for en periode at fjerne sæderne i bussen, for den økonomiske situation har gjort, at vi er stadig flere i den, og der er ikke blevet mere plads, så vi kommer nok til at stå op alle sammen og så finde os i, at vi bliver trådt på et par ligtorne. Det er den situation, vi står i, og det er det, helhedsløsningen efter min bedste overbevisning er udtryk for.

Så har hr. Arne Melchior og andre i dag talt en del om valg. Man har endog sagt, at i dag for 5 år siden udskrev daværende statsminister Poul Hartling valg. Han gjorde det, fordi han mente, at der i folketinget ikke var nogen vilje til samarbejde. Han gjorde det, fordi han havde hørt, at alle partierne var enormt kritiske og ikke indstillet på at gå ind i et samarbejde. Så er det blevet sagt, at det var en dumhed eller en uklog handling.

Jeg vil kun sige, at jeg har ikke tænkt på at gentage denne ukloge handling, derfor skal man ikke begynde at diskutere eller tænke på en valgmulighed. Socialdemokratiet og regeringen prøver naturligvis at komme igennem med vores helhedsplan, og vi tror faktisk, at det trods alt vil lykkes med de nødvendige justeringer, der nu engang skal til for at få vores parlamentariske system til at fungere.

Men måske begynder jeg nu at forstå hr. Ellemann-Jensens indlæg. Hr. Ellemann-Jensens tale her i dag var jo netop, som jeg før var inde på det, lidt af en valgtale. Det var ikke en tale, som lignede partiet venstre. Det, hr. Ellemann-Jensen sagde her i dag, kan ikke være venstres mening om den økonomiske situation, om den politiske situation. Og når hr. Ellemann-Jensen har fået denne tale godkendt i sin gruppe, må det være, fordi man troede, der skulle være valg. De formildende og fornuftige bemærkninger, der var i talen, var meget få, men jeg tror, at det er de

meget få formildende bemærkninger, der var, som trods alt er udtryk for det, som venstre egentlig vil.

Jeg har i hvert fald mærket mig, at hr. Christophersen i nogle udtalelser til pressen nok har været kritisk, men han har alligevel sagt: vi må se ganske nøgternt og seriøst på det oplæg, som regeringen kommer med, og selv om der er meget, vi er uenige i, er vi klar til at forhandle. Jeg tror, det er det, der er venstres linje, og jeg vil derfor håbe, at man også i praksis vil gå ind på den linje og altså ikke på den linje, som ordføreren i dag, generelt i hvert fald, gav udtryk for.

Jeg vil derfor sige, at regeringen tager det roligt, til trods for at der har været mildt sagt meget delte meninger om den helhedsplan, regeringen har lagt frem. Vi har hørt stærke ord, men jeg tror ikke, at folketinget kan komme uden om denne helhedsplans grundlæggende ting.

Forslaget er ikke ultimativt. Jeg mener derimod, at andre har talt på næsten ultimativt facon, og det kan naturligvis gøre det hele meget, meget vanskeliggøre.

Regeringen vil understrege endnu en gang, at vi er villige til at forhandle, men vi kan ikke forrykke den balance, der er i denne helhedsplan. Vil man konstruktivt gå ind i overvejelser af, hvad der skal gøres, er vi med på det, men den sociale balance skal fastholdes, og det håber jeg der vil være forståelse for.

Lad mig til slut sige, at der, så vidt jeg kan skønne, kun er ét parti her i tinget, som virkelig positivt er gået ind i en debat om regeringens helhedsplan, og som lægger op til en ganske klar og bred forhandlingvilje. Det parti er det radikale. Det har været kritisk på en lang række områder og på enkelte områder meget kritisk, men det er, som om det er det eneste parti, der ganske klart tilkendegiver en klar vilje til at gå ind i en bred forhandling om alle aspekter af denne helhedsplan. Det udelukker naturligvis ikke, at der også er visse åbninger fra centrum-demokraterne, fra kristeligt folkeparti og fra socialistisk folkeparti, men efter denne konstatering har vi ikke andet at sige, end at nu prøver vi, og jeg er temmelig sikker på, at det skal lykkes. Jeg tror, vi får en god jul.

Ole Espersen (S):

[Ole Espersen]

Jeg føler ingen trang til at kommentere de enkelte ordføreres indlæg. Jeg synes, det er gjort på en særdeles udtømmende måde, og den socialdemokratiske gruppe deler den vurdering, statsministeren har foretaget, herunder den vurdering, at en række indlæg – især nogle fra de store borgerlige partier – viste meget lidt vilje til samarbejde.

Det, der har fået mig til at tage ordet igen, er den meget bastante afvisning af helhedsplanen, som hr. Poul Schlüter fremkom med under påberøelse af, at der var tale om den rene socialisme. Som statsministeren har gjort det, har jeg også kigget helhedsplanen igennem endnu en gang for at se, hvad det er, der har fået hr. Poul Schlüter til at bruge så stærkt et ordvalg, som der har været tale om.

Hr. Poul Schlüter sagde, at nu skal vi have gennemført ØD, og det skal gennemføres ved tvang. Jeg er ked af, at man åbenbart hverken har læst dette forslag rimelig grundigt igennem – det så vi jo under debatten om ØD – eller har læst det forslag om overskudsdeling og medbestemmelse ordentligt igennem, som nu er lagt frem i folketinget. Det er ikke et forslag om ØD, således som vi foreslog det i sin tid. Vi var – må vi nok erkende – for en gangs skyld lidt for langt forud for vores tid. Overskudsdeling er jo noget helt andet, og det er bestemt ikke noget, der berettiger hr. Poul Schlüter eller andre til at karakterisere dem, der skal bestyre disse midler, som nogle ubehagelige fagforeningspampere, der får den totale finansmagt her i landet.

Overskudsdeling er noget overordentlig beskedent. Der er tale om, at virksomhederne skal indbetale en tiendedel af deres overskud efter fradrag af skat til en fælles fond, 10 pct. efter fradrag af skat. Disse penge kan, hvis man kan opnå en ganske frivillig aftale herom, genplaceres i de enkelte virksomheder. Der er ikke tale om tvangsplacering overhovedet, men kun en genplacering efter frivillig aftale, og opnår man ikke en sådan frivillig aftale, placeres de i fællesfonden, som så træffer afgørelse om, hvor investeringen skal ske. Det afgørende er naturligvis, at disse penge ikke går ud af erhvervslivet.

Hr. Poul Schlüter talte om, at det var håndører for den enkelte. Det er i og for sig også håndører, og netop fordi det er små beløb, som vi har sagt, forekommer det mig

ikke rimeligt, at man ikke kan se, at der er fornuft i dette forslag.

Det er ikke helt korrekt, hvad hr. Niels Helveg Petersen sagde, at man skærer forbindelsen mellem den genplacerede kapital og virksomhedens ansatte over. Der er stadig den forbindelse til stede, som hr. Niels Helveg Petersen efterlyste, idet overskuddet af den genplacerede kapital for halvdelens vedkommende forbliver i virksomheden med henblik på dér at blive anvendt til kollektive formål, medens resten går til fællesfonden, som selvfølgelig skal bestyres i overensstemmelse med samfundsmæssige og lønmodtagermæssige interesser.

Dette meget, meget beskedne forslag fortjener ikke at blive karakteriseret, som det er sket, ikke blot af hr. Poul Schlüter, men også af andre her i dag. Lad os karakterisere overskudsdelingen og medbestemmelsesretten, som den bør karakteriseres, nemlig som en meget, meget beskeden start på øget demokrati inden for det økonomiske liv og som en meget, meget beskeden start på en formuespredning i vort samfund.

Ellemann-Jensen (V):

Det var en skuffelse at høre statsministeren før. Der var en hoben polemiske bemærkninger til højre og venstre, og så var der en erkendelse, som skinnede så tydeligt igennem, af, at man egentlig godt vidste, at det, man var kommet med her, ikke hjælper stort. Som statsministeren sagde: dette løser jo ikke betalingsbalanceproblemet, men en let og hurtig løsning findes ikke, sagde statsministeren.

Nej, det har vi da så sandelig heller ikke påstået, og den løsning, som jeg skitserede i mit første indlæg, den løsning, venstre lægger frem som sit tilbud til regeringen om at være med til en løsning af problemerne, er så sandelig ikke nogen let og hurtig løsning.

Statsministeren siger, at ikke desto mindre affarerer vi en stigning i ledigheden. Det er nu ikke rigtigt, for ledigheden vil stige, viser tallene. Vi forbedrer betalingsbalancen med 6,5 mia kr. i 1983. Nå ja, fra et underskud på mindst 20 mia kr. Og statsministeren svarede ikke på det spørgsmål, jeg stillede: tror statsministeren, at vi kan låne 50 mia kr. i udlandet i de kommende 4 år? Jeg skal svare statsministeren: det kan vi nok ikke, det kommer

[Ellemann-Jensen]

til at knibe, og så bliver det nødvendigt med nye indgreb. Og så får statsministeren brug for den erkendelse, som skinnede igennem i dag, af, at dette trods alt ikke løste problemerne.

Jeg stillede et andet spørgsmål til statsministeren, spørgsmålet om, hvorvidt statsministeren med hele sin erfaring fra arbejdsmarkedet virkelig tror på, at man kan holde lønudviklingen i ro, når man giver garantibetalingen den foreslåede betydelige stigning, og når man ikke kommer med nogen kontrol- og sanktionsforanstaltninger. Statsministerens svar var, at garantibetalingen godt nok stiger, men den er stadig ikke ret stor; den er kun på 35 kr. 75 øre i timen. Selv om det er 16.000 kr. mere om året, end gennemsnitslandmanden tjener, giver jeg statsministeren ret i, at det ikke er ret meget. Der er bare den ubehagelige kendsgerning, at der nu engang er en række produktioner her i landet, der ikke kan betale mere til de mennesker, der skal lave dem, og derfor står vi over for valget enten at opgive de produktioner og eksportere arbejdspladserne til udlandet eller at acceptere, at vi ikke kan køre med nogle lønninger, der er voldsomt meget højere end omverdenens. Og når statsministeren bare henviser til, at arbejdsgiverne må stå imod det lønpres, som vi ved i disse dage og timer vokser op rundt omkring på arbejdspladserne, synes jeg ikke, det er en regering værdigt på den måde at skabe en uholdbar situation for den enkelte virksomhed og så bare sige: det slagsmål må I selv tage, vi vil ikke hjælpe jer ved at komme med de samme sanktioner, som vi i øvrigt putter i prislovgivning og alt muligt andet. Det er at lade det erhvervsliv i stikken, som man påstår man vil hjælpe.

Statsministeren har, kan man vel sige, fået smidt sin helhedsplan i hovedet igen i folketinget i dag, og det nytter ikke, at statsministeren trøster sig med, at man bliver angrebet både fra højre og fra venstre. For det, at man bliver angrebet fra begge sider, giver nu engang ikke én ret, og det fører nu engang ikke til, at der er de tilsigtede virkninger i den plan, man lægger frem.

Men hvad er så konklusionen af, at statsministeren har fået sin plan kasseret? Ja, der er en vis opblødning, forstod jeg. Statsministeren sagde nu, at det ikke er ultimativt læn-gere; det har det ellers været de foregående

dage, og vi skal da med interesse prøve at se, om vi kan få pillet nogle skadelige ting bort.

Men jeg må anholde, når statsministeren siger, at ØD ikke har noget med socialisme at gøre. Det, man foreslår her, det er jo to forskellige smutveje til en ØD-ordning, der grundlæggende rummer de samme ting som i det oprindelige lovforslag og det oprindelige forslag fra LO. Der er tale om, at man vil bruge disse 10-11 mia kr. i ATP-fonden til en ØD-fond styret af LOs ledelse, og der er tale om, at man via overskudsdelingen vil opbygge en fond. I bemærkningerne til det beslutningsforslag, vi skal behandle her i de kommende dage, står der så sandelig, at man om et par år skal tage det op igen for at se, om man ikke også kan finde andre kilder at øse af for at få opbygget disse fonde. Sådanne fonde bryder nu engang grundlæggende med den økonomiske struktur, vi har her i landet, i socialistisk retning.

Statsministeren sluttede med at tale om de bemærkninger, jeg var kommet med, om, at landet ville være forarmet om 10 år, hvis man nøjedes med at forsøge en gennemførelse af det, regeringen lægger frem her, og statsministeren afviste disse betragtninger med, at det ikke har noget med helhedsplanen at gøre. Ja men så har statsministeren altså slet ikke forstået den snak, som hans egen tidligere finansminister har været inde på, om afgrundens rand. Den forarmelse, vi kommer ud i, vil vi netop komme ud i, hvis vi ikke nu i god tid, mens vi endnu selv har styr på de indgreb, der skal foretages, forsøger at standse den voldsomme stigning i udlandsgælden, som ikke bliver standset effektivt med de indgreb, man lægger frem her.

Jeg skal slutte med at minde om, hvad det var, Stauning vistnok skulle have sagt i sin tid, da Kanslergadeforliget var gennemført. Stauning sagde: der røg et par principper, men landet blev reddet. Medmindre statsministeren afgørende ændrer signaler, så vil det vel ende med, at historien må sige om statsminister Anker Jørgensen, at landet røg, men principperne blev reddet.

Poul Schlüter (KF):

Jeg har et par enkelte bemærkninger i anledning af hr. Niels Helveg Petersens tale.

Hr. Niels Helveg Petersen mente, at den indkomstpølitik, regeringen nu lægger frem,

[Poul Schlüter]

er strammere end den, det konservative folkeparti har foreslået. Her byggede hr. Niels Helveg Petersen på, at den konservative plan kun skulle gå ud på, at der skulle fjernes et par dyrtidsportioner, men det er også en misforståelse. Jeg ved godt, at Politiken fremstillede det på samme måde i en leder i går, men man kan altså ikke altid stole på Politikens ledere.

Den konservative plan gik og går ud på at fjerne 4 dyrtidsportioner og ombytte disse 4 portioner med en lavere skat, men vel at mærke kun til dem, som må give afkald på dyrtidsportionerne. Og så bygger vi på, at olieprisstigningerne skal tages ud af pristallet – det gør regeringen også. Det svarer nogenlunde til én dyrtidsportion. Der er altså tale om at ville lette med et bortfald af 5 dyrtidsportioner, og det er det, der fører til, at den konservative plan har en helt anderledes effektiv virkning på konkurrenceevnen, for det betyder, at omkostningsstigningerne for samtlige vore virksomheder bliver godt og vel 10 pct. lavere. Det er noget, der vil batte noget, når vi taler om at gøre det muligt at producere flere danske varer, som kan sælges, fordi de er konkurrencedygtige. Altså en 10 pct.s lettelse i konkurrenceevnen, fordi omkostningerne stiger 10 pct. mindre end ellers.

Ser vi det fra lønmodtagersiden, stiller det sig anderledes. Her betyder det i kraft af skattekompensationen, at lønmodtagernes reallønnsfald kun bliver på ca. 5 pct. Det svarer nogenlunde til regeringens oplæg. Derfor er det set med lønmodtagerøjne nogenlunde det samme, om man bruger den ene eller den anden teknik. Men for virksomhedernes konkurrenceevne og dermed for beskæftigelsen og produktionen og forbedringen af betalingsbalancen og nedbringelsen af gældsætningen til udlandet gør det en enorm forskel.

Jeg lyttede selvfølgelig med stor interesse til statsministerens replik i dag. Jeg glæder mig over, at statsministeren ikke i sin replik ganske levede op til det billede, en lang række dagblade med rette har tegnet af ham i de sidste dage på grundlag af statsministerens fremtræden efter valget og frem til dette øjeblik her i salen.

Men der var nogle mindelser tilbage, for statsministeren sagde f. eks., at partierne til højre er imod alt undtagen lønindgrebet. Hvis statsministeren bliver ved med at opfat-

te alting så forkert, så kommer han såmænd nok galt af sted til sidst. Det er jo en urimelig skildring. Vi har sagt, at vi i den ekstraordinære situation er for et indgreb over for prisstigningerne. Vi er for et indgreb over for udbyttestigninger. Vi er for et indgreb over for huslejestigninger. Vi er for et indgreb over for andre stigninger i boligomkostningerne. Vi er for et indgreb over for takster. Vi er for et indgreb over for honorarer. Jeg kunne godt blive ved lidt endnu. Vi er helt opmærksomme på, at hvis vi skal skabe en stram indkomspolitik, så skal den være retfærdig og ligelig, og så må ingen gå ram forbi.

Men nu kommer jeg så til hovedpunktet. Statsministeren har bygget sin løsning således op, at den indeholder ØD med en central fond. Statsministeren siger endda klart: dette skal kun være en begyndelse. Jeg kan sige til hr. Ole Espersen, at jeg sandelig har læst forslaget og selv dets bemærkninger. I bemærkningerne til forslaget står der i afsnittet ad punkt 7, at når loven revideres, skal det overvejes at supplere med løsumsbidrag, også fra det offentlige. Så er vi tilbage præcis i den ØD-konstruktion, LO og socialdemokratiet for år tilbage foreslog. Det er fællesfonden, der skal eje det hele. Det er kollektiv ejendomsret, så det hvisler, og skal gennemføres i forhold til alle selskaber, uanset om der er 1 eller 1.000 medarbejdere, både aktieselskaber, anpartsselskaber, kooperative selskaber og andelsselskaber.

Nu bliver der tre fonde, som kan købe aktier. Hvor mange penge taler vi om? Så vidt jeg kan skønne, vil der til fællesfonden hvert år indgå mindst 1 mia kr. Det skal ses i forhold til aktiekapitalen i dansk industri. Hvad er den? Den er på i alt ca. 25 mia kr., vel at mærke til dagspris. Når der nu bliver tre skattefrie fonde, som kan købe op, så vil der ikke gå mange år, før ejendomsretten til dansk industri i alt væsentligt er blevet kollektiv. Det er vi imod, og det tror vi også at befolkningen er.

Det er, ligesom statsministeren ikke vil bøje sig for valgresultatet. Vi oplevede en valgkamp, hvor statsministeren ikke gjorde ØD med central fond til socialdemokratiets hovedpunkt. Statsministeren sagde jo i det hele taget slet ikke så meget under valgkampen om, hvad han ville efter valget. Men nu

[Poul Schlüter]

er det det afgørende punkt i socialdemokratiets politik.

Vi opfatter det sådan, at statsministeren må bøje sig for valgresultatet, for hvad blev det? Valgresultatet blev, at vi fik en sammensætning af folketinget, hvor det helt klart ligger sådan, at der er ikke flertal for ØD med central fond. Så er det, jeg siger: hvis statsministeren mener det oprigtigt med forhandlinger de kommende dage og uger, som skal føre til bred samling om den helhedsløsning, landet har brug for, så må statsministeren bøje sig for, at ØD med central fond ville befolkningens flertal ikke i oktober. Det kommer statsministeren til at fortælle hr. Thomas Nielsen, fru Kirsten Stallknecht og de andre, som i kraft af regeringsforslaget bliver gjort til de store aktieforvaltere i vort land. Statsministeren må få dem til at forstå, at sådan kan det ikke blive.

Vi ønsker og vi har krav på en løsning uden ØD med central fond. Her er det ikke statsministeren, der er i overensstemmelse med vælgerne. Her er det os andre, der er i overensstemmelse med vælgerne.

Thorndahl (FP):

Jeg har naturligvis også med meget stor interesse hørt statsministerens bemærkninger til mit indlæg. Indledningsvis synes jeg nok, at jeg skylder statsministeren at hjælpe til med en lille korrektion. Statsministeren fortalte sig et par gange i sit indlæg. Han talte om helhedsplanen og helhedsplan, men det er ikke det, vi forhandler, hr. statsminister, det er jo en helhedsløsning. Det dér med helhedsplanen er jo en gammel sag, den er 5 år gammel, hr. statsminister, det var i 1974.

Jeg skal understrege over for statsministeren, at fremskridtspartiet, som jo erobrede ca. 150.000 vælgere fra socialdemokratiet i 1973 – og vi har formentlig ca. halvdelen af dem tilbage i dag – har en politik, der samler tilslutning fra alle grupper her i samfundet, herunder alle sociale grupper. Vi har en politik, der vender sig imod umyndiggørelse, mod ufrihed, en politik, som vil belønne og stimulere de erhvervsaktive for derigennem – det er faktisk den eneste måde, man kan gøre det på – at skaffe midler til at støtte de svageste sociale grupper, især vore folkepensionister. Vi tror, at det er den eneste rigtige måde, vi kan løfte vort samfund ud af den

stagnation og den tilbagegang på, som socialdemokratiet har bragt os i.

Jeg vil endvidere sige til statsministeren, at vi ikke deltager i en oratorisk konkurrence med andre partier, heller ikke venstre og konservative. Vi arbejder, som det utvivlsomt må være statsministeren bekendt, sagligt med problemerne og formulerer os i overensstemmelse hermed. Og som statsministeren sikkert også udmærket ved, så sker det, at socialdemokratiet kommer med nogle kvalificerede forslag og synspunkter – det sker ikke så tit, men det sker – og så støtter vi som regel også dem.

Vi fastholder – som vi har altid gjort det – den automatiske dyrtidsregulering. Vi mener, at dyrtidsregulering er en rimelig sikring af lønmodtagerne. Samfundsjusteringen og sikringen af konkurrenceevnen skal efter vores opfattelse først og fremmest ske ved omfattende offentlige besparelser.

Hr. Niels Helveg Petersen forsøgte, med venstres politiske ordfører, hr. Ellemann-Jensen, som offer, at give folketinget et lynkursus i elementær politisk logik. Hr. Niels Helveg Petersen fremhævede, at hver gang venstre inden for de sidste 6 år, må det være, har deltaget i en regering, ja, så er landets situation blevet vanskeligere, den er blevet væsentligt forværret. Det er jo rigtigt, det kan man ikke sagligt argumentere imod. Og, siger hr. Niels Helveg Petersen, disse ynkelige resultater berettiger ikke – og så løftes pegefingern meget belærende – venstre til at fremkomme med ordførerindlæg som dem, vi er blevet vidne til her i dag. Nej, venstre skal vise ydmyghed, siger hr. Niels Helveg Petersen.

Uden egentlig at ville blande mig i denne diskussion må jeg da medgive hr. Niels Helveg Petersen, at de resultater, som venstre har præsteret, burde motivere en betydelig tilbageholdenhed. På den anden side viser hr. Ellemann-Jensen en overordentlig veludviklet politisk tilpasningsevne.

Det, der i den forbindelse er væsentligst, er at koncentrere sig om, hvad socialdemokratiet har præsteret som regering. Og skal venstre efter hr. Niels Helveg Petersens opfattelse have karakteren »halvskidt«, så må hr. Niels Helveg Petersen ud fra nøjagtig samme forudsætninger give socialdemokratiet karakteren »elendig«. På den baggrund vil jeg da gerne spørge hr. Niels Helveg Peter-

[Thorndahl]

sen, hvorfor det radikale venstre tager så nænsomt på socialdemokratiet, og med hvilken begrundelse det radikale venstre overhovedet tror, at socialdemokratiet er egnet til at lede landet, når man overhovedet går ind på at vurdere regeringspartier, som man her har gjort det.

Det radikale venstre roste regeringens forslag om omlægning af rentefradragsretten. Det mest kontroversielle og det vanskeligste i dette lovforslag er, at renter definitions-mæssigt nu bare bliver private, medmindre skatteyderne altså beviser, at gælden er erhvervs-mæssig. Det understreges i øvrigt meget stærkt, og det er interessant i denne sammenhæng, i bemærkningerne til lovforslaget, at det er skatteyderne, der har bevisbyrden, i hvert fald i denne sammenhæng.

Det radikale venstre opnåede ved valget den 23. oktober 1979 – helt uberettiget i øvrigt – tilslutning fra ca. 25.000 selvstændige. Med det radikale venstres tillidserklæring til dette lovforslag synes jeg, at hr. Niels Helveg Petersen skulle fortælle os her i tinget og de selvstændige, der har stemt radikalt, hvordan skatteyderne rent faktisk kan dokumentere, at gæld er optaget erhvervs-mæssigt, og dér kunne man bruge eksemplerne den lille håndværksmester, handelsvirksomheden og, ikke at forglemme: det radikale venstres husmandsbrug.

Gert Petersen (SF):

Statsministeren kom med en interessant betragtning, som næppe kan være helt gennemtænkt. Han var inde på, at der var visse forslag og tanker, som venstrefløjen støttede, og det var altså bl. a. alle disse skatterefor-mforslag, som findes i pakken, men, sagde statsministeren, dem har regeringen jo netop fremsat, fordi man ville afbalancere ulemperne ved indkomstpolitikken.

Jeg troede faktisk – jeg havde håbet – at regeringen havde stillet dem, fordi de, så vidt jeg har forstået, er dele af socialdemokratiets program. Jeg gik ud fra, at man under alle omstændigheder ville fremsætte sådanne forslag til skattereform. Det har man forsøgt tidligere, og det kom der ikke så meget ud af. Nu er man altså kommet med forslagene, og jeg går ud fra, at det er, fordi socialdemokratiet finder, at det er på høje tid at gennemføre en sådan skattereform, som der her er lagt

op til, og ikke bare for at afbalancere noget andet.

Jeg kan sige, at socialistisk folkeparti stiller sig positivt til disse forslag. Der kan være enkelte ting, vi er uenige i, det er vi meget indstillede på at forhandle om, og også om at finde fællesnævnerne, således at disse forslag kan føres ud i livet, når man nu endelig kan tage fat på en begyndelse til den skattereform, som der så længe har været brug for i dette land.

Så var statsministeren jo meget vred over, at han høstede utak hos hr. Poul Schlüter og hr. Ellemann-Jensen for den kolossale nedskæring hos lønmodtagerne, som han ellers har lagt på præsenterbakken for dem. Jeg kan godt forstå, at statsministeren var noget utilfreds med den utaknemlighed, som her kom til orde, som om de herrer derovre tror, at de kan gøre det bedre. De blev altså belært af statsministeren om, at det kunne de ikke, og – ærligt talt – jeg tror såmænd, at statsministeren har ret på det punkt, desværre, desværre.

Statsministeren sagde også, at når hr. Poul Schlüter talte om, at planen havde noget at gøre med socialisme, så var det meningsløst. Det vil jeg godt give attest på. På det punkt er jeg hundrede procent enig med statsministeren, ligesom jeg, når det drejer sig om at gennemføre en skattereform, håber, at jeg er hundrede procent enig med statsministeren.

Men så tilføjede statsministeren: medmindre det, at man vil tænke i helheder og styre ud fra en helhed og planmæssigt, skal kaldes socialisme. Må jeg med det samme sige, at det skal det ikke. I så fald var Giscard d'Estaings Frankrig et af de mest socialistiske lande, vi har i Europa, og det vil vel næppe hverken hr. Poul Schlüter eller statsministeren påstå.

Det fremgik af det, jeg sagde om den kriseplan, som socialistisk folkeparti har udarbejdet, at den også indebærer, at der må bæres byrder. Vi kan ikke acceptere den byrdefordeling, som ligger i regeringens indkomstpolitiske plan, der er lagt frem her – det er det, der er sagen. Vi kan ikke acceptere byrdefordelingen, og vi kan heller ikke acceptere metoden.

For det første har vi, hvad byrdefordeling angår, ifølge LO haft en reallønsnedgang for almindelige arbejdere på ca. 4 pct. igennem de sidste 2-3 år, og nu vil man gennemføre

[Gert Petersen]

en yderligere reallønsnedgang for dem på ca. 5 pct., altså en samlet reallønsnedgang på 9 pct. – hvis det overhovedet holder.

Så kan man sige: nå ja, men nu gennemfører vi også nogle skattelove og indgreb mod tantiemer osv., dér lægger vi også begrænsninger på, og de kommer måske også til at undvære noget. Ja men der er sandelig forskel på, om man tjener 80.000 kr. om året og skal skære det ned med 9 pct., og så, om man tjener 400.000 kr. om året og skal skære det ned med 9 pct. Den sidste vil stadig have langt, langt mere tilbage og mærke nedskæringen langt, langt mindre end den første. Det er den første kategori, som er den store kategori i dette land, og det er den, man her pålægger byrderne, mens derimod den velstillede kategori i realiteten slipper langt lettere. Det er naturligvis en byrdefordeling, der er uacceptabel for et socialistisk parti. Det har nemlig noget med socialisme at gøre, hr. Poul Schlüter, og derfor siger vi nej til den.

Samtidig siger vi nej til den, fordi det er et indgreb i rettigheder, som lønmodtagerne måtte gå ud fra var dem sikret. Der er talt meget heroppefra – ikke mindst fra borgerlig side – om velerhvervede rettigheder i forbindelse med skattelovene osv. Ja men er der ingen, der tager hensyn til lønmodtagernes velerhvervede rettigheder? Er der ingen, der tænker på, at lønmodtagerne måtte gå ud fra, at de, da den sidste overenskomst blev dem dikteret, så havde ret til de og de dyrtidsportioner efter det system, som nu var blevet dem dikteret? Men når der er gået et halvt år, fratager men dem den ret. På den måde kan landet ikke klare sig i det lange løb. Det er med til at skabe mistillid, det er med til at skabe misstemning, og derfor er jeg også helt overbevist om, som jeg sagde tidligere, at denne indkomspolitik vil bryde sammen. Jo før socialdemokratiet forstår det og slår ind på en anden økonomisk saneringspolitik, der virkelig modsvarer den skattereform, som er rigtig, og som er en del, den rigtige del, af den politik, der her er lagt op til, jo bedre.

Niels Helveg Petersen (RV):

Jeg vil gerne sige til hr. Poul Schlüter, at jeg er helt opmærksom på, at det var en fortællelse, når jeg fremstillede det, som om den konservative plan kun gik på bortfald af to dyrtidsportioner med kompensation. Planen

gik på bortfald af fire dyrtidsportioner med kompensation. Men om det er det ene eller det andet, tror jeg nok er relativt ligegyldigt for den samlede virkning på forbrug og på betalingsbalance. Når man giver kompensation for dyrtidsportionerne, så bliver der en meget, meget begrænset virkning på forbruget og dermed på betalingsbalancen. Om så den konservative plan havde været otte dyrtidsportioner med fuld kompensation, så havde det såmænd ikke gjort planen mere effektiv.

Til hr. Thorndahl vil jeg sige, at vi er da også kritiske over for andre partier end venstre, vi er såmænd også selvkritiske. Det er måske lidt usædvanligt, men også det vil jeg påtage mig at være.

Selv med risiko for at være en smule belærende vil jeg sige til hr. Thorndahl, at det, der er problemet med renteomlægningen til nedslag i skat og adskillelsen mellem forskellige former for rentefradrag – erhvervs-mæssige og private – det er jo ikke, at det favoriserer lønmodtagerne på de selvstændiges bekostning. Bekymringen har altid været den modsatte af den, som hr. Thorndahl fremhævede, nemlig bekymringen for, at det kunne give nogle særlige smuthuller for selvstændige.

Så vil jeg da i øvrigt føje til, at vi selvfølgelig ikke med de bemærkninger, der er gjort i dag – nu får vi jo en mere grundig behandling af dette forslag på fredag – har udstedt nogen som helst blankocheck på den metode, som regeringen vælger at foretage denne om-lægning efter. Vi er klar over, at den skal gås grundigt efter.

Til slut vil jeg takke statsministeren for hans bemærkninger. Statsministeren har forstået vores holdning rigtigt. Vi er kritiske over for dele af regeringsoplægget, på nogle punkter endog meget kritiske, men vi er indstillet på, at det skal lykkes her i folketinget at gennemføre et økonomisk indgreb, der taget fat på den opgave at bremse op for omkostningsudviklingen for dermed at lægge grunden til en bedre økonomisk udvikling i de kommende år.

Arne Melchior (CD):

Statsministeren sagde i sin svartale, at en let og hurtig løsning findes ikke, og det kan vi vel nemt blive enige om, både statsmini-

[Arne Melchior]

steren og jeg og de fleste andre her. Det var for øvrigt det, vi sagde under hele valgkampen, og vi blev hånet en del for, at vi ikke anviste, at sådan og sådan skulle man bare gøre, så ville det hele falde på plads. Vi sagde derimod, at befolkningen, ikke erhvervslivet eller lønmodtagerne eller landbruget, men menneskene i dette land, skulle indrette sig på i nogle år at komme ned på et niveau på 1973-74-standard.

Nu har regeringen arbejdet i måneder – statsministeren sagde endda: arbejdet dag og nat – og med hele det store apparat, som regeringen naturligvis disponerer over, bag sig, og så er der altså kommet det ud af det, som er lagt på bordet i dag, og som vitterligt viser, hvor svært det er. Det, der efter vor mening mest savnes – det vil jeg gerne understrege på ny – er foranstaltninger, forholdsregler, til gavn for investering og opsparring, for vi tror simpelt hen generelt på, at det er det, der vil gavne befolkningen.

Statsministeren koncentrerer sig så meget om at finde balance, og jeg spørger: mellem hvem og hvad? Det er en tendens, man har haft i de senere år: at opdele befolkningen i forskellige grupper. F. eks. taler man om, at der skal være balance mellem ejere og lejere. Her tales der nu om lønmodtagerne og erhvervslivet og landbruget og andre grupper. Statsministeren stillede selv det spørgsmål: hvor stor en del af befolkningen er ikke lønmodtagere? Altså et retorisk spørgsmål. Statsministeren ved selvfølgelig udmærket, hvor stor den del er.

Statsministeren var ganske glad for eventuelt at være ekspeditionskontor for lønmodtagerne. Det skal jeg nok love for, for det er altså 85 pct. af den erhvervsaktive del af befolkningen. Hvis man kunne repræsentere dem, så var det jo bedre end de 37 pct., som valgdagen altså siger, af den samlede vælgermasse. (*Afbrydelse*). 38 pct., undskyld, jeg skal sandelig ikke tage momsens fra! Nej, jeg tror, at det er en tilsnigelse, i hvert fald en overdrivelse, at sige, at man repræsenterer disse 85 pct., for der er jo masser af lønmodtagere, de har stemt på alle mulige andre partier.

Det urimelige er i det hele taget, at man siger, at de 85 pct. altså skal yde de og de ofre, så må vi afbalancere over for de 15 andre procent. Hvad er det så for nogle? Ja, det er bl. a. det lille erhvervsliv, altså butikks-

handelen og håndværket og landbruget, som mange gange har en lavere timeløn end gennemsnittet for lønmodtagere, selv for lønarbejdere, hvis vi skulle dele det sådan op. Jeg er imod disse inddelinger. Jeg er for, at befolkningen, så vidt det er gør ligt, og vi må erkende, at det ikke er gør ligt at få absolut balance, heller ikke befolkningsgrupperne imellem, men at erhvervene som sådanne, altså de, der skal investere og producere og frembringe de værdier, som gør, at vi igen får råd til at leve, som vi plejer, skal deltage i det. Det andet er en misforståelse af balancerings synspunktet, og jeg synes stadig væk, at statsministeren skylder at føre bevis for, at denne balancering mellem grupper i samfundet er korrekt.

Jeg ville gerne have sagt lidt mere om ØD. Nu står jeg jo her som en af dem, der er meget modtagelig for den slags tanker om spredning af ejendomsretten, det ved statsministeren og socialdemokratiet også godt. Det er ikke rigtigt, når statsministeren på ny – ligesom sidst vi havde debat, jeg tror, det var i åbningsdebatten – siger, at erhvervslivet er lukket og konservativt, for erhvervslivet er selv gået i spidsen med udbyttedelingsordninger i massevis. Jeg har gentagne gange bedt om at få et register over dem. Hvor mange er det? Hvor meget omfatter de i beløb og i antal ansatte? Og af hvad art er de? Det synes jeg ville være konstruktivt, for jeg er en ven af, at vi går videre ad den vej, og vi er ikke lukkede.

Da min tid er knap, lad mig så sige igen, at centrum-demokraterne sagde ikke i min ordførertale før, at vi godt vil forhandle om noget. Vi kender kompromisets art, og det er da givet, at skal man forhandle, så må det være over et bredt spektrum. Med vore 6 mandater kan vi jo ikke komme og forlange de allerhøjeste priser. På den anden side er det givet, at 6 mandater eller 1 mandat eller 30 mandater ikke er til fals. Derfor kender vi forhandlingens teknik og kompromisets art.

Bussen skal jo køre videre. Nu brugte jeg den med bussen, og statsministeren siger, at jeg taler i billeder, men jeg bestræber mig sandelig på at finde nogle, som det er vanskeligt at føre videre, og med stort held. Statsministeren forsøgte sig alligevel og ville gerne smide sæderne ud af bussen, så vi alle skulle stå op. Jeg tror ikke, den løsning er god. Jeg vil endda være så flink at sige, at

[Arne Melchior]

den ikke er typisk socialdemokratisk. Jeg tror ikke, det gælder om at fordele hverken armod eller ringe vilkår af anden art, fysisk eller materielt. Jeg tror, det gælder om at indrette den bus så hensigtsmæssigt som muligt, så de ældste og de svageste har det bedst. Bl. a. derfor behøver vi sæderne. Jeg tror nok, vi trænger til at stå af bussen et øjeblik og sende maskinen til hovedreparation, så den kan køre lidt bedre. Men lad os nu alle sammen finde plads i den bus, og vi vil gerne medvirke til, at det kan lykkes.

Wilhelm (VS):

Jeg synes, at hr. Ole Espersens tale i første runde var ganske interessant, da han gennemgik, hvad det var for krav, de forskellige borgerlige partier havde stillet under valgkampen. Venstre: en samlet indsats fra alle befolkningsgruppers side, alle grupper skulle med og bidrage, og alle måtte acceptere nedgang i forbrugsmulighederne. De konservative: et stop for pris- og indkomststigninger, bedre konkurrenceevne. De radikale: langtsaftalen. Osv. osv.

Han sluttede med at påberåbe sig: og hvad er det så, regeringen nu har lagt frem? Det er jo i virkeligheden præcis det, som vi selv sagde, men da bestemt også det, som en lang række andre partier gav udtryk for måtte gennemføres. Han gennemgik det punkt for punkt: vi må, som partiet venstre sagde, alle acceptere en nedgang i forbruget, og vi gjorde, som det konservative folkeparti sagde, og startede med et totalt stop for pris- og indkomststigninger. Vi gør videre det, som det konservative folkeparti krævede – det er i virkeligheden noget af det allervigtigste i den plan, regeringen har lagt frem, at hvis man tager de forskellige nationale foranstaltninger i betragtning og sammenholder det med kursjusteringen, så betyder det, at lønudviklingen på vores arbejdsmarked regnet i fremmed valuta praktisk taget vil stagnere, og videre netop det, det konservative folkeparti efterlyste osv.

Det er jo det, der faktisk er sket. Det er præcis det, der er sket, og jeg kan da godt forstå, at socialdemokrater på sin vis bliver lidt fortørnede over den modtagelse, de så får, som det også kom til udtryk i statsministerens svartale. Det, man har gjort, er jo i meget vidt omfang, at man simpelt hen har

plapret efter, hvad venstre og konservative og radikale krævede under valgkampen.

Det samme er tilfældet med organisationerne, som hr. Ole Espersen også nævnte. Når LO-toppen accepterer disse indgreb, som er de barskeste, der nogen sinde har ramt lønmodtagerne, kan man da også godt forstå, at de kan blive lidt sure, når andre så ikke engang påskønner deres knæfald, og at en Georg Poulsen kan blive så fornærmet, at han går og smækker med døren, når nogle af de andre begynder at råbe op.

Men det er på sin vis alligevel mærkeligt, at socialdemokratiet aldrig vil forstå, at jo flere lunser de smider ud til de borgerlige, jo mere glubende bliver de. De er simpelt hen umættelige, og vi møder her i dag et raseri, som vi ikke har set magen til, længe i hvert fald, på et grundlag, som hr. Ole Espersen udmærket redegjorde for i virkeligheden er en sammentrængning af de krav, som venstre og konservative og radikale stillede under valgkampen. Det er, hvad man kan vente fra den side, men det har man ikke villet forstå.

Det er det samme med LO-toppen. Den har givet sig på alle disse punkter og bliver småfornærmet over, at så er der andre organisationer, så er der erhvervsorganisationer, der også bliver mere krævende, bliver mere glubske, end de var før dette. Men det er altså nu engang mekanismen.

Det er til at forudse, at hvis dette kommer igennem, så er det ØD-forslagene, der bliver det største problem, for der er ganske enkelt ikke flertal for de ting, men de andre kan gå på den ene og den anden måde og med skiftende flertal. Jeg har lidt svært ved at forestille mig, at hr. Ellemann-Jensen skulle kunne tillade sig at stemme imod fjernelse af tre dyrtidsportioner. Hvordan han ville forsvare at stemme imod sådanne indgreb over for sine vælgere, har jeg svært ved at forestille mig. Det er muligt, at en del af tingene kan gå igennem på denne siksakmanér, men hvad med ØD-forslagene? Det er svært at spå, men jeg vil alligevel godt vove pelsen, for her synes det, at der ligger nogle perspektiver, som vi må advare imod. Jeg synes, det er muligt at se det rådne kompromis, der allerede tegner sig mellem socialdemokratiet og de radikale og de to små, skræmte firkloverpartier, de valgskræmte partier, som er villige til at gøre næsten hvad som helst.

[Wilhelm]

Socialdemokratiet kan ikke få sin centrale fond ved overskudsdelingen, men socialdemokratiet har god grund til at sige: skidt med det, for vi har fået den centrale fond ved Lønmodtagernes Dyrtdsfond, og det er en start, og vi skal nok i løbet af et par år vise, at denne fond er aldeles uundværlig for et kapitalistisk samfund. I løbet af få år vil hr. Ellemann-Jensen og hr. Poul Schlüter osv. med glæde stemme for en udvidelse af de beløb, for de er i virkeligheden olie på kapitalismens maskineri. Det har socialdemokratiet nogle år til at vise med den centrale fond, der ligger i Lønmodtagernes Dyrtdsfond, og som de radikale ikke har sagt nej til at stemme for, vel at mærke. Men de kan ikke få det ved overskudsdelingen, og den kan de så droppe, og det gør egentlig ikke så meget, set fra deres synspunkt.

Så er det spørgsmålet, om man kan holde sig til virksomhedsfondene, og dér er der nok nogle, der har kvababbelse over, at en virksomhed skal være pligtig til at tage lønmodtagerkapital ind i sin ansvarlige aktiekapital. Tysk kapital og engelsk kapital og sort og grå kapital, det rager ikke så vidt, men lønmodtagerkapital, det er jo skrækeligt – ikke sandt? Den skal være obligatorisk, så vidt man kan se. Så er man nødt til at finde en anden ordning på det, og det kunne jo ende med, at et eller andet smart borgerligt parti sagde: lad dem så vælge mellem virksomhedsfonden og udbetaling af de 10 pct. i en bonusordning. Det ville være fuldstændig umuligt for socialdemokratiet at modstå en sådan idé, som deres egne vælgere under denne indkomspolitik ser hellere end noget som helst andet, hvis man endelig skal have den såkaldte overskudsdeling.

Jeg nævner det her, fordi jeg vil advare imod det. Jeg mener, at den form for overskudsdeling er det aller-, allerfarligste netop set ud fra synspunktet: fællesakkorden, som vil blive brugt til at presse de gamle og de nedslidte ud på efterløn, eller hvad de nu skal. I den henseende er den form den allerfarligste. Så vidt jeg kan se, ligger den snublen nær i dette mismask, der nu skal laves mellem socialdemokratiet, radikale, kristelige og CD.

Chr. Christensen (KrF):

Det er virkelig en overraskelse og en meget interessant iagttagelse at opleve, at vi af hr. Wilhelm bliver kostet ind til at skulle være med til at lave noget makværk sammen med andre partier.

Jeg vil gerne sige til hr. Wilhelm, at kristeligt folkeparti er et lille parti, men vi er garanteret ikke et skræmt parti. Derfor skal hr. Wilhelm ikke tro, at vores stillingtagen herinde sker på baggrund af vores størrelse eller på baggrund af galluptal, den sker ud fra vores grundholdning. Det har den altid gjort, og det vil den fortsat gøre.

Statsministerens bemærkninger om landbrugets situation må vel desværre betragtes som en klar afvisning af at trække lovforslaget om en særbeskatning af landbruget ud af den samlede pakke. Statsministerens afvisning bliver begrundet med, at alle skulle være med til at bære byrden på lige fod. Jeg er enig i, at landbruget må bære byrden sammen med andre grupper i samfundet, men som jeg sagde i mit første indlæg, så rammer særbeskatningen landbruget på et tidspunkt, hvor den gennemsnitlige indtægt placerer erhvervet i lavtlønsområdet. Landmandens erhvervsindtægt er i sidste regnskabsår faldet med 10.000 kr., fordi EF-priserne de sidste par år næsten ikke er steget, hvorimod omkostningerne i Danmark fortsat er steget.

Landmandens samlede årlige erhvervsindkomst var i 1978-79 helt nede omkring 54.000 kr., sammenlignet med industriarbejdernes, der samme år var kommet over 90.000 kr. Landmændene er dermed placeret i lavtlønsområdet, og i betragtning af dette erhvervs store betydning for valutaindtjeningen og for beskæftigelsen må vi bede statsministeren endnu en gang overveje gennemførelsen af den foreslåede særbeskatning.

Statsministeren kom med en bemærkning, som jeg har hæftet mig meget ved, og det var, at disse lovforslag nu er lagt frem til debat, til forhandling. Jeg spurgte i mit første indlæg, om vi skulle opfatte pakken på en sådan måde, at der ikke kunne trækkes nogen lovforslag ud af den, for i så tilfælde kunne statsministeren tvinge os til at stemme imod hele pakken. Jeg fik ikke noget svar på det. Må jeg forstå statsministerens udtalelse om, at der er noget her, der kan forhandles om, sådan, at statsministeren stiltiende har accepteret, at netop denne store tidsel, obli-

[Chr. Christensen]

gatorisk overskudsdeling, er noget, der kan forhandles om?

Ib Christensen (DR):

Statsministeren afslørede et vist kendskab til busdrift – hvor han end kan have det fra. Han talte om, at vi skulle være en bus, hvor vi nu skulle stå op alle sammen, fordi pladsforholdene var så trange, og sæderne skulle flyttes. Så må man håbe, at vi ikke kommer til at træde hinanden over tæerne. Men først og fremmest vil jeg advare statsministeren mod, at det bliver en bus af den slags, hvor der i forruden står: »Ikke i rute«. Jeg vil gøre det ved at henvise til de indre selvmodsigelser, der ligger i regeringens plan, som statsministeren opfatter som afbalanceret og sammenhængende.

For det første fører man stadig væk trods 5 pct.s devaluering en valutapolitik, der skader beskæftigelsen, og skader betalingsbalancen. Samtidig – og for at kompensere for det – vil man afse øgede milliardmidler til fremme af beskæftigelsen, altså den beskæftigelse, man er med til gennem valutapolitikken at ødelægge.

For det andet vil man give øgede erhvervstilskud til virksomhederne og til landbrug og mange andre erhverv. Samtidig fører man en skattepolitik, der belaster disse erhverv.

For det tredje opererer man med et mægtigt underskud på finansloven, et mægtigt finansunderskud. For at kompensere for det foretager man samtidig en gigantisk indenlandsk og udenlandsk lånoptagning. Man opsuger altså de midler, man på den anden side ikke vil indkræve for ikke at ødelægge den økonomiske aktivitet.

For det fjerde taler man om nødvendigheden af tilgang af risikovillig kapital til erhvervslivet – et fuldstændig rigtigt synspunkt. Men det modvirker man med denne udstedelse af i massevis af statsobligationer, der beslaglægger opsparingen.

Sådan er der en lang række selvmodsigelser i regeringens plan, som det er nødvendigt at gøre opmærksom på, da regeringen åbenlyst ikke selv er opmærksom på dem.

Jeg undrede mig en smule over, at retsforbundet ikke kunne finde plads blandt de partier, som regeringen mente på punkter at kunne samarbejde med. At regeringen nævnte det radikale venstre, undrer mig ikke, for

det radikale venstre er i mange væsentlige spørgsmål et ekko af regeringen, men at man nævner SF, der kom med en meget marxistisk farvet kritik, centrum-demokraterne, der stort set ikke sagde noget, og kristeligt folkeparti, der kommer med en mildere udgave af venstres og konservatives kritik, uden at man så også nævner retsforbundet, der kom med en meget hård kritik, når det drejer sig om indkomstpoltikken og enkelte andre ting, men dog på en lang række områder gav udtryk for samarbejdsvilje, det kan man godt undre sig en smule over.

Sandheden er jo den, hr. statsminister, at regeringen meget vel inden ret længe kan få hårdt brug for retsforbundets 5 mandater. Ændringer i folkepensionen kunne f. eks. være et område, og der vil melde sig andre i tidens løb. Det ser ud til, at venstre og det konservative folkeparti i hvert fald i øjeblikket er gået helt i baglås, og så må regeringen se sig om efter andre parlamentariske kombinationer.

Jeg vil gerne tilføje, at retsforbundet er det eneste parti, der har vist den ansvarlighed at kritisere den nuværende valutapolitik. Jeg kan se i Jyllands-Posten i dag, at regeringen oprindeligt havde ønsket en 18 pct.s devaluering, men ikke fik lov af EF. Det svarer til de 15–20 pct.s devaluering eller virkningerne af en kronefrigivelse, som vi har foreslået. Vi kunne altså give parlamentarisk dækning eller være med til det på dette område.

Vi har tilbudt regeringen på et sølvfad 4 mia kr., hvis regeringen vil lave en statsgrundskyld på 2 pct. Det hører ikke til de sædvanlige ting, at et parti i en sådan debat står og tilbyder regeringen flere penge. Vi vil ganske vist foretrække disse penge brugt til lettelse af indkomstskatten, men regeringen er jo selv indstillet på at forlænge proportionalsskattestrøket.

Vi vil gerne hjælpe regeringen med øgede besparelser ud over de 2,5 mia kr., som regeringen har ønske om. Også dér er vi villige til at gå ind i et samarbejde med regeringen.

Vi vil også gerne bidrage, når det drejer sig om skattereformen, sanering af skatteunddragelsesmuligheder osv. På alle disse områder vil regeringen kunne få et samarbejde med retsforbundets 5 mandater, men det forudsætter selvfølgelig en vilje til samarbejde på begge sider. Den er for vores vedkommende til stede over for regeringen på disse

[Ib Christensen]

punkter. Til gengæld vil vi bekæmpe tvangsindkomstpolitikken og de andre uheldige elementer i regeringens plan.

Til sidst vil jeg konstatere, at regeringen nu drevet af nødvendigheden har indset, at man må arbejde med skiftende flertal. Anderledes kan regeringens plan ikke forstås. Det glæder mig. Det glæder mig på folkestyrets vegne, for derved kan vi få folketinget til at fungere. Så må vi, der kommer i mindretal på nogle punkter, f. eks. med hensyn til tvangsindkomstpolitikken, affinde os med det. Til gengæld kan vi sammen med regeringen på andre punkter gennemføre nogle ting, som kan mindske de økonomiske skævheder og skævvridninger, der er i vort samfund, navnlig inden for skattelovgivningen og jord- og boliglovgivningen.

Alfred Hansen (DR):

Det har i den seneste tid været et yndet udtryk i forbindelse med løsningen af landets problemer at tale om de problemer, vi står over for. Jeg synes, vi én gang for alle skal slå fast, at vi ikke står over for problemerne, men at vi står lige midt i dem.

Jeg synes i og for sig, det kunne være nyttigt i en sådan debat at foretage et lille tilbageblik. Hvorfor er vi kommet så langt ud, som vi er, med hensyn til økonomisk uføre? Hvorfor har de partier, som har præget lovgivningen op igennem 1960'erne og 1970'erne, ikke langt tidligere set skriften på væggen?

Det var en ganske interessant udtalelse, hr. Ellemann-Jensen kom med. Han kom med en kraftig bebrejdelse af socialdemokratiet og tilkendegav det synspunkt, at det var socialdemokratiets skyld, at vi sidder i det, som vi gør. Jeg vil gerne gøre hr. Ellemann-Jensen opmærksom på, at også partiet venstre – og vi kan såmænd godt tage de konservative med – har været med til op igennem de seneste år at skabe en bred parlamentarisk dækning for den politik, der er ført. Det er stort set de fire gamle partier, der har haft det store flertal, og de har i skøn samdrægtighed stort set stemt for hinandens forslag, uanset hvem af de fire partier der har dannet regering. Hvornår har hr. Ellemann-Jensens parti modsat sig effektivt den udvikling i samfundet, som han nu angriber resultatet af?

Venstre vil sikre et effektivt lønstop. Det vidste vi også før i dag, og det er stort set det

eneste, venstre ønsker at have kontrol med, altså lønningerne, et effektivt lønstop. Der var ikke noget med et effektivt stop for alle indtægter. Nej, det var et ensidigt angreb på lønningerne. Man ynder at gøre lønningerne til den store skurk i dansk økonomi og til årsag til den store arbejdsløshed.

Vi har været vidne til, at man gennem øget bureaukrati, flere restriktioner, mere statsdirigering af løn, priser og avancer har gjort livet rigtig godt surt for mange mennesker. Den situation bør genskabes, at det bliver attraktivt at gøre en arbejdsindsats, at det bliver lønsomt at spare op, og at man ikke fortsat belønner gældssætning.

»Konkurrenceevnen skal forbedres. Derfor må vi have kontrol med lønningerne.« Også det er et særdeles ensidigt og usagligt angreb. Selvfølgelig er lønningerne en driftsomkostning for virksomhederne, men det er ikke den eneste driftsomkostning. Renten er ofte en lige så stor driftsomkostning som lønningerne. Navnlig for nye og ekspanderende virksomheder er det en meget, meget stor belastning. Renten er en af skurkene i dansk økonomi. Hvad har regeringen så tænkt sig at gøre ved det? Der har ikke været tendens til initiativer fra regeringens side, som kunne lette rentebyrden. Det er til skade for erhvervslivet, både for industrien og landbruget, ja, det er sådan set til skade for hele befolkningen.

Der har været stærke diskussioner om og også kritik af regeringens planer om en statsgrundskyld på 11 promille. Det er 11 promille, der er tale om, det er ikke 11 pct. Det ville måske være en fornuftig langtidsplanlægning at have for øje, at man vil prøve at komme op på 11 pct. Eller hvad med markedsrenten? Den betaler man alligevel i dag, når man køber jord og fast ejendom. Man betaler den bare ikke ind til løsning af statsopgaver, nej, man brandskatter folks arbejdsindtægter, men betalingen går til kredit- og hypotekforeninger m. v.

Landmændene vil gå konkurs, siger man og råber vagt i gevær. Ja, det er da muligt, og det er meget trist, at også landmænd må til at gå konkurs, som mange af industriens folk har gjort de seneste år, men det bliver ikke som følge af 11 promille i statsgrundskyld. Det bør venstre og konservative også forstå.

[Alfred Hansen]

Jeg så gerne, at man ikke foretog denne forskelsbehandling, men at man simpelt hen lod dette forslag om 11 promille i statsgrundskyld omfatte al jordbesiddelse. Det er en kendsgerning, at en løbende afgift virker prisdæmpende, og kommende landmænd får brug for, at de kan etablere sig på en billigere måde end dem, der har været så uheldige at skulle købe gård de seneste år. Kapitalvindingskatten er prisfremmende, den skal betales i salgøjeblikket og væltes naturligvis over på køberen. Derfor synes jeg, at man skulle tage op til seriøs overvejelse i regeringen, om man skulle udvide den påtænkte statsgrundskyld til at omfatte al jordbesiddelse og så samtidig foreslå, at kapitalvindingskatten fjernes.

Jeg har her for nogen tid siden talt med en landmand i Midtjylland for nu at høre også en landmands syn på dette problem. Landmanden har 37 ha, det er ikke særlig god jord, men i kraft af dygtighed og fornuftig planlægning formår den pågældende landmand at have 35 køer. Det giver et nogenlunde acceptabelt udkomme til ham og hans familie. 16. vurdering på denne gård var 146.700 kr., og ved en simpel regneoperation finder man ud af, at det vil give en statsgrundskyld på 1.613 kr. 70 øre. Landmandens kommentar til mig var: hvis det kan redde landets økonomi, så sender jeg penge i morgen, Alfred.

Jeg vil gerne lige sige til slut om ØD, at det har aldrig været et folkekrav, det har ikke engang været et krav blandt LOs medlemmer, allerhøjest blandt nogle i LOs top. Derfor foreslår jeg regeringen, at den trækker dette forslag ud. Der er ikke andre end socialdemokratiet her i folketinget, som synes, det er en god idé, og der er god grund til at advare lønmodtagerne mod at sluge den kamel, som ØD vil være. Hvis man vælger ØD, har man fra lønmodtagerside i mange, mange år fremover pantsat den frie forhandlingsret, man vil ikke i en overskuelig årrække komme til igen at føre frie forhandlinger på arbejdsmarkedet, men dette ønsker retsforbundet skal genindføres.

Christoffersen (V):

Jeg tager ikke ordet på grund af hr. Alfred Hansens nylige indlæg, men jeg synes alligevel, vi skal takke hr. Alfred Hansen for den

indsats, han er begyndt at gøre. Jeg forstår ganske vist, at han tager hver enkelt skatteyder for sig, så det kan jo tage lidt tid med den indsats, han er begyndt at gøre, specielt i Vestsjælland, for at få folk overtalt til at betale disse 11 promille. Jeg vil stille det forslag til regeringen, hvis nu forslaget bliver vedtaget, at man så beder hr. Alfred Hansen om at rejse rundt og samle beløbet ind og ledsage det med de gode argumenter. Det vil tage lidt tid, og jeg er heller ikke sikker på, at det vil gå lige så godt alle steder, som det gik i Vestsjælland.

Når jeg tog ordet, er det, fordi jeg synes, der var grund til at gøre nogle lidt mere principielle bemærkninger om den debat, vi fører her i dag, og gøre nogle bemærkninger til det, statsministeren bl. a. sagde til venstre.

Da jeg for nogle måneder siden på den daværende regerings vegne besøgte Saudi-Arabien, blev jeg ofte – nu har de ikke politiske partier, de har ikke engang ét, de har en konge, de har en vicekonge, og så har de et uidentificeret antal prinser; der er måske nogle partier, der har det på samme måde, det ved jeg ikke – stillet over for nogle spørgsmål, for det er meget høflige mennesker i Saudi-Arabien, og det var stort set de samme spørgsmål hver gang. De sagde nemlig: er Deres statsminister ved godt helbred, er han veloplagt, er han i godt lune? Sådan spørger man til hinandens situation i det land. Jeg svarede hver gang pligtskyldigst, at jeg mente – sådan var det i hvert fald, inden jeg rejste – at statsministeren var ved godt helbred, han var ved godt lune, og han var, så vidt jeg kunne huske det, meget veloplagt. I de sidste par uger har jeg spekuleret lidt på, om jeg nu helt holdt mig til sandheden, da jeg var i Saudi-Arabien, men da jeg hørte statsministerens tale i dag, blev jeg mere beroliget, for den var jo meget veloplagt, den var meget morsom – meget morsommere end den, statsministeren holdt i går, f. eks. Jeg kunne også nævne andre taler, den var morsommere end, men det er selvfølgelig også nemmere, når man kan tale om de andres synspunkter, end når man skal tale om sine egne.

Jeg har ikke på venstres vegne noget at beklage mig over, for det var jo venligt, noget af det, der blev sagt, nemlig at vi var konstruktive, at vi var positive – jeg tror, statsministeren tog de ord i sin mund – men

[Christophersen]

det er klart, at vi også er meget kritiske, uhyre kritiske over for regeringens forslag.

Nu er det ikke første gang, vi skal redde landet. Jeg mindes, hvordan et nu afdødt, men ganske populært medlem – da var han heller ikke afdød – Knud Jespersen udtalte sig engang her i salen. Han takkede den daværende statsminister, som var den samme som den nuværende, for at landet nu var blevet reddet endnu en gang. Det eneste, han var betænkelig ved, var, at det var syvende gang i løbet af 2 år, han var blevet reddet; det følte han måske var lige lovlig meget. Vi skal altså nu til det igen.

Jeg vil godt sige om det oplæg, statsministeren er kommet med, og om den optimisme, han giver udtryk for, at de to ting passer måske ikke helt sammen, for det oplæg passer jo ikke til de faktiske politiske muligheder, hvis regeringen ser det som sin opgave at samle et meget bredt flertal, der kan skabe tillid og kontinuitet og stabilitet i det politiske liv. Jeg vil slet ikke bestride, at regeringen kan få en række af tingene igennem på den ene eller den anden måde, men jeg er bange for, at den vej, man bevæger sig ud ad nu, er en vej, som ikke fører til stabilitet, ikke fører til nogle løsninger, som virkelig giver resultater, og at vi derfor i stedet for med baggrund først og fremmest i regeringens to ØD-forslag rejser en konfrontationsstemning i det danske samfund, en konfrontation, som vil blive ledsaget af en stadig voksende utilfredshed med, at alt det, man kalder byrder, ikke desto mindre efterlader de store problemer uløst.

For statsministeren kan jo ikke bestride, hvad mit partis ordfører, hr. Ellemann-Jensen, sagde om de faktiske tal, som regeringen selv har offentliggjort. De viser jo, at selv hvis man gennemfører det, regeringen har foreslået, vil vi i de næste 4 år hvert år få en lige så stor forøgelse af vor udenlandsgæld, som vi har oplevet det i de sidste 4 år.

Det betyder ikke – for nu at blive i den tidligere finansministers billede – at vi kører langs afgrunden, det betyder, at vi fortsætter mod afgrunden med uformindsket fart. Vi undgår at sætte farten op, men vi holder den fart, vi har holdt i de sidste 4 år. Efter min opfattelse bliver det endelige resultat derfor fuldkommen uændret.

Det er klart, det er regeringens, og det er statsministerens valg. Det er det valg, som

enhver regering må træffe. Hvis statsministeren træffer det valg, som jeg kan ane i hans oplæg, tror jeg, det vil skabe en anden politisk situation, en dårligere politisk situation i hele det danske samfund med stærkere modsætninger, større meningsbrydninger og mindre forståelse mellem befolkningsgrupperne. Ikke mindst af den grund er der grund til at beklage, at regeringen lægger tingene frem på den måde, den har gjort. Det er en sammenhæng, som ikke passer til den struktur, det danske samfund i disse år er præget af. Det er nemlig ikke en ligelig fordeling af byrderne, der er lagt frem, det er helt klart en løsning, hvor nødvendige ting ledsages ikke alene af unødvendige ting, men af skadelige ting og af ting, som fører i én klar, bestemt politisk retning. Det finder jeg ikke er det rigtige grundlag for en meningsfuld dialog med et stort flertal i denne sal.

(Kort bemærkning).

Alfred Hansen (DR):

Tak for opfordringen fra hr. Christophersen med hensyn til, at jeg eventuelt skulle påtage mig at opkræve en eventuel statsgrundskyld. Det indebærer det gode, at jeg så får en naturlig anledning til at kontakte også venstres vælgere. Det kunne nok være gavnligt, at de fik en ordentlig manuduktion i, hvordan grundskylden vil virke. Jeg kan afgive det løfte til hr. Christophersen, da jeg nu kender hr. Christophersens stædighed på dette område, at hvis hr. Christophersen vil stemme for en statsgrundskyld, skal jeg gerne personlig påtage mig opkrævningen af den.

Finansministeren (Svend Jakobsen):

Der har fra flere ordføreres side været givet udtryk for det synspunkt, at det indgreb, der er lagt frem her, og de forslag, der er lagt frem, ikke er tilstrækkelig indgribende, ikke er tilstrækkelig stærke. Jeg vil gerne sige, at det er et meget stærkt indgreb, der foretages på en række områder af det økonomiske liv, indgreb, som jeg tror har en sådan styrke, at de ligger på grænsen af det, vi kan gennemføre med forventning om, at den økonomiske politik skal fungere.

Det, regeringen lægger op her, fjerner den meget farlige tendens til et stadigt voksende betalingsbalanceunderskud, samtidig med at beskæftigelsen forbedres. Det kan være me-

[Finansministeren]

get smart at gøre som hr. Christophersen, lægge de seneste 4 års tal sammen og dividere med 4, men det giver jo ikke et billede af det udviklingsforløb, vi har oplevet på det seneste. Den barske realitet er, at vi i indværende år når et betalingsbalanceunderskud på 15 mia kr., og det er fra det udgangspunkt, vi skal se indsatsen, sammenholdt med at en videreførelse uden ændret politik ville føre til væsentlige stigninger i betalingsbalanceunderskuddene i de kommende år.

Vi er fra regeringens side helt på det rene med, at vi ikke med de forslag, der nu lægges frem, har løst alle vore problemer. Der vil også i de kommende år skulle føres økonomisk politik. Det er et langt, sejt træk, vi er inde i, og det er naivt at tro, at vi kan løse alle problemerne på én gang, bare der gribes tilstrækkelig stærkt ind. Vognen kan også drejes så voldsomt, at den vælter.

Jeg vil godt sige til hr. Ellemann-Jensen, at den tvivl, han rejser, om det vil være muligt for os i de kommende år at optage de nødvendige udenlandske lån, mener jeg er uberettiget. Det er uberettiget, hvis et flertal her i folketinget er parat til at medvirke til en tilstrækkelig ansvarlig økonomisk politik. Hr. Ellemann-Jensen har alene beskæftiget sig med totaltal. Jeg synes også, det er nyttigt, hvis man vil se på udviklingen i betalingsbalancetallene, at se udviklingen på vare- og tjenestebalancen. Vi bevæger os fra 10 mia kr. i underskud her og frem til kun 1½ mia kr. i 1983. Jeg tror, det er noget af det, man vil notere sig de steder uden for landets grænser, hvor man nøje følger udviklingen i dansk økonomi, på samme måde som man følger udviklingen i andre landes økonomi. Jeg synes, det er nødvendigt at sige, at vi også undervejs skal føre en aktiv politik. Vi har i regeringens samlede oplæg lagt op til en aktiv indsats på erhvervs- og beskæftigelsesområdet. Jeg tror, at vi på det gunstigere konkurrencegrundlag, der vil være udgangspunktet for dansk erhvervsliv, hvis regeringens forslag vedtages, sammen med erhvervslivet, dets ledere og ejere og dets medarbejdere vil være i stand til at tilrettelægge en sådan erhvervspolitik, en sådan indsats for eksporten, at vi når resultater ud over dem, vi mekanisk kan fremregne i en oversigt, udarbejdet hos os.

Til sidst skal jeg gøre nogle få bemærkninger til hr. Poul Schlüter, der et par gange har

nævnt de konservatives 4 punkts plan og nævnt, at denne plan sammen med besparelserne, som bliver foreslået af det konservative folkeparti, skulle løse vore problemer. Der er jo forskel mellem de konservatives 4 punkts plan og regeringens oplæg, men det er svært at se, at den skulle have en kraftigere effekt.

Det ene punkt er, at olien skal ud af pristallet. Ja, det ligger i regeringens forslag. Det andet punkt er, at 4 dyrtidsportioner skal ud, mod at der gives kompensation, skattekompensation. Konsekvensen af at tage olien ud er, at der falder 1 portion bort. Vi foreslår, at der falder yderligere 2 portioner bort pr. marts 1980. Efter alt, hvad vi kan vurdere, vil der komme 1 portion til udbetaling til september 1980. Den vil efter regeringens forslag blive udbetalt med 60 øre. Det vil sige, at der er 4 portioner foruden den, der kommer af olien, der er borte. Men vi finder ikke, at den statsfinansielle situation eller at vores forhold på betalingsbalanceområdet er sådan, at der er økonomisk basis for at yde skattekompensation.

Tilbage i de konservatives 4 punkts plan bliver, at det, der skal løse landets problemer – ud over ting, som også ligger i regeringens oplæg – er de indgreb, der gøres i dagpengene. Jeg er nødt til at sige, at det kan ikke give den effekt, som det konservative folkeparti anslår i bemærkningerne til det pågældende forslag. Og så skal det endda også kompensere for den yderligere besparelse, som det konservative folkeparti foreslår. Det kan nu engang ikke lade sig gøre at skære 2 mia kr. ud af driftsudgifterne og fjerne 1½ mia kr. fra overførslerne, uden at det har beskæftigelsesmæssig effekt i det danske samfund.

Vi får snart lejlighed til en gennemgribende debat om den samlede økonomi. Derfor skal jeg ikke gøre flere bemærkninger i dag. Men det forekommer mig, at det, vi har hørt i dag, ikke har været opspil til en alternativ økonomisk politik. Der har været kritik af regeringens forslag for ikke at være tilstrækkelig effektive, men jeg tror, man må sige, at hovedkritikken har gået på andre ting end det, der ligger i de økonomiske virkninger af de forslag, som regeringen har lagt frem.

(Kort bemærkning).

Ellemann-Jensen (V):

Jeg må lige minde finansministeren om, at der rent faktisk fra venstres side i dag blev lagt en alternativ række forslag frem med beskrivelse af, hvordan man kunne opnå større resultater. Det er interessant at notere sig, at finansministeren altså ingen bemærkninger havde til min påvisning af, på hvilket skrøbeligt grundlag selv de meget beskedne resultater af regeringens helhedsløsning hviler.

Finansministeren siger ligesom statsministeren – sådan lidt opgivende –: nå ja, vi får altså ikke løst betalingsbalanceproblemerne. Og når vi andre så siger noget om, hvor store disse problemer er i de kommende år, er svaret fra finansministeren, at det er et meget stærkt indgreb, man kommer med, og »vi tør ikke rigtig lave det stærkere«. Det minder om den gamle historie om manden, der taber 10 øre på et fortov, og som går over på det modsatte fortov for at lede efter 10-øren, for der er lys derovre. Man må sandelig håbe, der er lys på det fortov, hvor finansministeren skal ud at låne mindst 50 mia kr.

Hermed sluttede forhandlingen.

Meddelelser fra formanden:**Formanden:**

Der er ikke mere på dagsordenen.

Udvalget om Grønlandslove har afgivet betænkning over:

Forslag til lov om tilskud til oprettelse af en erhvervsudviklingsfond i Grønland. (Lovforslag nr. L 10).

Forslag til lov om tilskud til Grønlands hjemmestyre og de grønlandske kommuner. (Lovforslag nr. L 11).

Forslag til brandlov for Grønland. (Lovforslag nr. L 12).

Forslag til lov for Grønland om kommunal udligning i 1979. (Lovforslag nr. L 13).

Forslag til lov om ændring af lov om sta-

tens tjenestemænd i Grønland. (Lovforslag nr. L 29).

Eksemplarer vil blive omdelt.

Der er foretaget ændringer i følgende udvalg:

Arbejdsmarkedsudvalget (4/12 79).

Udtræder: Ernst Schmidt

Ny stedf.: Glensgård

Udv. ang. videnskabelig forskning (5/12 79):

Udtræder: Tove Nielsen

Ny stedf.: Holm

Udenrigsudvalget (5/12 79):

Udtræder: Tove Nielsen

Nyt medl.: Holm

Arbejdsmarkedsudvalget (5/12 79):

Udtræder: Tove Nielsen

Ny stedf.: Christophersen

Erhvervsudvalget (5/12 79):

Udtræder: Lone Dybkjær

Ny stedf.: Ole Vig Jensen

Udtræder: Rahbæk Møller

Nyt medl.: Bjørn Poulsen

Udtræder: Lilli Gyldenkilde

Ny stedf.: Marianne Bentsen-Pedersen

Boligudvalget (5/12 79):

Udtræder: Kalnæs

Nyt medl.: Bjørn Poulsen

Udtræder: Bjørn Poulsen

Ny stedf.: Marianne Bentsen-Pedersen

Miljø- og planlægningsudvalget (5/12 79):

Udtræder: Ole Bernt Henriksen

Nyt medl.: Dyremose

Folketingets næste møde afholdes i morgen, torsdag den 6. december 1979, kl. 9.30.

Angående dagsordenen skal jeg henvise til den i salen opslåede dagsorden.

Mødet hævet kl. 16.37